MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETAS
VIEŠOJO VALDYMO IR VERSLO FAKULTETAS

VIDA VERIKIENĖ

LIETUVOS KOMERCINIŲ BANKŲ VEIKLOS EFEKTYVUMO VERTINIMAS

Magistro baigiamasis darbas

Vadovė
Prof. Dr. A. Vasiliauskaitė

VILNIUS, 2023

MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETAS
VIEŠOJO VALDYMO IR VERSLO FAKULTETAS

LIETUVOS KOMERCINIŲ BANKŲ VEIKLOS EFEKTYVUMO VERTINIMAS

Finansų valdymo magistro baigiamasis darbas
Studijų programa 6211LX065

Konsultantas
_____Prof. Dr. A. Vasiliauskaitė
(parašas)
2023 _____

Vadovė
_____Prof. Dr. A. Vasiliauskaitė
(parašas)
2023 _____

Recenzentas
_____Pareigos, V. Pavardė
(parašas)
2023 _____

Atliko
FVvmis21-1 gr. stud.
_____V. Verikienė
(parašas)
2023 _____

VILNIUS, 2023

TURINYS

ĮVADAS 7
1. KOMERCINIŲ BANKŲ VEIKLOS EFEKTYVUMO VERTINIMO TEORINIAI ASPEKTAI 9
1.1 Veiklos efektyvumo samprata, efektyvumo vertinimo svarba ir problemos 9
1.2 Komerciniai bankai, jų funkcijos ir esmė 13
1.3. Komercinių bankų veiklos aplinka 17
1.4 Komercinių bankų veiklos efektyvumo vertinimo pagrindiniai metodai 19
1.4.1 Finansinių santykinių rodiklių vertinimas 20
1.4.2 Nefinansinių rodiklių vertinimas 26
1.5 Komercinio banko veiklos efektyvumo vertinimo teorinis modelis 31
2. LIETUVOS KOMERCINIŲ BANKŲ VEIKLOS EFEKTYVUMO TYRIMO METODOLOGIJA 34
3. LIETUVOS KOMERCINIŲ BANKŲ VEIKLOS EFEKTYVUMO TYRIMO ANALIZĖ 39
3.1. Lietuvos komercinių bankų sektoriaus analizė 39
3.2. Lietuvos komercinių bankų finansinių rodiklių analizė 41
3.3. Komercinių bankų veiklos efektyvumo tyrimo pagal nefinansinius rodiklius rezultatai 50
3.4. Komercinių bankų veiklos efektyvumo tyrimo rezultatų aptarimas 53
IŠVADOS 56
LITERATŪRA 57
ANOTACIJA 63
ANNOTATION 64
SANTRAUKA 68
SUMMARY 70
PRIEDAI 69

PRIEDAI

1 priedas. LIETUVOS KOMERCINIAI BANKAI.....73
2 priedas. PAGRINDINIAI BANKŲ SEKTORIAUS VEIKLOS RODIKLIAI (2018 M. SAUSIO 1D. AUDITUOTI DUOMENYS, TŪKST. EUR).....75
3 priedas. PAGRINDINIAI BANKŲ SEKTORIAUS VEIKLOS RODIKLIAI (2019 M. SAUSIO 1D. AUDITUOTI DUOMENYS, TŪKST. EUR).....76
4 priedas. PAGRINDINIAI BANKŲ SEKTORIAUS VEIKLOS RODIKLIAI (2020 M. SAUSIO 1D. AUDITUOTI DUOMENYS, TŪKST. EUR).....77
5 priedas. PAGRINDINIAI BANKŲ SEKTORIAUS VEIKLOS RODIKLIAI (2021 M. SAUSIO 1D. AUDITUOTI DUOMENYS, TŪKST. EUR).....78
6 priedas. PAGRINDINIAI BANKŲ SEKTORIAUS VEIKLOS RODIKLIAI (2022 M. SAUSIO 1D. AUDITUOTI DUOMENYS, TŪKST. EUR).....79
7 priedas. PAGRINDINIAI BANKŲ SEKTORIAUS VEIKLOS RODIKLIAI (2022 M. SPALIO 1D. AUDITUOTI DUOMENYS, TŪKST. EUR).....80

LENTELĖS

1 lentelė. Efektyvumo sampratų interpretacijų palyginimas 9
2 lentelė. Pagrindiniai komercinių bankų pelningumo rodikliai 21
3 lentelė. Pagrindiniai komercinių bankų kapitalo pakankamumo rodikliai 22
4 lentelė. Pagrindiniai komercinių bankų efektyvumo rodikliai 25
5 lentelė. Komercinių bankų finansiniai rodikliai 35
6 lentelė. Bankų veiklos efektyvumo nustatymo pagal finansinius rodiklius metodologinė lentelė 36
7 lentelė. Bendrojo veiklos efektyvumo reitingo sudarymo metodologinė lentelė 38
8 lentelė. Komercinių bankų kapitalo pakankamumo rodiklis, proc. 42
9 lentelė. Komercinių bankų padengimo likvidžiuoju turtu rodiklis (LCR), proc. 43
10 lentelė. Komercinių bankų turto pelningumo rodiklis (ROA), proc. 45
11 lentelė. Komercinių bankų nuosavo kapitalo pelningumo rodiklis (ROE), proc. 47
12 lentelė. Komercinių bankų išlaidų ir pajamų santykio rodiklis, proc. 48
13 lentelė. Bankų veiklos efektyvumo pagal finansinius santykinius rodiklius suvestinė, 2022m. 54
14 lentelė. Bendras komercinių bankų veiklos efektyvumo reitingavimas 54
15 lentelė. Bendras 2017-2022m. komercinių bankų veiklos efektyvumo.....56

PAVEIKSLAI

1 pav. Indėlininkų ir komercinio banko finansinės veiklos sąveika.....15
2 pav. Esminės komercinio banko funkcijos.....16
3 pav. Komercinio banko funkcijos.....18
4 pav. Banko pasirinkimą sąlygojantys veiksniai.....30
5 pav. Komercinio banko veiklos efektyvumo vertinimo teorinis modelis.....32
6 pav. Empirinio tyrimo modelio schema 39
7 pav. Lietuvos bankų turimo turto struktūra 2022 m. 39
8 pav. Lietuvos komercinių bankų turimas turtas 2022 m., III k. 40
9 pav. Lietuvos komercinių bankų kapitalo pakankamumo rodiklis, proc.....41
10 pav. Lietuvos komercinių bankų kapitalo pakankamumo rodiklis, 2022m.,proc.....43
11 pav. Lietuvos komercinių bankų padengimo likvidžiuoju turtu rodiklis, proc. 44
12 pav. Lietuvos komercinių bankų padengimo likvidžiuoju turtu rodikliai 2022 m. 45
13 pav. Bankų sektoriaus turto grąžos (ROA) tendencijos 2017 – 2022 m. 46
14 pav. Komercinių bankų turto grąža 2022 m. 46
15 pav. Komercinių bankų sektoriaus nuosavybės grąžos (ROE) tendencijos 2017-2022 m.....47
16 pav. Komercinių bankų nuosavybės grąža 2022 m. 48
17 pav. Komercinių bankų sektoriaus išlaidų-pajamų santykio rodiklio tendencijos 2017-2022 m. 49
18 pav. Komercinių bankų išlaidų-pajamų santykio rodiklis 2022 m.....49
19 pav. Baltijos šalių komercinių bankų aptarnavimo kokybės procentas.....51
20 pav. Komercinių bankų Lietuvoje slapto pirkėjo vertinimas 51
21 pav. Komercinių bankų Lietuvoje paslaugų kokybės vertinimas.....52
22 pav. Bendra reitingavimo vieta, 2022m.....55
23 pav. Bendra reitingavimo vieta, 2017-2022m.....56

ĮVADAS

Temos aktualumas. Finansų sektorius Lietuvos ekonomikoje atlieka labai reikšmingą vaidmenį. Komerciniams bankams Lietuvos finansiniame sektoriuje tenka svarbiausias vaidmuo. Bankai atlieka itin svarbų finansinio tarpininkavimo tarp skolintojų bei skolininkų funkciją, teikdami finansinius išteklius kitiems ekonomikos sektoriams, tokiu būdu prisidėdami prie šalies BVP kūrimo bei ekonominės plėtotės skatinimo. J. Mackevičiaus ir V. Savicko (2014) teigimu, bankai vaidina labai svarbų vaidmenį valstybės ūkio mokėjimų procese, skirstant pavienių ūkio sektorių tarpe finansinius išteklius. Jie, finansuodami namų ūkių ir verslo poreikius, skatina ekonomikos vystymą. Per bankus atliekama ūkio subjektų atsiskaitymai ir tarpuskaita.

Bankų sistemos vykdomos veiklos efektyvumo aktualumas pasireiškia ir tuo, jog esant kokiam nors bankų sistemos nestabilumui tuo pačiu didėja valstybės finansinės bei ekonominės krizės pavojus. Stabiliai ir efektyviai veikiantys bankai – pagrindas valstybės ekonomikos plėtrai. Todėl bankai turi siekti kuo efektyvesnio, racionalesnio išteklių valdymo, konkurencinio pranašumo bei maksimalios naudos.

Efektyvi bankų veikla gana svarbi ne vien pačių jų egzistavimui, tačiau ji skatina verslų plėtrą, turi įtaką ekonomikos augimui, bei stabilumui. Bankai savo turimus finansinius išteklius, dėmesingai atrenka nukreipdami į perspektyvius verslus (Alharbi, 2017).

Bankai, siekdami gauti maksimalias pajamas, pritraukti kuo didesnį skaičių klientų bei išlikti lyderių pozicijoje siūlo patrauklias, palankesnes sąlygas klientams, veikloje diegia inovatyvias technologijas, atlieka lengviau suprantamas klientams kredito suteikimo procedūras. Vadinasi, nuo bankų sėkmingos veiklos priklauso visuomenės bei valstybės ekonominė gerovė, o kad bankų veikla vyktų sklandžiai, rezultatyviai ir produktyviai, aktualu ir tikslinga įvertinti jų veiklos rodiklius tam, jog optimizuoti jų valdymą, būtų racionaliai panaudojami ištekliai.

Tyrimo problema. Šiuolaikiniame vis labiau globalizacijos proceso paveiktame pasaulyje ypač svarbu dirbti tiek efektyviai, tiek pelningai. Kad komerciniai bankai efektyviai funkcionuotų, reikia gebėti identifikuoti svarbiausius bankų veiklą veikiančius veiksnius, tų veiksnių raiškos, esant skirtingoms ekonominėms aplinkybėms ypatumus. Siekdami pelno bei norėdami išlikti likvidžiais komerciniai bankai didžiulį dėmesį turi skirti racionalių sprendimų priėmimui, veiklos rizikos ir turto valdymui. Tam reikalingas tikslingas jų veiklos efektyvumo įvertinimas. Dėl to svarbu išnagrinėti bei susisteminti, kokie esminiai finansiniai bei nefinansiniai rodikliai gali būti naudojami bankų veiklos efektyvumo vertinimui bei suformuoti komercinio banko veiklos efektyvumo įvertinimo teorinį modelį, kuriuo būtų galima įvertinti jų veiklą įvairiapusiškai – kiekybiškai bei kokybiškai.

Taigi, šio darbo **mokslinė tyrimo problema** yra kaip sudaryti vertinimo metodiką, kuria naudojantis galima adekvačiai įvertinti Lietuvos komercinių bankų veiklos efektyvumą jiems funkcionuojant skirtingose ekonominėse aplinkose?

Tyrimo objektas – Lietuvos komercinių bankų veiklos efektyvumo vertinimas.

Tyrimo tikslas – išanalizavus komercinių bankų veiklos efektyvumo vertinimo teorinius aspektus, sudaryti tyrimo metodiką, leidžiančią atskleisti pasikeitusių aplinkos sąlygų poveikio ypatumus ir įvertinti Lietuvos komercinių bankų veiklos efektyvumą.

Tyrimo uždaviniai:

1. Atskleisti veiklos efektyvumo sampratą, efektyvumo vertinimo ypatumus komercinių bankų veiklos vertinimo kontekste.

2. Išnagrinėti komercinių bankų veiklos efektyvumo vertinimo pagrindinius metodus ir parengti jų veiklos efektyvumo įvertinimo teorinį modelį.

3. Atlikti pasirinktų Lietuvoje veikiančių komercinių bankų veiklos efektyvumo įvertinimą pagal parengtą teorinį vertinimo modelį, kuris apima finansinės ir nefinansinės jų veiklos įvertinimą.

Tyrimo metodai. Teoriniai analizei naudoti mokslinės literatūros lyginamosios analizės, sisteminimo, dedukcijos, grafinio pavaizdavimo, apibendrinimo metodai. Skaičiavimams naudojama bankų reitingų skaičiavimo metodika, nustatomas bendrasis veiklos efektyvumo reitingas pagal finansinius ir nefinansinius rodiklius. Sudarytas kompleksinis bankų veiklos efektyvumo vertinimo modelis, apimantis finansinę, klientų poreikių tenkinimo, inovacijų, veiklos skaidrumo, banko įvaizdžio sritis. Šių sričių analizavimas ir pritaikymas yra svarbu siekiant bankų veiklos efektyvumo.

Darbo rezultatai. Darbą sudaro įvadas, 3 darbo dalys, išvados, literatūros šaltinių sąrašas, priedai.

Pirmoje dalyje aprašomi komercinių bankų veiklos efektyvumo vertinimo teoriniai aspektai. Antroje dalyje pateikiama komercinių bankų veiklos efektyvumo tyrimo metodologija. Trečioje dalyje pateikiamas pasirinktų komercinių bankų veiklos efektyvumo tyrimas pagal finansinius santykinius ir nefinansinius rodiklius, taikant pasirinktą kompleksinį vertinimo modelį.

Darbo gale pateikiamos išvados.

Darbe pateikiama 15 lentelių, 23 paveikslai, darbą sudaro 71 puslapiai (be priedų).

1. KOMERCINIŲ BANKŲ VEIKLOS EFEKTYVUMO VERTINIMO TEORINIAI ASPEKTAI

1.1 Veiklos efektyvumo samprata, efektyvumo vertinimo svarba ir problemos

Efektyvumo samprata, pasak M. Jhingan ir M. Girija (2014), pirmiausia paminėta ekonominėje literatūroje, tačiau politinės ekonomikos pradininkai W. Petty, D. Ricardo, F. Quesnay savo darbuose, naudodami šią sampratą, išreiškė nevienareikšmį požiūrį į efektyvumo sampratą. Pavyzdžiui, W. Petty ir F. Quesnay efektyvumo sampratą naudojo ne kaip savarankišką, bet kaip rezultatyvumą apibūdinančią sąvoką, t. y. kaip galimybę identifikuoti makroekonominę politiką bei jos sugebėjimus pagyvinti, skatinti ekonominį gyvenimą (Jhingan, Girija, 2014).

Pažymėtina, kas lig šiolei vienareikšmiškos efektyvumo sampratos apibrėžties nėra. Egzistuoja įvairiausi šios sampratos įvardijimo būdai, bet kaip pažymi R. Ekelund ir R. Hébert (2013), ši samprata vis dar yra daugelio mokslinių sferų, diskusijų objektas. Dabartiniu metu efektyvumo samprata užima centrinę poziciją ekonomikos moksle. Daugelio ekonomikos sferos mokslininkų, pasak minėtų autorių, efektyvumą suvokia kaip objektyviąją ekonominę kategoriją. Ši kategorija, teisingai panaudojus esančius ekonomikos dėsnius, pasižymi savarankiška kokybine ir kiekybine charakteristikomis. Ji išreiškia visuomeninio darbo bei kapitalo (gamybos resursų), naudojamų ekonominės ir socialinės sričių gamyboje, panaudojimo poveikį.

Kaip efektyvumo sampratą aiškina įvairūs autoriai ūkio subjektų veiklai vertinti, pateikiama 1 lentelėje.

1 lentelė. Efektyvumo sampratų interpretacijų palyginimas

Eil. Nr.	Autorius/metai	Efektyvumo sampratos apibrėžtis
1.	S. Puškorius (2004)	Pageidautinų vykdomos veiklos rezultatų bei panaudotų šiems rezultatams realizuoti kompleksinių resursų santykis.
2.	J. Mackevičiaus (2005)	Racionalus lėšų veikloje cirkuliavimas, suteikiantis teigiamą rezultatą bei greitą veiklos eigos ciklą, kuriame ne vien sukuriamas pelnas, tačiau ir pinigų srautas, kuris reikalingas veiklos proceso progresui, tęstinumui palaikyti.
3.	E. Hoyle ir M. Wallace (2006)	Efektyvumas – tai pasiektas vertingas rezultatas, neatsižvelgiant į tai, kokie yra resursai.
4.	T. Scheer (2010)	Efektyvumas yra darbo srauto ir apskaitos bei išlaidų minimizavimo procesų tobulinimas.
5.	R. L. Daft (2010)	Resursų kiekis, sunaudotas norint pasiekti organizacijos tikslus, tai yra medžiagų, žmogiškųjų ir piniginių resursų kiekis, reikalingas įsipareigotam rezultatui pasiekti.
6.	M. Rutgers ir H. V. D. Meer (2010)	Efektyvumas siejasi su galia kokio nors veiksmo ar tikslo atlikimu.
7.	I. Bolea ir kt. (2012)	Efektyvumas suprantamas bei vertinimas paisant ekonominių veiksnių.
8.	M. Ouertani ir kt. (2018)	Efektyvumas yra kertinis akmuo vertinant konkrečios organizacijos ar įstaigos veiklos rezultatus.

Šaltinis: sudaryta darbo autoriaus remiantis lentelėje pateiktais autoriais

Išanalizavus ir palyginus skirtingų autorių efektyvumo sampratos apibrėžtis pastebima, kad efektyvumas suprantamas ir aiškinamas įvairiai, egzistuoja daug jo interpretacijų. Skirtingi autoriai efektyvumą apibrėžia nevienodai: kaip racionalų lėšų veikloje cirkuliavimą, kaip pasiektą vertingą rezultatą ir kt. Apibendrinus pateiktas apibrėžčių aiškinimus, veiklos efektyvumą galima apibūdinti kaip produktyvaus, veiksmingo rezultato siekimą minimaliomis sąnaudomis bei racionaliai panaudojant esamus resursus. Geresnis rezultatas bei mažesnės išlaidos tam rezultatui pasiekti parodo efektyvesnę veiklą.

M. Rutgers ir H. V. D. Meer (2010) efektyvumą yra išskyrę į šias dvi kryptis:

- efektyvumas siejasi su galutiniais įstaigos tikslais, bet nebūtinai įvertinamas paisant jų pasiekimo, tai yra ne kaip į resursų bei rezultatų santykį, tačiau labiau į galimumą pasiekti efektą;
- ekonominė prasmė, tai yra efektyvumas kaip racionaliausias resursų panaudojimas. Kada tik iškyla klausimas, kaip galima būtų išmatuoti efektyvumą, reikėtų palyginti kriterijus.

H. W. Lampe ir D. Hilge (2015) efektyvumą susiskirstė į keturis tipus: ekonominį, technologinį, ekologinį ir alokacinį (paskirstymo). Ekonominis efektyvumas – tai ūkio subjekto veiklos rezultatyvumas, atskleidžiantis ūkinės veiklos bei darbo rezultatų tarpusavio priklausomybę. Ekonominis efektyvumas susideda iš ekonominio efekto, gamybos išteklių ir išlaidų derinio. Ekonominis efektas atspindi pasiektą rezultatą, kuris išreikštas vertine išraiška, kadangi rezultatą paprastai parodo išteklių ir sąnaudų ekonomija arba pelnas. Tokiu būdu, ūkio subjekto gautojo ekonominio efekto dydžiui įtaką turi išlaidų ekonomija bei gamybos apimtys.

Žiūrint iš ekonominės perspektyvos, dabarties žodyne esminis veiklos efektyvumas atrodo taip kaip ekonomiškumas ar veiksmingumas (Hoyle, Wallace, 2006). Tačiau vis tik reikėtų pažymėti, jog efektyvumas laikytinas techninio požiūrio dalimi ir siejasi su rezultatais, nes esminis efektyvumas labiausiai orientuotas į galimybes ir jėgą, bet ne į poveikį, o tai reiškia, kad efektyvumas priskirtinas galimybei siekti užsibrėžtų tikslų (Rutgers, Meer, 2010).

Technologinis ar techninis efektyvumas, pagal J. Bagdanavičių ir kt.(1999, yra visiškas veiklos nuostolių nebuvimas, tikslingai ir geriausiai panaudojant turimus resursus. Ekologinis efektyvumas K. Lukaševičius ir kt. (2005) nuomone, yra geriausias visų technologinių procesų derinimas, panaudojant ekologiškai švarias, tvarias technologijas bei inovatyvius, šiuolaikinius technologinius įrenginius. Tuo tarpu alokacinis efektyvumas – tai gebėjimas gaminti bei platinti savą produktą arba paslaugas, mažiausia kaina (Nábrádi ir kt., 2009).

E. Ostrom (2011) pažymi, kad efektyvumas konkrečiose sistemose keičiasi bei priklauso nuo ekonomikos esamos techninės bazės, institucinių struktūrų, gamtinių resursų, žmogiškojo

kapitalo bei nuo kiekvieno minėtų veiksnių pokyčių. Veiklos efektyvumo problema taip pat yra tai, jog efektyvumui didelį poveikį turi agento elgsena ir tai, kokiems apribojimams bei kokiomis sąlygomis esant vyksta ekonominė veikla.

Bet kuris ūkio subjektas, vykdydamas veiklą, siekia atlikti ją su pačiu didžiausiu efektyvumu. Bet siekiant išmatuoti ūkio subjekto efektyvumą, pirmiausia iškyla veiksnių, kurie daro įtaką veiklos efektyvumui, nustatymo problema.

E. Gimžauskienės (2006) teigimu, esminis veiksnys, sąlygojantis ūkio subjekto veiklos efektyvumą, laikytinas šio subjekto ekonomine-organizacine baze, kuri susideda iš valdymo kokybės, technologijų, naudojamų ūkio subjekte, kooperacijos, specializacijos, našumo ir koncentracijos laipsnio, gamybos ciklo trukmės, naudojamų darbo metodų pažangumo bei kt.

V. Gražulis ir kt. (2012) pateikia šias R. M. Steerso išskirtas problemines pozicijas, kurioms esant visų ūkio subjekto įvertinimo modelių praktinis pritaikymas būna komplikuotas:

- pačių vertinimo parametrų validumas, kuris, yra laikytinas labiau abstrakčia idėja nei konkretus fenomenas;
- efektyvumo parametrų stabilumas. Pavyzdžiui, ekonomikos augimo metu kapitalinių įdėjimų didėjimas gali būti efektyvumo parametras, bet sunkmečiu šio rodiklio svarbumas žymiai sumažėja, užleisdamas vietą kapitalo likvidumo rodikliui;
- laiko perspektyva. taikomi nevienodi rodikliai trumpos, vidutinės arba ilgalaikės periodo trukmės efektyvumui apibrėžti;
- kriterijų daugialypiškumas – be pranašumų, teikiamų daugialypių parametrų, randasi ir problemų, atsirandančių dėl tų parametrų galimo tarpusavio prieštaringumo;
- matavimo preciziškumas bei tikslumas. Dauguma rodiklių ar atributų, yra itin sudėtingos prigimties bei jų kvantifikavimas žymiai nuskurdina, o dažnai ir iškreipia rodiklio reikšmes;
- galimumas panaudoti modelio parametrų rinkinį daugeliui ūkio subjektų – dideliems privatiems subjektams tinkami modeliai tiesiog gali pasirodyti visai beverčiais, netinkamais viešojo sektoriaus įstaigoms arba pelno nesiekiantiems ūkio subjektams;
- teorinis svarbumas – keliamas klausimas, sietinas su modelių įvairovės tikslingumu. Jei naudojami modeliai nedaro įtakos geresnei ūkio subjekto struktūrai, elgsenai arba procesų supratimui, teoriškai jie būna ne itin vertingi;
- detalumo lygis – daugelis efektyvumo modelių veikimui būdingas makrolygis ignoruojant individualios dirbančiojo veiklos bei aukštesnio, viso ūkio

subjekto lygio, efektyvumo santykius. Dirbančiųjų kompetencijų tyrimai galėtų tapti naudingais kaip vertinga vizija siejant kiekvieno dirbančiojo kompetencijas, gebėjimus kaip mikrolygmenį su veiklos efektyvumo rodikliais tiesiog kaip makrolygmeniu, o kompetencijas su bendruoju efektyvumu.

L. Cherchye ir kt. (2010) požiūriu, efektyvumo samprata neturi apsiriboti tokia formule kaip sunaudotų resursų ir rezultato santykis, kadangi šis santykis keičiasi, atsižvelgiant į pasirinktąjį periodą bei naudojamo skaičiavimo metodą. Dėl to šiam ūkio subjekto aprašymui taikoma brandos sąvoka. Išskirtini šie brandos tipai: ekonominis(konkurencingumas, efektyvumas), rinkos (turto verslo likvidumas), gamybinis(organizacinis, techninis, technologinis), investicinis(investicinis pajėgumo laipsnis), finansinis(finansinis stabilumas, mokumas), socialinis(personalo socialinis stabilumas), komercinis(aktyvų apyvartumas), ekologinis(aplinkosaugos lygmuo).

Pažymėtina, jog efektyvumas yra iškeliamas į aukštesnįjį sisteminės analizės lygmenį bei platesnį sistemos ypatybių diapazoną. Be to, daugeliu atvejų ūkio subjekto efektyvumo veiksniu laikytinos technologinės inovacijos. Inovatyvios technologijos leidžia ne vien pagerinti ūkio subjekto suteikiamų paslaugų ar gaminamos produkcijos kokybę, sutrumpinti veiklos ciklą, bet ir suteikia galimybę racionaliau, produktyviau panaudoti materialius bei žmogiškuosius išteklius.

Efektyvumo koncepcija gana plačiai tyrinėta bankų vykdomą veiklą analizuojančiuose užsienio moksliniuose darbuose. Bankai sukoncentruoja dėmesį efektyvumo ir produktyvumo gerinimui, siekdami sugeneruoti pridėtinę vertę akcininkams. B. Abuzayed ir kt. (2009) teigimu, bankai, siekdami minimizuoti veiklos išlaidas, pasirenka vieną šių variantų arba juos derina kartu:

- pasirenka optimalų ūkio subjekto dydį, t. y. masto ekonomija;
- pasirenka optimalų produktų bei paslaugų asortimentą, t. y. apimties ekonomija;
- siekia maksimaliai didinti veiklos efektyvumą.

Mikroekonomikos moksle įvardijamas ekonominis efektyvumas ir jis įvertinamas tobulosios konkurencijos bei monopolinėje rinkoje (Taqi, Mustafa, 2018; 2018; Salike, Ao, 2018). Ekonominis vykdomos veiklos efektyvumas būna garantuojamas, jeigu banko veiklos esami rezultatai gerėja spartesniu tempu negu didėja veiklos sąnaudos bei išlaidos, o to esmė – siekis gauti kuo didesnę naudą, panaudojant turimus ribotus resursus (Gambacorta, Shin, 2018). Taigi ekonominį banko veiklos efektyvumą galima įvardyti ribotų išteklių racionaliu panaudojimu, kurio esminiu rezultatu yra gaunamas pelnas. Bet banko veikloje turi būti sugeneruojamas ne vien pelnas, o taip pat pinigų srautas, kuris reikalingas vykdomos veiklos procedūrų tęstinumui.

Kaip pažymi J. P. Hughes ir L. J. Mester (2008), bankų vykdomos veiklos esme laikomas jų gebėjimas sumažinti informacinę asimetriją skolininkų bei skolintojų tarpe, taip pat mokėjimas valdyti riziką. Minėti gebėjimai – nebeatsiejamas banko veiklos produktyvių rezultatų

komponentas, darantis poveikį valdymo pastangoms suteikti finansines paslaugas įžvalgiai, veiksmingai. Tačiau šių autorių pastebėjimu, banko sugebėjimas veikti efektyviai, tai yra gauti tikslingą informaciją susijusią su jo klientų finansinėmis perspektyvomis ir sudaryti efektyvias sutartis bei jas įvykdyti, iš dalies sąlygoja nuosavybės teisės, reguliavimo ir teisinė aplinkos, kurioje bankai veikia.

B. Abuzayed ir kt. (2009) nurodo, kad bankų veiklos efektyvumo procese galima išskirti du komponentus – techninį efektyvumą ir resursų paskirstymo efektyvumą. Techninis efektyvumas parodo banko sugebėjimą gauti kuo geresnį rezultatą iš kompleksinio resursų rinkinio arba sugebėjimą minimizuoti sąnaudas siekiant konkrečių rezultatų. Pastarasis komponentas apima vien technines priklausomybes ir fizinius dydžius. Resursų paskirstymo efektyvumas atskleidžia resursų derinį, leidžiantį sugeneruoti atitinkamą rezultatą, patiriant mažiausias sąnaudas. Kitaip sakant, resursų paskirstymo efektyvumas atskleidžia gebėjimą naudoti resursus optimaliomis proporcijomis, atkreipiant dėmesį į veiklos technologijas ir atitinkamas kainas.

Apibendrinant galima teigti, jog vieningos efektyvumo sampratos apibrėžties nėra, nors jo sampratai skirta daugybė mokslinių darbų. Apibendrintai ūkio subjekto veiklos efektyvumą galima įvardyti kaip proporciją tarp ūkio subjekto tikslinių vykdomos veiklos rezultatų bei resursų, kurie būna sunaudojami tiems tikslams pasiekti. Ūkio subjekto veiklos efektyvumas išskiriamas į ekonominį, technologinį, ekologinį ir alokacinį efektyvumą. Veiklos efektyvumą vertinti yra gana sudėtinga, nes šis procesas apima daug veiksnių.

1.2 Komerciniai bankai, jų funkcijos ir esmė

Komerciniai bankai priskiriami vienai svarbiausių rinkoje veikiančiųjų finansų institucijų. Jie yra finansines paslaugas teikiančios įstaigos, siūlančios daugybę paslaugų juridiniams, fiziniams asmenims, bei profesionaliai, racionaliai valdančios piniginius resursus. Pasak J. Mackevičiaus ir V. Savicko (2014), bankai vaidina itin svarbų vaidmenį valstybės ekonomikoje, kadangi iš jų vykdomos veiklos galima numatyti visos valstybės esamos ekonomikos būklę. Itin yra svarbi bankų tinklo efektyvi veikla tiek visai visuomenei, tiek kiekvienam jos nariui. Nors komercinių bankų veikla grįsta pelno siekimu, bet ji neprieštarauja gyventojų interesams, nes jie padeda vystyti gamybą, komerciją arba kitą verslo tipą, realizuoti konkrečias idėjas. Esama patirtis parodė, jog silpnai išplėtota bankų sistema, pavienių jos komponentų nesuderinamumas dažnu atveju turi sunkių socialinių padarinių.

Komerciniai bankai yra šalies finansinių įstaigų daugumą sudarantys privatūs kredito subjektai, juridiniai asmenys, turintys akcinį kapitalą, priimantys indėlius ir kitų grąžintinas pinigines lėšas, teikiantys paskolas bei prisiimantys su tuo siejamą riziką, atsakomybę, užsiimantys kita įstatymų nustatytąja veikla:

- išleidžia mokėjimo tokius dokumentus, kaip čekiai, vekseliai, akredityvai ir kt., atlieka su šias dokumentais operacijas, taip pat perka bei parduoda taurius metalus;
- išleidžia bei tvarko kreditines finansines priemones;
- teikia paslaugas bei konsultacijas savo veiklos, finansų bei klientų investicijų tvarkymo rūpimais klausimais;
- priima iš klientų saugoti vertybes bei nuomoja jiems banko saugykloje esančių seifų kameras dokumentų ir vertybių saugojimui bei kt.;
- atlieka operacijas, susijusias su įvairiais vertybiniais popieriais (obligacijomis, akcijomis bei kt.), operacijas užsienio šalių valiuta (Ekonomikos terminų žodynas, 2013).

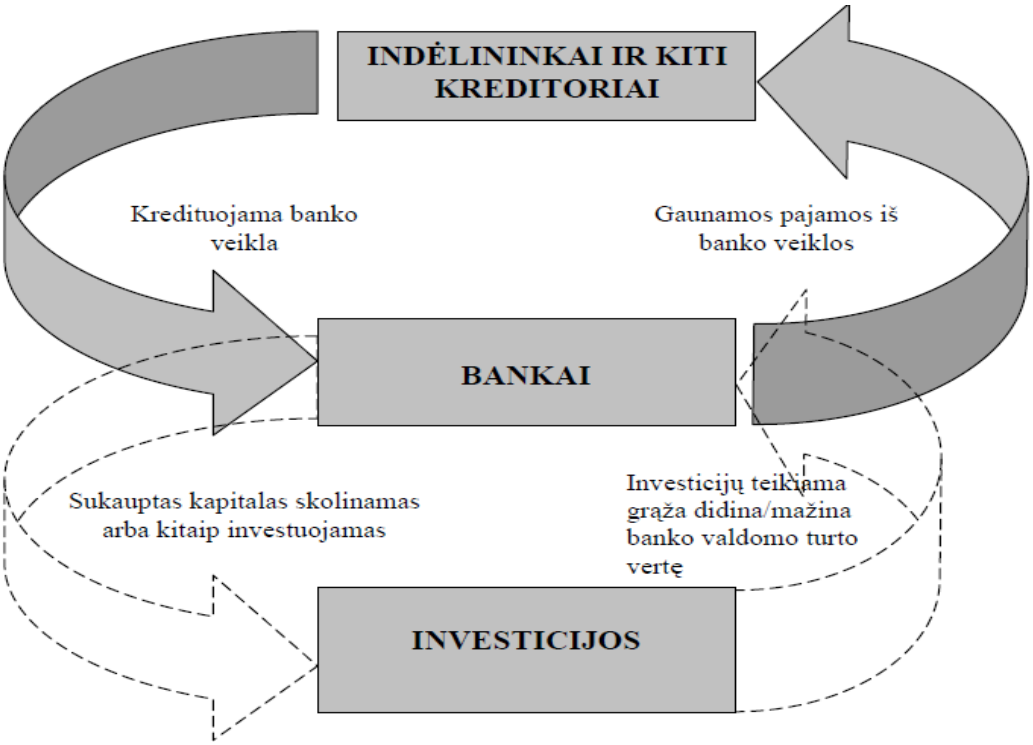
I. Lapinskaitės ir R. Kvedarytės nuomone, komerciniai bankai – tai finansinių paslaugų teikėjai, siekiantys pelningai išnaudoti savo resursus bei suteikti grąžą investavusiems subjektams. Tai yra dinamiškiausi ir progresyvūs finansiniai tarpininkai, atliekantys svarbiausias finansines operacijas įvairiausiose pasaulio ekonomikose: rinkos skaidrumo garantavimas, rizikos perkėlimas, mokėjimo operacijos, sudėtingų finansinių įrankių naudojimas rinkose, paklausos bei pasiūlos finansų rinkose reguliavimo vykdymas, rizikos valdymas (Lapinskaitė, Kvedarytė, 2020). Komerciniai bankai įprastai užima svarbiausią vieta piniginių lėšų atsiskaitymų organizavime. Jie yra ne vien pinigų surinkėjai bei atsiskaitymų tarpininkai, tačiau ir atsakingi konsultantai atsiskaitymų klausimais (Vaškelaitis, 2006). Bendriausia susiaurinta prasme komercinius bankus galima įvardyti kaip įstaigas, iš vienų imančias pinigines lėšas bei kitiems tas pačias lėšas skolinančias.

Komercinių bankų tikslas – būti patikimu finansiniu tarpininku ir teikti tikslingas finansines paslaugas, prieinamas skirtingoms socialinėms visuomenės grupėms. Šie bankai, kaip teigia M. Jasienė ir kt., priskiriami prie pačių sudėtingiausių ir daugiausia atsakomybės turinčiųjų finansinių institucijų, o jų stabilumas gali garantuoti tvarų, ilgalaikį šalies ekonomikos augimo didėjimą (Jasienė ir kt., 2013). Bankų išskirtinumas iš kitų įstaigų yra tas, kad jų veikla yra specifinė, kurią nulemia piniginės lėšos bei tikslingas jų panaudojimas.

Taigi bankų veikla išsiskiria iš kitų ūkio subjektų veiklos savo ypatumu, tuo jog jų finansinis turtas, naudojamas kaip pagrindinis finansinis resursas, yra ne bankams priklausantis, o tik laikinam laikotarpiui pasiskolinamas, tai yra pinigus bankai neįsigyja, bet tik laikinai įgyja teisę jų valdymui, kol jų klientai nepareiškė prašymo jų atsiimti. Dėl to bankams, kaip finansų tarpininkams suteikta galimybė pritraukti kuo didesnio kiekio finansinius resursus, siūlant klientams taupyti pinigus indėlių forma, kas duotų apipusią naudą – tiek bankams, tiek klientams, mokant palūkanas už indėlius banke. Finansiniai resursai bankuose tinkamai turi būti paskirstyti,

nes bankui privalu suderinti skolininko bei skolintojo vaidmenį. Kiekvienas bankas resursus privalo paskirstyti taip, jog prireikus artimiausiu momentu būtų galimybė patenkinti klientų reikmes išgryninant pinigus.

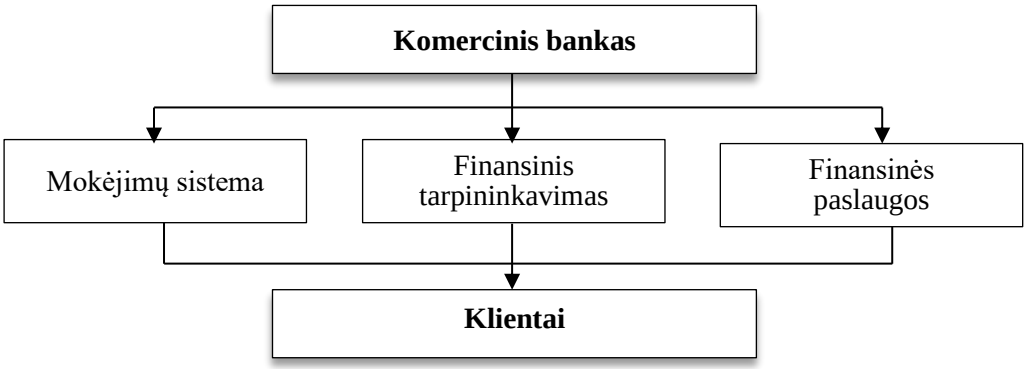
Mikroekonomikos požiūriu komerciniai bankai atlieka finansinį tarpininkavimą. Bankai dalyvauja piniginių lėšų paskirstymo procese bei užima svarbią ir ypatingą vietą valstybės, o vis labiau spartėjant ekonomikos globalizacijai, – ir pasaulio ekonominiame gyvenime. Kredito įstaigų vykdoma veikla remiasi lėšų, kurių didžioji dalis yra indėliai, pritraukti iš privačiųjų verslo įmonių, fizinių asmenų, fizinių įstaigų, valstybės ne finansų įmonių bei kitų juridinių asmenų, iš toje valstybėje gyvenančiųjų asmenų, sukaupimu. Pažymėtina, kad indėlių reikšmė finansų rinkoms yra neabejotina, nes be indėlių bankų sistema tiesiog negalėtų egzistuoti (Gudelytė, Valužis, 2012) (žr. 1 pav.).

1 pav. Indėlininkų ir komercinio banko finansinės veiklos sąveika

Šaltinis: L. Gudelytė ir M. Valužis, 2012, p. 21

Komercinių bankų sektorius laikomas finansų sistemos sudedamąja dalimi. Šie bankai vykdo daug ir įvairių funkcijų, kurios pagrinde siejasi su visuomenėje vykstančiaisiais procesais bei yra net jų dalis. Esamų ir potencialių klientų požiūrio, elgsenos, reikalavimų supratimas bei suvokimas yra ne ką mažiau svarbus kaip bankų veiklos planavimas, strategiškas mąstymas, kasdienis klientų aptarnavimas. A. Roy ir V. S. Kaveri (2011) esmines komercinio banko atliekamas funkcijas išskiria į tris stambias grupes (žr. 2 pav.).

2 pav. Esminės komercinio banko funkcijos

Šaltinis: sudaryta darbo autoriaus, remiantis A. Roy ir V. S. Kaveri, 2011

M. Jasienė (2022) pateikia šias komercinių bankų pagrindines funkcijas:

- tarpininkavimo (surenka laikinai laisvas įmonių ir gyventojų lėšas indėlių forma bei jas skolina kam būna laikinas jų trūkumas; taip labai dažnai nedidelių sumų bei trumpo termino indėlių pinigines lėšas paverčia didesnių sumų bei ilgėlesnio termino paskolomis);
- atsiskaitymų vykdymo (perveda į klientų sąskaitas bei iš jų pinigines lėšas, teikia mokesčių surinkimo paslaugas, vykdo atsiskaitymus su finansų institucijomis ir kitais bankais, savivaldybių ir valstybės biudžetais);
- kliento agento (atstovauja klientui jo pavedimu verslo sandėriuose, finansų ir valstybinėse institucijose);
- laidavimo (prisiima įsipareigojimus klientams teikdamas laidavimus bei garantijas muitinių, kreditavimo bei kitose operacijose).

Bankai yra priskiriami prie sudėtingiausių, daugiausiai atsakomybės turinčių finansinių institucijų, kurių stabilumas gali užtikrinti ilgalaikį, tvarų šalies ekonomikos augimą (Jasienė, Staroselskaja, & Sobianina, 2013).

Tuo tarpu L. Gudelytė su M. Valužiu (2012) nurodo šias esmines komercinių bankų funkcijas: tarpininkauja pinigų pervedimuose; skolina pinigus asmenims ir įstaigoms; išduoda debeto korteles, kredito korteles, stato bankomatus; teikia internetinės bankininkystės paslaugas; teikia vertingų daiktų saugojimo seifuose paslaugą; leidžia įnešti pinigus į taupomąsias bei kitas sąskaitas, išgrynina čekius. E. G. Corrigan (1983) plačiai aprėpiančias komercinių bankų atliekamas funkcijas apibūdina kaip tris esmines visuomenei ganėtinai svarbias funkcijas:

- bankai klientams sandorių sudarymui suteikia sąskaitas, tai yra palaiko įsipareigojimų, mokamų remiantis pareikalavimu, vertę bei kuriuos galima lengvai perduoti trečioms šalims;

- bankai – atsarginis kitų visų įstaigų (nefinansinių ir finansinių) likvidumo šaltinis;
- bankai – kaip monetarinės (piniginės) politikos vykdymo kanalo objektas.

Analizuojant bankų vykdomos veiklos efektyvumą ganėtinai svarbu tinkamai pasirinkti įvertinimo priemones, nes anot R. Ginevičiaus ir A. Podviezko (2011), komerciniai bankai užsiima įvairialype ir itin dinamiška veikla, dėl to vertinimas turėtų apimti įvairiausius veiklos aspektus. Komercinių bankų veiklai analizuoti konkretaus sisteminio metodiškumo finansinei būklei identifikuoti nėra, bet rodiklių įvertinančių atskiras jų veiklos sritis yra nemažai. Ypatingas dėmesys skiriamas bankinės rizikos tipams analizuoti. Z. D. Zaini (2018), analizuodamas bankų vykdomos veiklos rizikas ir jas sąlygojančius veiksnius, gvildena ir bankų veiklos proceso finansinius aspektus. Bankų finansinės veiklos indentifikavimas gali atskleisti nemažai bei išsamios informacijos.

Komercinių bankų veiklos efektyvumui taikomas priemonės galima išskirti į specifines ir universalias. Specifinės analizavimo priemonės tokios, kurios padeda įvertinti bankus remiantis jų veiklos ypatumais ir atliekamomis funkcijomis. Universaliosios priemonės priskiriamos finansinei analizei, t. y. santykinių rodiklių – veiklos efektyvumo, mokumo, pelningumo, likvidumo skaičiavimui (Mackevičius ir kt., 2014; Alper, ir kt., 2018).

Apibendrinant galima teigti, kad komerciniai bankai yra universalios kredito įstaigos, kurios pritraukia atsilaisvinančias ūkinėje veikloje pinigines lėšas bei savo klientams teikiančios įvairių rūšių kredito bei atsiskaitymų paslaugas. Nuo šių bankų priklauso visuomenės bei valstybės ekonominė gerovė, nes teisingai vykdydami savo funkcijas, efektyviai veikiantys ir sėkmingai, racionaliai valdantys rizikas jie palaiko stabilią šalies ekonomiką, skatina jos augimą. Norint įvertinti komercinių bankų veiklos efektyvumą taikomos tokios pagrindinės priemonės, kaip specifinės ir universalios, padedančios įvertinti jų veiklą, kuri gana glaudžiai siejasi su rizika, kuria galima nustatyti bankų patrauklumą investuotojams ir klientams. Taigi komercinių bankų efektyvumui vertinti naudotinos finansinė ir nefinansinė efektyvumo vertinimo analizės.

1.3. Komercinių bankų veiklos aplinka

Komercinis bankas yra finansinis tarpininkas, aptarnaujantis verslą, teikdamas esmines likvidumo funkcijas ekonomikoje per įvairius produktus ir paslaugas.

Įstaiga priima ir tvarko indėlius, siekdama gauti pajamų iš mokesčių ir kaip nebrangų lėšų šaltinį. Lėšos gali uždirbti palūkanų pajamų kurdamos kreditus ir siūlydami kredito priemones. Indėlių priėmimas ir kredito kūrimas yra du dominuojantys komercinių bankų pajamų šaltiniai, o klientai apima didelę ekonomikos dalį.

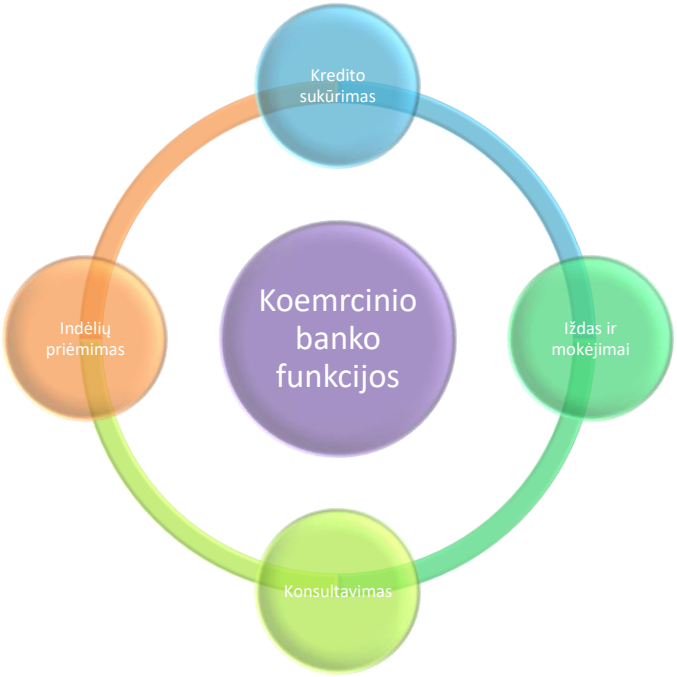
Komerciniai bankai bendrai aptarnauja mažas ir vidutines įmones (MVĮ). Nepriklausomai nuo segmentacijos, bankai aptarnauja įmones, kurios iš dalies arba visiškai priklauso nuo savininkų paramos. Šis pasitikėjimas mažėja, kai verslas didėja ir tampa sudėtingesnis vidutinėje rinkoje.

Paprastai komercinis bankas aptarnauja įmones, kurių poreikiai ne tokie sudėtingi, nei paslaugos, kurias teikia įmonių bankininkystės ir investicinės bankininkystės specialistai.

Komercinis bankas, būdamas finansų tarpininkas, teikia finansines paslaugas įvairaus dydžio organizacijoms, suburdamas lėšų vartotojus (skolininkus) ir teikėjus (indėlininkus). Norėdami tai padaryti, jie siūlo daugybę į verslą orientuotų produktų ir paslaugų. Jie yra labai svarbūs bet kuriai ekonomikai, kuri remiasi verslo kreditu ir jo kūrimu.

„McKinsey & Company Global Banking Annual Review 2021“ (McKinsey & Company, 2021) duomenimis, pasaulinės pajamos iš komercinės ir įmonių / investicinės bankininkystės sektoriaus buvo 2 140 mlrd. USD, o tai didesnės nei pajamos iš mažmeninės bankininkystės – 1 934 mlrd. USD. Mokėjimo paslaugų pajamos buvo vertinamos 868 mlrd. USD. Bendra prieinama rinka skatina didelę konkurenciją – nuo universalių bankų iki bankų, kurie specializuojasi įmonių ir investicinėje bankininkystėje.

Funkcijos gali būti suskirstytos į šias kategorijas (žr. 3 pav.).

3 pav. Komercinio banko funkcijos
Šaltinis: sudaryta darbo autoriaus, remiantis McKinsey & Company, 2021

Indėlių priėmimas. Indėlių pritraukimas yra būtina bet kurio komercinio banko funkcija ir privalo siūlyti kredito produktus ir paslaugas pigiau nei išorinis finansavimas. Indėlių pritraukimas

yra raktas į priimtiną nuosavybės grąžą, susietą su komercinio banko kredito portfelio ir palūkanų pajamų augimu.

Anksčiau bankui buvo patikėta saugoti grynuosius pinigus ir vertybes. Už saugojimo paslaugas mokėjo indėlininkai. Naudodamas dalinę bankininkystę, bankas gali paskolinti didesnę savo indėlio dalį, kad pasiektų didesnę maržą ir pelningumą. Grynieji pinigai ir saugojimo mokesčiai nebėra pagrindinis pajamų šaltinis. Komercinis bankas priima indėlius ir moka palūkanas, kad surinktų pigių lėšų savo kreditų portfeliui padidinti.

Kredito sukūrimas. Reguliavimo institucijos nustato minimalų grynųjų pinigų rezervą, kurį turi turėti komercinis bankas, kad padengtų savo indėlių įsipareigojimus. Indėlių perteklius gali būti naudojamas kuriant kreditą, kad būtų galima skolinti per komercines paskolas ir kitus kredito produktus arba skolinti kitoms įstaigoms vienos nakties palūkanų norma. Kredito kūrimas yra esminė komercinio banko funkcija. Palūkanos yra didžiausia komercinių bankų pajamų procentinė dalis. Kredito portfelio rezultatai ir būklė yra plačiai stebimi veiklos rodikliai.

Yra daug verslo kredito produktų ir paslaugų, kurie atitinka klientų veiklos ir strateginius poreikius.

Iždas ir mokėjimai. Siekdami padidinti apimties ir masto ekonomiją, taip pat piniginės dalį, komerciniai bankai siūlo sąskaitų faktūrų išrašymo, inkasavimo, taip pat prekybinius (pardavimo vietos) sprendimus, kad patenkintų esamus verslo poreikius. Išlaidos, apmokėtos čekiu, mokesčių ir kredito kortelėmis bei elektroniniais mokėjimais, yra pasiūlymai, kurie palaiko dabartinius atsakomybės reikalavimus.

Mokėjimų segmente besispecializuojančios įmonės per pastaruosius penkerius metus pralenkė kitus verslo bankų modelius ir dėl augimo yra patraukli aukštųjų technologijų sritis.

Konsultavimas. Komerciniai bankai taip pat siūlo daugybę agentūrų ir konsultavimo funkcijų dėl savo privilegijuotos finansų tarpininkų padėties. Kai kurie šios kategorijos pavyzdžiai yra konsultacinės paslaugos, skirtos valdyti verslo įmonių tarpusavio veiklos riziką, remti prekybos kreditus su tarptautiniais subjektais, dalyvaujančiais importu ir eksportu, arba dokumentuoti tarpvalstybinių paslaugų teikimą.

Institucijos yra labai reguliuojamos ir integruotos į pasaulines sistemas (pvz., SWIFT), o tai yra funkcija, kuri yra kliūtis patekti į rinką įmonėms, kurios neveikia tokiu pačiu mastu.

1.4 Komercinių bankų veiklos efektyvumo vertinimo pagrindiniai metodai

Ūkio subjekto veiklos efektyvumas dažniausiai yra vertinamas pasitelkus konkrečius finansinius rodiklius arba jų grupes. Tačiau, pasak R. S. Kaplan ir D. P. Norton (1996), efektyvumo vertinime turi būti naudojami ir finansiniai, ir nefinansiniai matavimai, efektyviai padedantys

sprendimų priėmimo procese. Ši nuomonė atspindi šiuolaikiškas veiklos įvertinimo kryptis, konstatuojanti, jog finansinis rezultatas – tai daugelio procesų padarinys, o ne priežastis, tai yra finansinė veikla – nefinansinės veiklos padarinys. Tad siekiant užtikrinti efektyvią komercinių bankų veiklą, tikslinga vertinti ne tik veiklos procesus ne vien finansiniais, bet ir nefinansiniais aspektais, taip įžvelgiant ir vyksmo priežastis. Tuo tarpu finansinių rodiklių analizės rezultatai bei jų interpretacija suteikia galimybę pasirinkti atitinkamas, racionalias veiklos efektyvumo linkmes.

B. Škėlaitės ir A. Mačiulytės-Šniukienės (2019, p.4) teigimu, praktikoje, siekiant įvertinti veiklos efektyvumą, naudojama daug bei įvairių rodiklių. „Dėl tokių rodiklių bendro sąrašo visiško sutarimo nėra, o atsižvelgiant į itin platų organizacijų veiklų spektrą ir su tuo susijusias ypatybes, vargu ar toks sutarimas galimas“. Finansinei ūkio subjektų būklei įvertinti galima paskaičiuoti įvairius rodiklius, kuriems duomenys imami iš sudarytos finansinės atskaitomybės, o dažniausiu atveju iš balanso bei pelno ataskaitos.

1.4.1 Finansinių santykinių rodiklių vertinimas

Finansinė analizė laikoma vienu objektyviausiai padedančių vertinti bankų veiklos efektyvumą būdu. Ši analizė yra priskiriama prie itin svarbių banko veiklos analizavimo dalių, nes tarpusavyje susipynusios finansinės bei ūkinės veiklos dimensijos (Radavičiūtė, Danilevičienė, 2019).

Įvairūs užsienio bei lietuvių autoriai (Rutkauskas ir Damašienė, 2002; Mackevičiaus, 2005; Kumbirai ir Webb ir kt.), analizuodami finansinių santykinių rodiklių panaudojimo galimybes įvertinant komercinių bankų efektyvią veiklą, išskiria skirtingus finansinius rodiklius ir pateikia skirtingas šių rodiklių paskaičiavimo formules, o taip pat rodiklius įvairiai įvardija, vertina ir grupuoja.

M. Kumbirai ir R. Webb (2010), nagrinėdami komercinius bankus Pietų Afrikoje, jų veiklą, išskyrė į tris finansinių rodiklių kategorijas: banko turto kokybės (t. y. kredito veiklos), pelningumo ir likvidumo rodiklius. A. V. Rutkauskas ir V. Damašienė (2002) finansinius rodiklius sugrupavo į aktyvumo; įsiskolinimo, pelningumo ir likvidumo grupes, o G. Kancerevyčius (2004) į kapitalo struktūros, likvidumo (mokumo); veiklos efektyvumo (turimo turto valdymo), finansinio sverto (turimų skolų valdymo), rinkos ir pelningumo rodiklius. Tuo tarpu J. Mackevičius (2005) finansinių rodiklius išskyrė į mokumo (ilgalaikio ir trumpalaikio), veiklos efektyvumo, pelningumo, pinigų srautų ir kapitalo rinkos rodiklius. Šio autoriaus požiūriu, toks skirstymas laikomas labiau metodinio, bet ne praktinio priskyrimo.

Detaliau šiame darbe bus aptariami pelningumo, kapitalo pakankamumo, likvidumo ir efektyvumo grupių rodikliai.

Pelningumo rodikliai. Dauguma autorių (Frost, 2004; Kropas ir kt., 2013; Jasevičienė, 2013; Kumbirai ir Webb, 2010 bei kt.) akcentuoja, kad pelningumo rodikliai yra vieni pagrindinių rodiklių, siekiant įvertinti bankų veiklą ir aprėpia daugiausia rodiklių.

Tad norint įvertinti komercinių bankų veiklos efektyvumą, tikslinga skaičiuoti pelningumo rodiklius. V. Gronsko (2005) teigimu, pelningumas yra pelno santykis su konkrečiu ūkio subjekto veiklos rodikliu, kuris turi sąsają su pelnu. „EDUCBA“ nurodo, kad pelningumo rodikliai yra tokie finansiniai rodikliai, kuriais paskaičiuojami ūkio subjektų gebėjimai gauti pelną, lyginant su tų subjektų patiriamomis sąnaudomis („EDUCBA“, 2019). Šiais rodikliais galima įvertinti ūkio subjekto rezultatus, pasinaudojant balanso bei pelno (nuostolių) atskaitų duomenimis.

Svarbiausi komercinių bankų santykiniai pelningumą vertinantys rodikliai yra: turto pelningumas, nuosavo kapitalo pelningumas (grąža), pagal riziką įvertinto turto pelningumas (grąža), grynojo pelno marža, grynųjų palūkanų pajamų marža, palūkanas uždirbančio turto pajamingumas (žr. 2 lentelę).

2 lentelė. Pagrindiniai komercinių bankų pelningumo rodikliai

Eil. Nr.	**Rodiklis**	**Aprašymas**
1.	Turto pelningumas (ROA)	Tai grynojo pelno bei viso turto santykis. Šis rodiklis vaizduoja įstaigos galimybes efektyviai išgauti pelną iš turimo turto. Tai išsamiai parodo tiriamos įstaigos veiklos rezultatus, vertinant ir pelno (nuostolių) ataskaitos rezultatus, ir turtą, kuris įstaigai reikalingas verslui vykdyti.
2.	Nuosavo kapitalo pelningumas (grąža) (ROE)	Tai grynojo pelno bei viso nuosavo kapitalo santykis. Nuosavo kapitalo pelningumas įvertina įstaigos gebėjimą teikti naudą investuotojams ir įstaigos galimybę panaudoti naujas investuotas lėšas pelningumui didinti. Šis rodiklis aktualiausias investuotojams, siekiant įvertinti investicijų naudingumą bei pelningumą. Tai yra akcininkų grąžos mato vienetas.
3.	Pagal riziką įvertinto turto pelningumas (grąža) RORA	Tai grynojo pelno bei turto, įvertinto pagal riziką, santykis. Šis rodiklis yra artimas turto grąžos rodikliui, tačiau vertinant yra atsižvelgiama į banko turto investicijų rizikingumą. Didesnis rodiklis rodo geresnius banko valdymo rezultatus.
4.	Grynojo pelno marža	Grynojo pelno marža paskaičiuojama, kaip grynojo pelno (nuostolio) bei pardavimo pajamų santykis. Tai rodiklis, kuris rodo, kokią procentinę dalį pelno gauna įmonė iš uždirbtų pajamų. Rodiklio reikšmės ir pokyčiai padeda suprasti įstaigos gebėjimą valdyti patiriamas sąnaudas.
5.	Grynųjų palūkanų pajamų marža (NIM)	Tai grynųjų palūkanų pajamų ir turto santykis. Šis rodiklis parodo banko pagrindinės veiklos pelningumą (kreditavimo, lėšas už kurias mokamos palūkanos). Žemas rodiklis įspėja, jog bankas neuždirba pakankamai pajamų už išduotas paskolas arba moka per dideles palūkanas už indėlius.
6.	Palūkanas uždirbančio turto pajamingumas	Šis rodiklis paskaičiuojamas padalijus palūkanas už uždirbtą turtą iš vidutinės šio turto vertės per laikotarpį. Šiuo rodikliu yra atsižvelgiama į grynosioms pajamoms poveikį darančius elementus (turą uždirbantį palūkanas).

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, remiantis V. Skvarciany ir J. Simanavičiūtė, 2018); M. Jocius ir kt., 2019;I. Lapinskaitė, ir R.Kvedarytė, 2020

Taigi galima teigti, kad pelningumas yra esminis pajamų šaltinis, matuojantis bankų rezultatus siekiant išreikšti jų konkurencinę situaciją bankų rinkoje bei kokybės valdymą. Santykiniai pelningumo rodikliai – tai vieni svarbiausių komercinių bankų veiklos efektyvumo parametrų. Šie rodikliai parodo, kaip bankai geba panaudoti savo esamus išteklius pelnui uždirbti.

Kapitalo pakankamumo rodikliai. Vienas svarbiausių stabilios finansinės būklės indikatorius yra banko nuosavas kapitalas, kurio dydį galima palyginanti su prisiimamos rizikos tipais: kredito rinkos, technologine, veiklos, šalies bei kt. Bankai vykdomoje veikloje, susidurdami su įvairiomis rizikomis, gali patirti nemažų nuostolių, kurie visų pirma amortizuojami ne iš skolintojų ar indėlininkų lėšų, o iš bankų akcininkų sukauptojo kapitalo. Tai reiškia, jog kiekvieno banko kapitalas – tai tarytum paskutinė „gynybos linija‘, amortizatorius nenumatytiems ateities netekimams padengti (indėlių draudimo įstaigai ir kreditoriams apsaugoti), jog bankas galėtų toliau sėkmingai vykdyti savo veiklą (Čiapas, 1999).

M. Radavičiūtės ir I. Danilevičienės (2019, p. 4) teigimu, kapitalo dydis atskleidžia, „kiek komercinis bankas turi nuosavo kapitalo turimoms skoloms padengti. Nors, kuo šis rodiklis yra aukštesnis, nebūtinai bankas veiks efektyviau. Kuo daugiau nuosavo kapitalo, labiau tikėtina, kad banko ROE bus nekonkurencingas. Būtina tik paminėti, kad tarpusavyje lyginant bankus šio rodiklio taikymas yra nevisapusiškas, nes lieka neįvertinti komercinių bankų dydžių ir jų veiklos skirtumai, todėl lyginimui tikslingiau naudoti turimo kapitalo ir (pavyzdžiui) skolų santykį, kuris parodo, kiek nuosavo kapitalo gali būti skiriama turimoms skoloms padengti“.

Svarbiausi bankų kapitalo pakankamumo rodikliai yra kapitalo pakankamumo normatyvas, bendrojo kapitalo pakankamumo koeficientas, pagrindinio kapitalo pakankamumo koeficientas (žr. 3 lentelę).

3 lentelė. Pagrindiniai komercinių bankų kapitalo pakankamumo rodikliai

Eil. Nr.	Rodiklis	Aprašymas
1.	Kapitalo pakankamumo normatyvas	Tai banko kapitalo bei turto, įvertinto pagal riziką, santykis. Taikomas 8 proc. normatyvas, bankai turi tenkinti papildomų kapitalo rezervų reikalavimus, t.y. 2,5 proc. kapitalo apsaugos rezervo reikalavimą. Šio reikalavimo tikslas – įpareigoti bankus sukaupti papildomą kapitalą nenumatytiems nuostoliams padengti.
2.	Bendrojo kapitalo pakankamumo koeficientas	Tai banko bendrojo kapitalo bei pagal riziką įvertinto turto santykis. Šiuo rodikliu parodoma, kokia apimtimi banko pagal riziką įvertintas turtas yra padengtas bendru jo kapitalu, t. y. tiek pagrindiniu ar pirmojo lygio, tiek ir papildomu ar antrojo lygio kapitalu. Kuo didesnis gaunamas šis rodiklis, tuo didesnė būna banko kapitalo rizika. Palyginant keleto banko šį rodiklį, teigiama, jog kuo didesnė jo reikšmė, tuo tas bankas būna prisiėmęs didesnę kapitalo riziką bei mažesnę aktyvų riziką.

3.	Pagrindinio kapitalo pakankamumo koeficientas	Šis rodiklis paskaičiuojamas panašiai taip kaip kapitalo pakankamumo rodiklis, bet vertinamas ne bendras kapitalas, bet pagrindinis (pirmo lygio) kapitalas. Juo parodoma, kokiu mastu banko pagal riziką įvertintas turtas yra padengtas pirmo lygio ar pagrindiniu kapitalu. Kuo didesnis gaunamas šis rodiklis, tuo didesnė būna banko kapitalo rizika. Palyginant keleto bankų šio rodiklių reikšmes, teigiama, jog didesnes jo reikšmes turintieji bankai prisiima didesnę kapitalo riziką.

Šaltinis: sudaryta darbo autoriaus, remiantis M. Jasienė, 2022

Apibendrinant tikslinga išskirti šiuos turinčius lemiamos reikšmės efektyvių kapitalo pakankamumo poreikių požymius: teisingas visos komercinio banko rizikos identifikavimas; reikalavimų lankstumas, jog prisiimamos rizikos atitiktų bankų kapitalo dydį bei struktūrą. Nepakankamai įvertintas bankų nuosavo kapitalo lygis laikytinas vienu vidinės bankų analizės trūkumų.

Likvidumo rodikliai. Komercinio banko likvidumas yra jo gebėjimas finansuoti turimus įsipareigojimus turtu, nebepatiriant nuostolių. Tai reiškia, kad likvidumas aiškinamas komercinių bankų gebėjimu valdyti riziką, kylančią dėl terminų nebeatitikimo tarp turimų trumpalaikių indėlių – ilgalaikių paskolų (aktyvų) ir pasyvų. Kadangi didelė šių bankų pasyvų procentinė dalis būna skolintos lėšos, dėl to likvidumo valdymas banke laikoma prioritetine veiklos sritimi (Lileikienė, Kovalčik, 2014). Vadinasi, komercinių bankų likvidumo normatyvas traktuojamas skolintų lėšų grąžinimu suėjus nustatytajam terminui.

Pagrindiniu komercinių bankų likvidumo rodiklius laikomas likvidumo normatyvas. Šis rodiklis paskaičiuojamas banko likvidų turtą padalijus iš einamųjų įsipareigojimų (Lileikienė, Kovalčik, 2014). Likvidumo normatyvas parodo likvidumo rizikos valdymą, tai yra rizika, jog bankas negebės laiku įvykdyti prisiimtų finansinių įsipareigojimų ar (ir) norėdamas juos įvykdyti gali būti įpareigotas parduoti savo finansinį turtą ar (ir) uždaryti pozicijas bei dėl likvidumo rinkoje stygiaus patirs nuostolių.

Kapitalo reikalavimų direktyva ir Reglamentas (toliau – KRD IV / KRR) (angl. *Capital Requirements Directive IV and Capital Requirements Regulation*, CRD IV/CRR), kurie įsigaliojo 2014 m. sausio 1 d., yra vieni iš svarbiausių ES bankų veiklos reguliavimo dokumentų. Šių finansinių taisyklių sąvado tikslas – padidinti bankų sektoriaus atsparumą ekonominėms krizėms ir kartu užtikrinti, kad bankai nenustotų finansuoti verslo ir bendro ekonomikos augimo. Šiais dokumentais tarptautiniai įsipareigojimai dėl bankų kapitalo ir likvidumo reikalavimų (Bazelis III) perkelti į ES teisės aktus (Lietuvos bankas, 2022).

F. Jasevičienė (2013) be likvidumo normatyvo, pateikia ir šiuos pagrindinius komercinių bankų likvidumo pozicijas charakterizuojančius rodiklius:

- likvidaus turto ir įsipareigojimų santykį;
- finansavimo spragą (paskolos-indėliai/indėliai);

- įsipareigojimų trukmę.

Dar komercinių bankų veiklą galima įvertinti šiais likvidumo rodiklius:

- maksimaliosios paskolos vienam skolininkui normatyvą, didelių pozicijų (paskolų) normatyvą;
- maksimaliosios atviros pozicijos užsienio valiuta bei tauriaisiais metalais normatyvą.

Maksimaliosios paskolos sumos vienam skolininkui normatyvo paskirtis yra koncentracijai valdyti. Didelė šio rodiklio reikšmė parodo pernelyg didelę bankų paskolų portfelio koncentraciją ir didelę kredito riziką. Didelių pozicijų (paskolų) normatyvas kaip ir maksimalios paskolos vienam skolininkui normatyvas, parodo paskolų kredito koncentracijos lygį. Tuo tarpu maksimaliosios atviros pozicijos užsienio valiuta bei tauriaisiais metalais normatyvu įvertinami užsienio valiutos kurso rizika bei koncentracijos lygis. Didelės jo reikšmės parodo apie per didelę banko veiklos konkrečia valiuta arba tauriaisiais metalais koncentraciją ir didelę užsienio valiutos kurso riziką.

I. Lapinskaitė ir R. Kvedarytė (2020) atlikusios bankų likvidumo tyrimų metodologinius aspektus nustatė, kad siekiant išvengti bankams likvidumo rizikos, jie turi „pasirinkti tuos ūkio subjektų veiklos segmentus ir sritis, kurie yra mažiausiai rizikingi tam, kad išduotos paskolos grįžtų laiku ir leistų bankui teisingai prognozuoti savo veiklą“. Taip pat bankai, kurie efektyviai valdo savo likvidumą, iš vienos pusės, „palengvina paskolų priežiūrą ir kredituojamų ūkio subjektų veiklos kontrolę, nes dažnai kredituojami tik tiek klientai, kurių kreditingumu neabejojama“. Bet, iš kitos pusės, siekiant garantuoti banko likvidumo pobūdį, paskolų monitoringą reikia atlikti ypač atsakingai, jog būtų teisingai numatomi bei paskirstomi bankų piniginiai srautai.

Taigi likvidumo rodiklius galima laikyti kaip vienu svarbiausių bankų finansinę būklę parodančių rodiklių, nes likvidumas nebeatsiejamai veikia bankų vertę. Svarbu identifikuoti kaip, kontroliuojant banko likvidumo rodiklius, tinkamai paveikti bankų vertę bei nustatyti esminius jų finansinio likvidumo faktorius, kuriems turėtų būti skiriama daugiausia dėmesio, norint maksimizuoti jų vertę.

Efektyvumo rodikliai. Komercinio banko stabilaus funkcionavimo pagrindu laikytinas racionalus ir veiksmingas jo resursų valdymas, todėl bankų veiklos efektyvumas – dar viena svarbiausių rodiklių grupė. Efektyvumui įvertinti galima naudoti įvairius rodiklius, iš kurių pagrindiniai: išlaidų ir pajamų santykio rodiklis, palūkanų išlaidų koeficientas, nepalūkanų išlaidų koeficientas, nepalūkanų pajamų ir išlaidų santykis (žr. 4 lentelę).

4 lentelė. Pagrindiniai komercinių bankų efektyvumo rodikliai

Eil. Nr.	Rodiklis	Aprašymas
1.	Išlaidų ir pajamų santykio rodiklis	Šiuo rodikliu paskaičiuojama, kokia nepalūkanų išlaidų dalis atitenka vienam banko uždirbamų grynų palūkanų pajamų bei nepalūkanų pajamų eurui. Grynąsias palūkanų pajamas šiuo atveju galima paskaičiuoti neatsižvelgiant į paskolų portfelio kokybę bei neatimant atidėjinių paskolų nuostoliams padengti. Mažesnis rodiklis parodo, jog banko vadovai efektyviau, racionaliau uždirba pajamas ir efektyviau valdo išlaidas.
2.	Palūkanų išlaidų koeficientas	Šiuo rodikliu paskaičiuojama, kokia palūkanų išlaidų dalis atitenka vienam banko bendrų veiklos pajamų (palūkanų bei nepalūkanų pajamų) eurui. Rodiklis įvertina banko veiklos efektyvumą, pritraukiant bei panaudojant finansinius išteklius. Kuo mažesnė gaunama reikšmė, tuo efektyvesnis banko išlaidų valdymas, bei tuo didesnis jo pelningumas.
3.	Nepalūkanų išlaidų koeficientas	Šiuo rodikliu paskaičiuojama, kokia banko nepalūkanų išlaidų dalis atitenka vienam banko grynų palūkanų pajamų bei nepalūkanų pajamų eurui. Grynųjų palūkanų pajamų paskaičiavimui neatimamos atidėjinių paskolos nuotoliams padengti. Mažesnis rodiklis parodo didesnį banko pelningumą, tačiau itin maža reikšmė gali rodyti, jog bankas samdo nepakankamai kvalifikuotus darbuotojus.
4.	Nepalūkanų pajamų ir išlaidų santykis	Šiuo rodikliu paskaičiuojama, kiek nepalūkanų pajamų atitenka vienam banko nepalūkanų išlaidų eurui. Kuo didesnis gaunamas rodiklis, tuo efektyvesnis yra banko valdymas, sėkmingai diversifikuojant veiklas. Bet praktikoje šis rodiklis gana retai būna didesnis kaip 1, tačiau šį rodiklį mažina būtinosios bankų išlaidos, pvz., investavimo lėšos į inovatyvias technologijas.

Šaltinis; sudaryta darbo autoriaus, remiantis J. Maudos ir kt., 2002; F. Jasevičienė, 2013

A. Dietrich ir G. Wanzenried (2011) bei N. Petria ir kt. (2015) pažymi, kad išlaidų-pajamų rodiklis laikomas vienu labiausiai taikomų rodiklių vertinant banko vykdomos veiklos efektyvumą. Šis rodiklis gana dažnai taikomas bankų viduje bei kaip esminis veiklos rodiklis bei signalas rinkai. Atliktais tyrimais nustatyta teigiama sąsaja tarp aukštesnio efektyvumo, t. y. sąnaudų sąsajos su pajamomis rodikliu, bei pelningumo.

Bankų veiklos efektyvumą taip pat atskleidžia šie rodikliai: vertybinių popierių bei viso turto, grynojo pelno bei viso turto santykiai, grynų palūkanų pajamos bei turto santykis (Radavičiūtė, Danilevičienė,. 2019).

Apibendrinant galima teigti, jog svarbiausiu duomenų šaltiniu, vertinat banko finansinius santykinius rodiklius, yra banko finansinės ataskaitos. Finansiniai santykiniai rodikliai parodo esamą komercinių bankų veiklą arba istorinius rodmenis, dėl to jie itin naudingi įvertinant bankų kiekybinius esamos veiklos aspektus. Nors dauguma autorių esminiu finansiniu komercinių bankų veiklos efektyvumo įvertinimo metodu nurodo pelningumo rodiklius, tačiau vien tik pelningumą analizuoti neužtenka, nes efektyvumą atskleidžia ir kapitalo pakankamumo, likvidumo bei efektyvumo rodikliai. Kiekvienas minėtų rodiklių turi įtakos banko veiklai – pelnui ir rizikai. Kai

pelnas didėja, komercinių bankų vertė ir didėja, o kai rizika didėja komercinių bankų vertė mažėja. Tai, kad didinant pelną, dažniausiu atveju didinama ir rizika, o rizikos minimizavimas susijęs su tam tikros pelno dalies praradimu, todėl tikėtina, jog tinkamo pelno bei rizikos santykio parinkimas yra viena sudėtingiausių ir svarbiausiųjų bankų problemų. Finansinių rodiklių analizavimas, kaip reikšmingas bankų finansinės būklės nustatymo bei gerinimo, finansinės būklės valdymo racionalizavimo įrankis, gali būti reikšminga ir bankų veiklos kontroliavimo forma.

1.4.2 Nefinansinių rodiklių vertinimas

Veiklos efektyvumo vertinimas turi užtikrinti esamų procesų tiek stebėjimą, tiek kontrolę, tiek tobulinimą, dėl to ūkio subjektų veiklos vertinime reikia stebėti ir matuoti procesų efektyvumo lygį ir to pasekmėje užtikrinti teikiamų paslaugų ar su produkcija siejamos kokybės lygį. Nors gana ilgą laiką ūkio subjektų veiklai įvertinti buvo taikomi finansiniai rodikliai, ir jais įvertinama finansinė būklė bei vykdoma viso proceso kontrolė, tačiau vėliau buvo pastebėta, jog finansinė analizė bei finansinių rodiklių paskaičiavimas nesuteikia pilnos reikalingos informacijos, o rodiklių vertinimas bei interpretavimas dažniausiai siejasi su įvairiais subjektyviaisiais veiksniais: vertinimo metodikomis, vertintojų tikslais, vertintojų kompetencija. Žinių ekonomikoje ūkio subjektų finansiniai rodikliai paprastai nebeatspindi tikros jų situacijos, kadangi nebūna įvertinami kai kurie nematerialūs veiksniai (klientų lūkesčių atitikimo, klientų lojalumas, klientų aptarnavimo efektyvumas bei kt. Tad, pasak D. Pierret ir R. Steri (2018), efektyvumo vertinimui egzistuoja ir naudojami ne tik finansiniai, bet ir nefinansiniai rodikliai, efektyviai padedantys strateginių sprendimų priėmime. Z. Lydekos ir B. Drilingo (2001) teigimu, nefinansiniai veiklos efektyvumo matavimo rodikliai populiarėja bei veiklos vertinime užima vis svarbesnę ir didesnę reikšmę.

Bankų sektoriuje daugelis banko produktų lengvai dubliuojami, jie teikia beveik tapačias paslaugas, dėl to bankai dažniausiai išsiskiria tik kokybės bei kainos atžvilgiu. Vadovaujantis šiuo požiūriu klientų išlaikymas laikomas potencialiai efektyvia priemone, kuria naudojamasi norint įgyti svaresnį strateginį pranašumą bei konkuruoti konkurencinėje aplinkoje.

F. Jasevičienės (2013) pastebėjimu, analizuojant bankų vykdomą veiklą, nuodugniau reikėtų atkreipti dėmesį į netipinius jų veiklos rezultatų rodiklius. Kaip teigia ši autorė, analizuojant bankų veiklą, į analizuojamųjų rodiklių grupę aktualu bei tikslinga įtraukti ir bankų žmogiško kapitalo rezultatą, kadangi pastebėta, jog netgi stambūs komerciniai bankai, susiduriant su sunkumais bei siekdami minimizuoti sąnaudas, atleidžia darbuotojus. Be to, pasak autorės, banko veiklai įvertinti naudoti ir šie nefinansiniai rodikliai:

- vadovų ir akcininkų vertinimas (reputacija, veikla, patirtis);
- valdymas: nepalūkanų išlaidos, išlaidos personalui, pajamos, atitenkančios vienam darbuotojui bei kt.;

- banko vidaus kontroliavimo sistemos funkcionavimas, vadovų informavimo sistema, rizikų valdymo veiksmingumas bei kt.;
- banko išsivystymas: indėlių, turima turto ir paskolų rinkos dalys, bankų rodikliai, atitenkantys vienam gyventojui, indėliai/BVP.

Siekiant nefinansinių komercinių banko saugumo ir efektyvumo tikslų, prie ganėtinai svarbių rodiklių priskiriami: bankų paslaugų kokybės vertinimas, bankų įvaizdžio vertinimas, klientų lojalumo, pasitikėjimo, pasitenkinimo suteikiamomis paslaugomis vertinimas.

Paslaugų kokybės vertinimas. Vienas svarbiausių šiandienos pasaulio ekonomikos plėtotės dalykų – kokybė plačiausia šio aspekto prasme bei prielaidos jai plėtoti. Klientus domina kiekvieno ūkio subjekto, kaip ekonomikos elemento, gebėjimas tvarkytis bei organizuoti vykdomą veiklą, norint rinkai pateikti iškeliamus reikalavimus atitinkančią paslaugą arba produktą. Sparčiai kuriant bei naudojant inovatyvias technologijas, rinka yra užpildoma įvairiausiais produktais, ko pasekmėje didėja konkurencija. Tada prioritetas teikiamas ne produktų ar paslaugų kiekiui, bei jų kokybei, žmonių saugai, poveikio aplinkai (Bertašius, 2007). L. Bagdonienė ir R. Hopenienė (2009) pažymi, jog mokslininkų paskaičiavimais, paslaugų įstaigose daugiau kaip trečdalis sąnaudų būna skiriama padarytoms klaidoms taisyti. Tai reiškia, jog gera paslaugų kokybė lemia ne vien įstaigos konkurencingumą, tačiau yra ir jos efektyvumo prielaida.

Paslaugų kokybė, kaip teigia B. Appat (2011) ir D. Pierret su R. Steri (2018), yra vienas svarbiausiųjų veiksnių banko veikloje. Verslo sėkmei poveikį daro naujesnių bei efektyvesnių būdų ieškojimas, norint gerinti klientų aptarnavimo procesą ir kokybę.

F. Talib ir kt. (2012) pateikė šias esmines bankinių operacijų sritis, siejamas su bankų teikiamų paslaugų kokybe:

- banko produktų kokybę;
- klientų aptarnavimo kokybę;
- e-paslaugų kokybę;
- automatizuotų paslaugų kokybę.

Vertindami bei tobulindami minėtas sritis, bankai gali padidinti savo klientų saugumą, pasitenkinimą ir pagerinti jų aptarnavimą, taip pat pagerinti veiklos finansinius rodiklius, pasiekti klientų išlaikymo ir didesnio konkurencingumo.

Norint įvertinti bankų paslaugų kokybę, reikėtų išskirti du matmenis – funkcinį ir techninį. Technine, t. y. išorine kokybe, anot N. Langvinienės ir B. Vengrienės (2005), laikoma ta, ką klientai gauna paslaugų vartojimo metu. Tuo tarpu funkcinė, t. y. proceso kokybė – tai suteikimo techninės kokybės metodas.

Vertinant bankų suteikiamų paslaugų kokybę, A. H. Al Mansour (2007) nurodo šiuos svarbius bankų kokybės įvertinimo veiksnius:

- laukimo laiką (pvz., aptarnavimo laikas);
- klientų žodinius ar rašytinius skundus;
- ataskaitų, susijusių su sąskaitomis ir išrašais pateikimo savalaikiškumą, tikslumą;
- draugiškumą bei dalykiškumą;
- palūkanų normas, tame tarpe ir visas paslaugas ir mokesčius;
- operatyvumą sureaguojant į klientų skambučius, užklausas;
- prarastųjų klientų skaičių.

Taigi vertinant bankų paslaugų kokybę, ją reikėtų skirstyti į funkcinės bei techninės kokybės matmenis, kurios atspindi proceso ir rezultato kokybę.

Įvaizdžio vertinimas. Šiuolaikiniame pasaulyje viena pagrindinių ūkio subjekto vertybe laikomas jo įvaizdis. Esamas įvaizdis apibūdina ūkio subjektą, jį įvertina bei apsprendžia kiekvieno asmens elgesį jo atžvilgiu. Pasak N. Nguyen ir G. Leblanc (1998), ūkio subjekto įvaizdis daro poveikį bet kokiam produkto ar paslaugos pasirinkimui arba akcijų įsigijimo pasirinkimui ir pan. C. Flavian ir kt. požiūriu, ūkio subjekto įvaizdis yra priemonė, kurios tarpininkai suvokia ūkio subjekto identitetą bei formuojasi jo įvaizdį savo atmintyje (Flavian ir kt., 2005).

Bankų įvaizdžio funkciją galima apibūdinti šiais aspektais:

- „įvaizdis atspindi vartotojų lūkesčius per išorinius rinkodaros veiksmus. Įvaizdis, kaip ir reklama, dažniausiai perduodamas asmeniškai žodžiu. Jis padeda žmonėms patikslinti informaciją bei rinkodaros ryšius;
- įvaizdis yra tarsi filtras, veikiantis vartotojų suvokimą apie paslaugų įmonėje atliekamas operacijas;
- įvaizdis atspindi vartotojų lūkesčius ir patiriamą paslaugos efektą;
- įvaizdis svarbus valdant paslaugų įmonę, jis daro vidinį poveikį“ (Vitkienė, 2004, p. 109).

Visa tai rodo, kad banko įvaizdį galima laikyti vienu svarbiausių veiksnių, kuris nulemia esamų bei potencialių klientų bei banko darbuotojų reagavimus į banko ūkinės veiklos sėkmę.

Sėkmingai bankų veiklai turi būti svarbu ne vien tinkamas įvaizdis klientų, partnerių, vartotojų, konkurentų akyse (išorinis įvaizdis), tačiau ir vidinis įvaizdis, kuris egzistuoja tarp banko personalo bei sudaro reikšmingą jo kultūros dalį. Tad įvaizdis turi reikštis ir iš bankų vidaus, kadangi kitaip net geriausia strategija nebeduos teigiamų rezultatų. Svarbiausia tai, kas yra akcentuojama klientams, partneriams veiktų ir bankų viduje. J. Šeputienės nuomone, teigiamas bei palankus bankų įvaizdis nebūna atsitiktinis – jį reikia sukurti. (Šeputienė, 2003). Esmine įvaizdžio įtakos kryptimi turi būti rinka: esantys bei būsimi klientai. Jeigu bankų įvaizdis sumaniai sukurtas

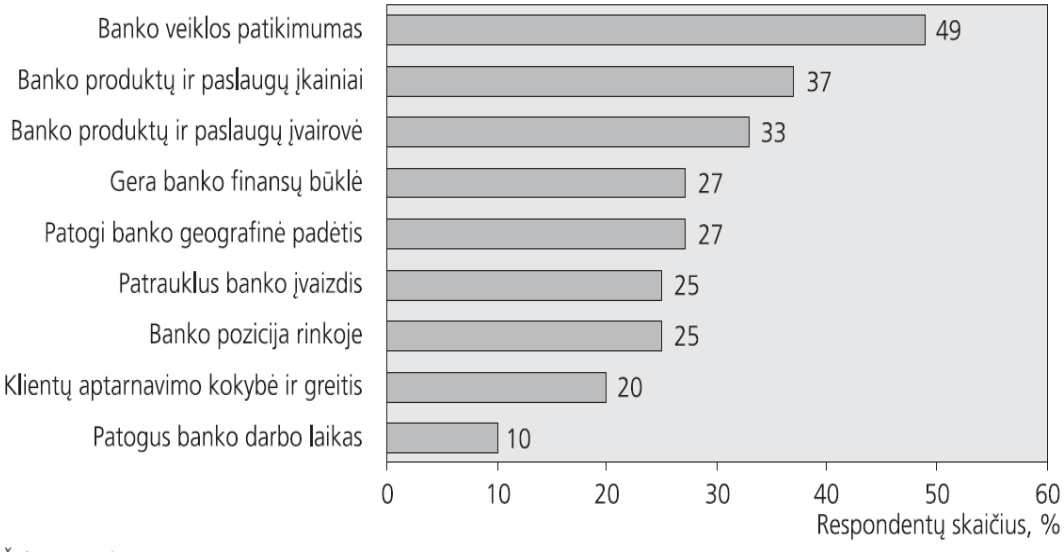
bei aktyvina vartotojus, tuomet mažiau pastangų prireikia kituose paslaugų teikimo procesuose (Vitkienė, 2004).

Vertinant bankų įvaizdį, turėtų būti atliktas įvaizdžio tyrimas, banko komunikacijos įvertinimas, organizacinių vertybių auditas, banko auditorijų (personalo, klientų), krizių vadybos įvertinimas, segmentacija, auditorijos ištyrimas (psichografinis, demografinis), įvaizdžio tikslų nustatymas, banko vykdomos veiklos SWOT analizė. Atlikus minėtus tyrimus, galima kurti bankų įvaizdžio stiprinimo ar keitimo strategiją.

Klientų lojalumo, pasitikėjimo, pasitenkinimo suteikiamomis paslaugomis vertinimas. Klientų lojalumas gana plačiai tyrinėjamas, bet įvairiai interpretuojamas. Kai kurie tyrėjai (Aluko ir Ajayi, 2018 bei kt.), įvardydami klientų lojalumą, teigia, jog lojalumui daro poveikį elgsenos komponentai (pirkimo kiekiai, pakartotinų pirkimų, investavimo tikimybė, kiek kartų būna perkamas tas pats produktas ar paslauga), o kiti (Alharbi, 2017 bei kt.). požiūrių išraiškomis, pasireiškiančiomis racionaliu arba emociniu pasitikėjimu, prisirišimu susijusiu su nauda ar pozityviu ar emociniu požiūriu produkto/ paslaugos atžvilgiu. Pasak V. Pranulio ir kt. (2008), klientų lojalumas nėra įmanomas be prisirišimo, nes rinkoje esant didelei konkurencijai, ūkio subjektams tampa sudėtinga išlaikyti užimtas rinkos dalis, išlikti patraukliais, pritraukti naujus klientus. Tyrėjai teigia, jog esant intensyviai konkurencijai, klientų pritraukimas yra nelengvas uždavinys, nes klientų poreikiai nei lūkesčiai nėra fiksuoti. Klientai kiekvieną sykį, priimdami sprendimą produkto ar paslaugos įsigijimui, gali lengvai pakeisti teikėją, dėl to suprantama, jog kiekvienam ūkio subjektui išlieka problema, susijusi su lojalių klientų išlaikymu.

N. O. Ndubisi (2007) pastebėjimu, klientų pasitenkinimas siejasi su teigiamu paslaugos ar produkto vertinimu, lūkesčių išsipildymu, laikomas ūkio subjekto vertinimo atsparos atributu. Pateisinti lūkesčiai, kaip teigia šis autorius, sąlygoja ne vien klientų pasitenkinimą, tačiau ir jų elgseną, apsisprendimą pirkti/vartoti ateityje.

M. Jasienė ir J. Staroselskaja (2010) pažymi, kad dauguma Lietuvoje esančių bankų nelinkę konkuruoti kainomis. Bankų veikla labiau pasižymi nekainine konkurencija, siejama su teikiamų paslaugų ir produktų kokybės pokyčiais. Tai sudaro sunkumų pasirenkant banką, siekiant su juo ilgesnį laiką bendradarbiauti. Norėdamos ištirti bei nustatyti veiksnius, sąlygojančius klientų apsisprendimui pasirinkti konkretų komercinį banką, šios autorės atliko tyrimą (žr. 4 pav.)

4 pav. Banko pasirinkimą sąlygojantys veiksniai

Šaltinis: M. Jasienė ir J. Staroselskaja, 2010, p. 33

Kaip pastebima 3 pateiktame paveiksle, tyrimo duomenys rodo, kad banko pasirinkimui įtaką tyri ne vienas, o keletas veiksnių. Didžiausią įtaką daro banko veiklos patikimumas, toliau seka jo siūlomų paslaugų ir produktų įkainiai ir įvairovė, gera jo finansų būklė, patogi geografinė vieta, patrauklus jo įvaizdis ir pozicija rinkoje, klientų aptarnavimo greitis ir kokybė bei patogus darbo grafikas. Taip pat šiame tyrime nustatyta kad įtaką daro ir palankios paslaugų ir produktų teikimo sąlygos, nesudėtingos bankinės procedūros, elektroninės bankininkystės gera kokybė, platus bankomatų ir klientų aptarnavimo poskyrių tinklas bei kiti veiksniai.

Pagal N. V. Minh ir N. H. Huu (2016), norint dominuoti rinkoje, efektyviai bei pelningai plėtoti savo veiklą, ūkio subjekto teikiamos paslaugos privalo patenkinti klientus. Dėl to klientų pasitenkinimas laikomas svarbiu dalyku ilgalaikiam ūkio subjekto išlikimui (Azam ir kt., 2014).

P. Vanagas (2004) teigia, kad ūkio subjektai turi analizuoti savo klientus tam, jog būtų geriau patenkinti jų norai bei lūkesčiai, nurodydamas paslaugų sferoje itin svarbius kokybės matavimus, tenkinančius klientų lūkesčius:

- patikimumą, t. y. gebėjimą suteikti visa tai, kas pasiūloma, patikimai bei kruopščiai atlikta;
- garantiją – t. y. darbuotojų žinias ir mandagumą, sugebėjimą įtikinti klientus dėl ūkio subjekto patikimumo atliekant paslaugas, gebėjimą atsakyti į klientų užduodamus klausimus, gebėjimą atlikti priskirtus darbus;
- aplinkos estetiką – apimančią darbuotojų išvaizdą, patalpų interjerą. Svarbus veiksnys, darantis įtaką klientų sprendimams, tvarkingas bei estetiškas ūkio subjekto interjeras, kurioje yra atliekamos paslaugos;

- nuoširdumą, pvz., teikiant paslaugas, galima pasiūlyti klientams paslaugas atlikti jiems priimtiniausiu laiku, nuodugniai paaiškinti neaiškumus, klientus vadinti vardais;
- reagavimą į klientų norus – kada paslaugos teikėjas parodo norą suteikti klientams paslaugas bei planuoja tai kuo greičiau padaryti.

Taip pat P. Vanagas (2004) nurodo tokius klientų pasitenkinimo rodiklius, apimančius paslaugų/produktų atributus: paslaugų/produktų kokybę, patogumą eksploatuoti, patogumą vartoti. Dar taip pat būtų galima vertinti aptarnavimo bruožus, pvz., atsakingumą, pristatymo laiką, dėmesingumą, prieštaravimų pašalinimą.

O. A. Aluko ir M. A. Ajayi (2018)požiūriu, klientų lojalumas bei pasitenkinimas gana glaudžiai tarp savęs susiję, ir priduria, jog pasitenkinimas pasiekiamas tuomet, kada išpildomi lūkesčiai, bei priešingai. Klientų pasitenkinimas ar nepasitenkinimas laikomi svarbiausiąja sąsaja užmezgant pastovius ilgalaikius ryšius su klientais bei užtikrinant strateginę ūkio subjekto sėkmę. Dėl to šie autoriai rekomenduoja, jog ūkio subjektams, tiriant savo veiklos efektyvumą, reikėtų išsianalizuoti tiek klientų tipus, tiek jų lojalumo aspektus, nes tai galėtų padėti priimti tinkamus sprendimus lojalumo modeliavimui, išlaikymui, jo didinimui.

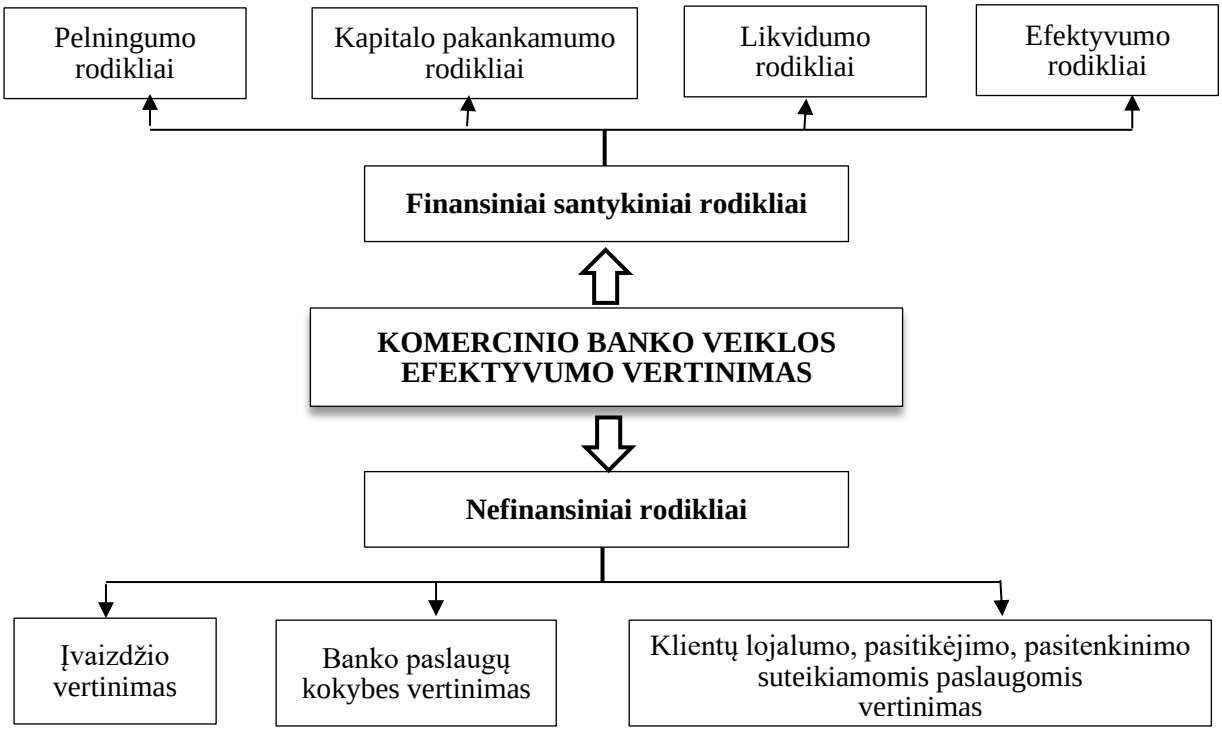
Apibendrinant galima teigti, jog nors finansiniai rodikliai itin svarbūs įvertinant komercinių bankų veiklos efektyvumą, bet jie neatskleidžia išsamios bendros banko veiklos padėties, dėl to jų veiklos efektyvumo įvertinimui reikėtų naudoti ir tokius nefinansinius rodiklius, kaip bankų suteikiamų paslaugų kokybę, banko įvaizdį, klientų lojalumą, pasitikėjimo ir pasitenkinimo bankų suteikiamomis paslaugomis ir kitus rodiklius. Pažymėtina, kad klientai, įsigydami paslaugas/produktus, tikisi patenkinti savo poreikius bei lūkesčius, o komerciniai bankai, norėdami išlaikyti užimamas pozicijas rinkoje, turi tarnauti klientų interesams, kadangi lojalūs klientai yra bankų sėkmės garantas ir klientų pasitenkinimas suteikiamomis paslaugomis yra itin svarbi efektyvios bankų veiklos sąlyga.

1.5 Komercinio banko veiklos efektyvumo vertinimo teorinis modelis

Atlikus teorinę mokslinių šaltinių, nagrinėjančių komercinių bankų vykdomos veiklos efektyvumo įvertinimui taikomų metodų (rodiklių grupių bei rodiklių),analizę darytina išvada, jog visus banko efektyvią veiklą vertinančius rodiklius tikslinga išskirti į šiuos esminius vertinimo kriterijus:

- finansinius (kiekybinius) rodiklius;
- nefinansinius (kokybinius) rodiklius.

Taigi, remiantis išanalizuota moksline literatūra, suformuojamas komercinio banko veiklos efektyvumo vertinimo teorinis modelis (žr. 5 pav.).

5 pav. Komercinio banko veiklos efektyvumo vertinimo teorinis modelis

Sudarytas teorinis komercinio banko veiklos efektyvumo teorinis modelis susideda iš banko finansinių santykinių grupių rodiklių ir nefinansinių rodiklių.

Pateiktame modelyje finansinių santykinių rodiklių grupė apima pelningumo, kapitalo pakankamumo, likvidumo, efektyvumo rodiklius. Šių rodiklių metodika susideda iš skaičiavimo, jų dinamikos analizės ir vertinimo, rodiklių palyginimo su kitų komercinių bankų rodikliais, pokyčių nulėmusių veiksnių nustatymą ir vertinimą. Pelningumo grupės rodikliais galima įvertinti šiuos svarbiausius rodiklius: banko turo pelningumą, nuosavo kapitalo pelningumą, pagal riziką įvertinto turto pelningumą, grynojo pelno maržą, grynųjų palūkanų pajamų maržą, palūkanas uždirbančio turto pajamingumą. Kapitalo pakankamumo grupės rodikliais tikslinga įvertinti kapitalo pakankamumo normatyvą, bendrojo kapitalo pakankamumo koeficientą, pagrindinio kapitalo pakankamumo koeficientą bei kt. Likvidumo grupės rodikliais galima įvertinti banko likvidumo normatyvą, maksimaliosios paskolos vienam skolininkui normatyvą, didelių pozicijų (paskolų) normatyvą ir maksimaliosios atviros pozicijos užsienio valiuta bei tauriaisiais metalais normatyvą. o taip pat likvidaus turto ir įsipareigojimų santykį, finansavimo spragą (paskolos-indėliai/indėliai), įsipareigojimų trukmę. Efektyvumo grupės rodikliais dažniausiai yra vertinami išlaidų ir pajamų santykio rodiklis, palūkanų išlaidų koeficientas, nepalūkanų išlaidų koeficientas, nepalūkanų išlaidų koeficientas.

Santykiniai finansiniai rodikliai skaičiuojami pasirenkant duomenis iš pagrindinių banko finansinių ataskaitų. Šie rodikliai padeda racionaliau, efektyviau atspindėti bei įvertinti tiriamus reiškinius. Pagal juos galima tiksliai bei objektyviai palyginti bankus tarpusavyje, įvertinti bankų

veiklos sritis ir atkleisti neišnaudotas galimybes, numatyti bei priimti optimalius valdymo sprendimus. Santykinių rodiklių esminis tikslas yra teikti vartotojams išsamią ir objektyvią informaciją bei padėti įmonių vadovybei, kad veikla taptų efektyvesnė.

Nefinansinių rodiklių grupė apima įvaizdžio vertinimą, banko paslaugų kokybės vertinimą, klientų lojalumo, pasitikėjimo, pasitenkinimo suteikiamomis paslaugomis vertinimą. Jais atkreipiamas dėmesys į netipinius banko veiklos rezultatų rodiklius. Nefinansiniai rodikliai gali efektyviai padėti strateginių sprendimų priėmime, norint įgyti labiau svarų strateginį pranašumą, konkuruoti konkurencinėje aplinkoje, pagerinti teikiamų paslaugų kokybę, padidinti klientų saugumą, pagerinti jų aptarnavimą bei pasitenkinimą.

Tačiau pirmu žingsniu, vertinant komercinio banko efektyvumą, turėtų būti paties banko pažinimas bei supratimas, kokia jo struktūra, kaip jis funkcionuoja, kas jam svarbiausia bei ko jis siekia. Pažymėtina, kad efektyviai optimizuojant banko veiklas, pagerėja banko gebėjimas reaguoti į esamus rinkos pakitimus, dalyvauti juose bei juos valdyti, padidinti veiklos galimybes, o tai ir yra esminis banko veiklos efektyvumo optimizavimo kriterijus.

2. LIETUVOS KOMERCINIŲ BANKŲ VEIKLOS EFEKTYVUMO TYRIMO METODOLOGIJA

Vertinant Lietuvos komercinių bankų veiklą, nustatant veiklos efektyvumą, yra analizuojami finansiniai ir nefinansiniai rodikliai. Todėl yra svarbu nustatyti, kokie rodikliai ir kaip jie įtakoja Lietuvos komercinių bankų veiklą.

Tyrimo objektas: Lietuvos komercinių bankų veiklos efektyvumo vertinimas.

Tyrimo tikslas: atlikti Lietuvos komercinių bankų veiklos efektyvumo vertinimą.

Tyrimo uždaviniai:

1. Atlikti Lietuvos komercinių bankų finansinių rodiklių analizę.
2. Įvertinti Lietuvos komercinių bankų aptarnavimo kokybės rodiklius.
3. Apskaičiuoti bendrą kiekvieno banko veiklos efektyvumo reitingą pagal visus pasirinktus rodiklius.
4. Nustatyti efektyviausiai ir mažiau efektyviai 2022m. veiklą vykdžiusius komercinius bankus.
5. Įvertinti ar 2020-2021m. pandemijos laikotarpis turėjo įtakos finansinių ir nefinansinių rodiklių pasikeitimams.
6. Atlikti Lietuvos komercinių bankų veiklos bendrą bankų vertinimą.

Tyrimo metodas:

Naudojami finansiniai rodikliai pagal skelbiamus Lietuvos banko duomenis, laikotarpis 2017 – 2022m. Taikomas duomenų lyginamosios analizės metodas, atliekamas duomenų grupavimas, grafinis pavaizdavimas.

1 tyrimo etapas: finansinių rodiklių analizė. Atliekant Lietuvos komercinių bankų veiklos efektyvumo vertinimą, pasirinkti šie finansiniai rodikliai:

- kapitalo pakankamumo rodiklis;
- padengimo likvidžiuoju turtu (LCR) rodiklis;
- turto pelningumo (ROA) rodiklis;
- nuosavo kapitalo pelningumo (ROE) rodiklis;
- pajamų ir išlaidų santykio rodiklis

Visi numatyti analizuoti rodikliai matuojami procentais, kurių apskaičiavimų formulės bei aprašymas pateikiami 5 lentelėje.

5 lentelė. Komercinių bankų finansiniai rodikliai

Rodiklis	Formulė	Aprašymas
Kapitalo pakankamumo rodiklis	Kapitalo ir turto (aktyvų) / Nebalansinių įsipareigojimų, įvertintų pagal riziką * 100%	Šis rodiklis yra skaičiuojamas ir turi būti ne mažesnis kaip 8 proc. arba 10,5 proc. atsižvelgiant į 2,5 proc. kapitalo apsaugos rezervo reikalavimą.
Išlaidų ir pajamų santykis	Veiklos sąnaudos / Veiklos pajamos *100%	Iš rodiklio reikšmės galima spręsti kiek vienam pajamų eurui tenka išlaidų. Mažesnė rodiklio reikšmė parodo komercinio banko gebėjimą generuoti didesnes pajamas.
Turtas ir kokybė	Grynas pelnas / Turtas *100%	Turto pelningumo (grąžos) rodiklis rodo, kiek komercinis bankas uždirba pelno, lyginant su turimu turtu.
Nuosavo kapitalo pelningumas (grąža)	Kapitalas / Turtas *100 %	Rodiklis įvertina įstaigos gebėjimą teikti naudą investuotojams ir įstaigos galimybę panaudoti naujas investuotas lėšas pelningumui didinti. Šis rodiklis aktualiausias investuotojams, siekiant įvertinti investicijų naudingumą bei pelningumą.
Likvidumas	Likvidus turtas / Įsipareigojimai * 100%	Aukštos kokybės likvidžiojo turto ir grynojo netenkamo pinigų srauto santykis. Padengimo likvidžiuoju turtu rodiklis turi būti ne mažesnis kaip 100 proc.

Šaltinis: sudaryta pagal F. Jasevičienė, 2013, M. Jasienė, 2022

Komercinių bankų finansinių rodiklių analizė atliekama remiantis statistiniais šaltiniais, Lietuvos banko, Lietuvos bankų asociacijos, komercinių bankų duomenimis bei jų finansinėmis ataskaitomis.

2 tyrimo etapas: nefinansinių rodiklių analizė. Nagrinėjant komercinių bankų veiklos efektyvumą pagal nefinansinius rodiklius taikytas paslaugų ir klientų aptarnavimo kokybės metodas. Pateikti susisteminti ir palyginti „Dive Lietuva“ skelbiami duomenys (UAB „Slapto pirkėjo tyrimai“). Kiekvienais metais atliekami bankų paslaugų ir klientų aptarnavimo kokybės tyrimai.

3 tyrimo etapas: bankų veiklos efektyvumo pagal finansinius rodiklius nustatymo eiga.

3.1. Kiekvienam bankui apskaičiuojamas finansinis rodiklis (pasirinkti rodikliai: 1. Kapitalo pakankamumo rodiklis; 2. Turto grąžos rodiklis; 3. Nuosavybės grąžos rodiklis; 4. Padengimo likvidžiuoju turtu rodiklis; 5. Išlaidų ir pajamų santykio rodiklis).

3.2. Apskaičiavus pasirinkto banko kiekvieno finansinio rodiklio reikšmę, kiekvienam bankui pagal kiekvieną rodiklį priskiriamas reitingas nuo 1 iki 5, kur 1 reiškia geriausią rodiklio reikšmę, o 5 – blogiausią.

3.3. Turint kiekvieno banko reitingą pagal kiekvieną finansinį rodiklį, kiekvienam bankui suskaičiuojama reitingų suma.

3.4. Atsižvelgiant į bendrą finansinio rodiklių reitingų sumą, tyrime dalyvaujantys bankai sureitinguojami pagal sumą – kuo mažesnė yra bendra suma, tuo banko veiklos

efektyvumas pagal finansinius rodiklius yra aukštesnis ir priskiriama aukštesnė vieta bendrame reitinge (1 – banko veiklos efektyvumas pagal finansinius rodiklius yra didžiausias, 5 – banko veiklos efektyvumas pagal finansinius rodiklius yra mažiausias). Pateikiami pavyzdinė metodologinė lentelė (žr. 6 lentelė)

6 lentelė. Bankų veiklos efektyvumo nustatymo pagal finansinius rodiklius metodologinė lentelė

Banko pavadinimas	**Kapitalo pakankamumo rodiklis** **N1**	**Turto grąžos rodiklis** **N2**	**Nuosavybės grąžos rodiklis** **N3**	**Padengimo likvidžiuoju turtu rodiklis** **N4**	**Išlaidų ir pajamų santykio rodiklis** **N5**	**Rodiklių suma** **N1+N2+N3+N4+N5**	**Reitingas pagal finansinius rodiklius**
	X1	**X2**	**X3**	**X4**	**X5**	**X6**	**X7**
Bankas Nr.	Reitingas pagal rodiklį nuo 1 iki 5	Reitingas pagal rodiklį nuo 1 iki 5	Reitingas pagal rodiklį nuo 1 iki 5	Reitingas pagal rodiklį nuo 1 iki 5	Reitingas pagal rodiklį nuo 1 iki 5	Suma 1	Reitingas pagal sumą nuo 1 iki 5

Šaltinis: sudaryta autorės

N1 - ***Kapitalo pakankamumo rodiklis*** padeda įvertinti komercinio banko finansinę būklę, siekiant apsaugoti investuotojų ir indėlininkų turimą turtą. Be minimalaus kapitalo reikalavimo, kuriam taikoma 8 proc. normatyvas, bankai turi tenkinti papildomų kapitalo rezervų reikalavimus, t.y. 2,5 proc. kapitalo apsaugos rezervo reikalavimą. Bankai turi būti sukaupę papildomą kapitalą nenumatytiems nuostoliams padengti. Šis normatyvas vienodas visiems ES bankams.

*Kapitalo pakankamumo rodiklis = (I lygio kapitalas + II lygio kapitalas) / Pagal riziką įvertintas turtas *100%*

I lygio kapitalas = Akcinis kapitalas + Akcijų priedai + Nepaskirstytasis pelnas – Nematerialusis turtas – Einamųjų metų nuostolis

II lygio kapitalas = Pervertinimų rezervas + Subordinuota paskola + Bendrieji atidėjimai

Pagal riziką įvertintas turtas – tai pagal rizikos lygį suklasifikuotas turtas, kur kiekviena rizikos klasė dauginama iš tam tikro rizikos koeficiento.

Komercinių bankų pelningumas. Pelningumo rodikliai ypatingai svarbūs, kadangi rodo galutinį rezultatą. Vadovaujantis pelningumo rodikliais galima nuspręsti kokią naudą gaus investuotojai bei akcininkai. Darbo autorė vertina du pelningumo rodiklius: turto pelningumo (ROA) ir nuosavo kapitalo pelningumas (ROE).

N2 - ***Turto grąžos rodiklis (ROA).*** Rodiklis parodo kokią procentinę grąžą uždirba bankas iš turto.

*Turto grąža (ROA) = Grynasis pelnas / Visas turtas *100%*

N3 - ***Nuosavo kapitalo pelningumo rodiklis (ROE).*** Rodiklis parodo kokią procentinę grąžą uždirba bankas iš kiekvieno akcininko investuoto piniginio vieneto.

*Nuosavybės grąža (ROE) = Grynasis pelnas / Nuosavas kapitalas *100%*

N4 - ***Komercinių bankų padengimas likvidžiuoju turtu***. Kaip ir kapitalo palankumas leidžia bankui sklandžiai veikti, taip ir itin svarbus banko veiklai yra likvidumo rodiklis. Bankai privalo turėti pakankamai likvidžiojo turto, įvykus nepalankioms sąlygoms, kad per 30 dienų galėtų padengti grynąjį netenkamų pinigų srautą. Padengimo likvidžiuoju turtu rodiklio (angl. *liquidity coverage ratio,* LCR) reikšmė neturi būti mažesnė nei 100 proc., tai yra kredito įstaigos likvidžiojo turto atsargos turi būti ne mažesnės nei grynasis netenkamų pinigų srautas per 30 kalendorinių nepalankiausių sąlygų laikotarpio dienų. Bankai privalo turėti pakankamai pastovaus finansavimo, kad jo pakaktų finansavimo poreikiams tenkinti vienų metų laikotarpiu tiek įprastomis, tiek nepalankiomis sąlygomis. Grynojo pastovaus finansavimo rodiklio (angl. *net stable funding ratio,* NSFR) reikšmė neturi būti mažesnė nei 100 proc., tai yra kredito įstaigos turimo pastovaus finansavimo suma turi būti ne mažesnė nei būtino pastovaus finansavimo suma per vienų metų laikotarpį (Lietuvos bankas, 2022).

Visgi, per didelis likvidumas nėra naudingas: įrodyta, jog vienu metu gali būti ne visi padengti įsipareigojimai. Jeigu bankas išlaiko nepagrįstai per didelį likvidumo rodiklį, tai reiškia, kad atitinkamas bankas neoptimaliai eikvoja skolintas lėšas siekiant uždirbti pajamas. Visgi, būtina atkreipti dėmesį, kad komerciniai bankai siekiant veiklos stabilumo, privalo turėti likvidumo „papildomus pinigus“ kitoms rizikoms padengti (Vertybinių popierių birža, Nasdaq Baltijos birža, 2023).

N5 – *Išlaidų ir pajamų santykio rodiklis* labai populiarus rodiklis komercinių bankų analizėje. Šis rodiklis parodo kiek banko veiklos sąnaudos sudaro palyginti su jo pajamomis.

*Išlaidų ir pajamų santykis = Veiklos sąnaudos / Veiklos pajamos *100%*

Kuo šis rodiklis mažesnis, tuo didesnis tikėtinas banko pelningumas. Bet didelis išlaidų ir pajamų santykio rodiklis gali reikšti, kad banko veikla yra neefektyvi, jei kitų panašaus dydžio

bankų ir toje pačioje rinkoje šis santykis mažesnis. Taip pat gali būti, kad vyrauja didelė konkurencija, jei visų panašių rinkoje komercinių bankų šis rodiklis aukštas. Išlaidų ir pajamų santykio rodiklis gali būti įtakotas tuo metu taikomos banko strategijos, ateityje tikėtina gali pasikeisti.

Nustačius banko veiklos efektyvumo reitingą pagal finansinius rodiklius ir banko veiklos efektyvumo reitingą pagal nefinansinius rodiklius sudaromas bendras bankų veiklos efektyvumo reitingas.

Bankų veiklos efektyvumo pagal finansinius ir nefinansinius rodiklius vertinimo ir bendro veiklos efektyvumo reitingo nustatymo eiga.

Tokiam reitingui sudaryti pateikiama pavyzdinė metodologinė lentelė (žr. 7 lentelė)

7 lentelė. Bendrojo veiklos efektyvumo reitingo sudarymo metodologinė lentelė

Banko pavadinimas	**Finansinio veiklos efektyvumo vertinimo reitingas 2022m. (X7 stulpelis iš 6 lentelės)**	**Nefinansinio veiklos efektyvumo vertinimo reitingas 2022m.**	**Reitingų suma (Y1+Y2)**	**Bendras veiklos efektyvumo reitingas 2022m.**
	Y1	**Y2**	**Y3**	**Y4**
Bankas Nr.	Reitingas pagal finansinių rodiklių reitingų sumą nuo 1 iki 5	Reitingas 1	Suma 1	Reitingas pagal sumą Y3 stulpelyje nuo 1 iki 5

Šaltinis: sudaryta autorės

Bendras bankų veiklos efektyvumo reitingas sudaromas:

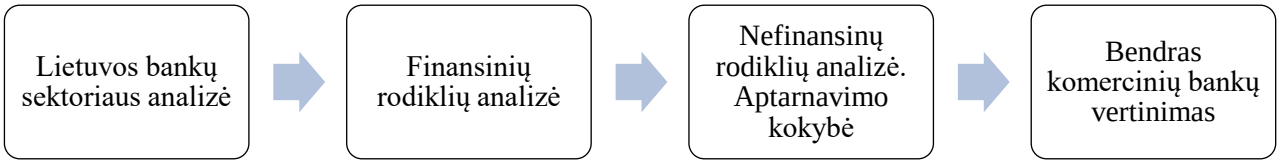
1. Kiekvienam bankui sumuojamos reitingų pagal finansinius rodiklius ir pagal nefinansinius rodiklius reikšmės ((Y1)+(Y2)=(Y3)).

2. Banko bendrasis veiklos efektyvumas nustatomas skiriant reitingą pagal 1 punkto sumą (pagal stulpelio (Y3) reikšmę). Kuo bendra reitingų suma yra mažesnė, tuo bendras banko veiklos efektyvumas tiek pagal finansinius rodiklius, tiek pagal nefinansinius rodiklius yra didesnis (1 – bankas veiklą vykdo efektyviausiai, 5 – bankas veiklą vykdo mažiausiai efektyviai arba neefektyviai).

4 tyrimo etapas: bendras komercinių bankų vertinimas. Atlikus visus pirmus tris tyrimo etapus – pateikiamas bendras komercinių bankų veiklos efektyvumo rodiklių apibendrinimas.

3. LIETUVOS KOMERCINIŲ BANKŲ VEIKLOS EFEKTYVUMO TYRIMO ANALIZĖ

Detalizuojant Lietuvos komercinių bankų veiklos efektyvumo tyrimą, yra parengta empirinio tyrimo modelio schema (žr. 6 pav.).

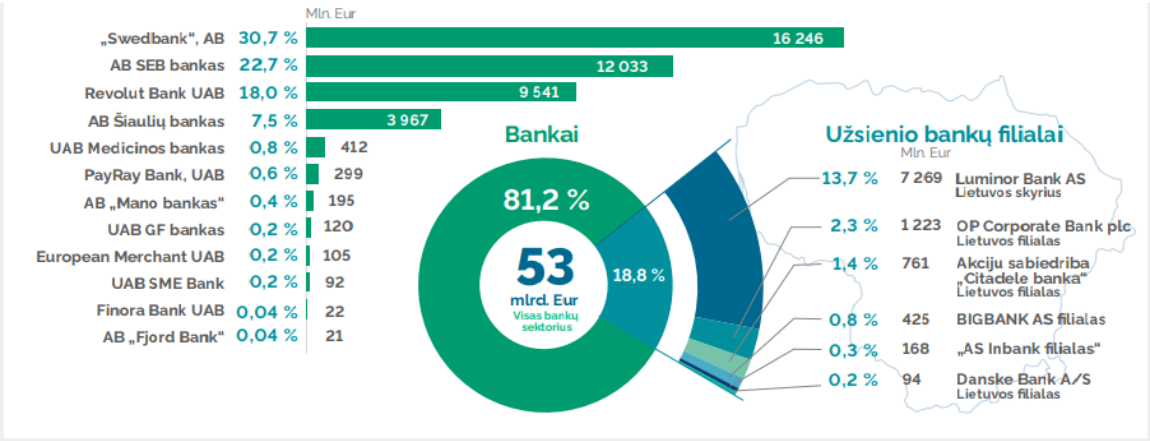

6 pav. Empirinio tyrimo modelio schema

Šaltinis: sudaryta darbo autoriaus

3.1. Lietuvos komercinių bankų sektoriaus analizė

Pagal Lietuvos Banko pateiktą informaciją Lietuvos bankų turimas turtas 2022 m. II k. yra 53 mlrd. Eur (žr. 7 pav.).

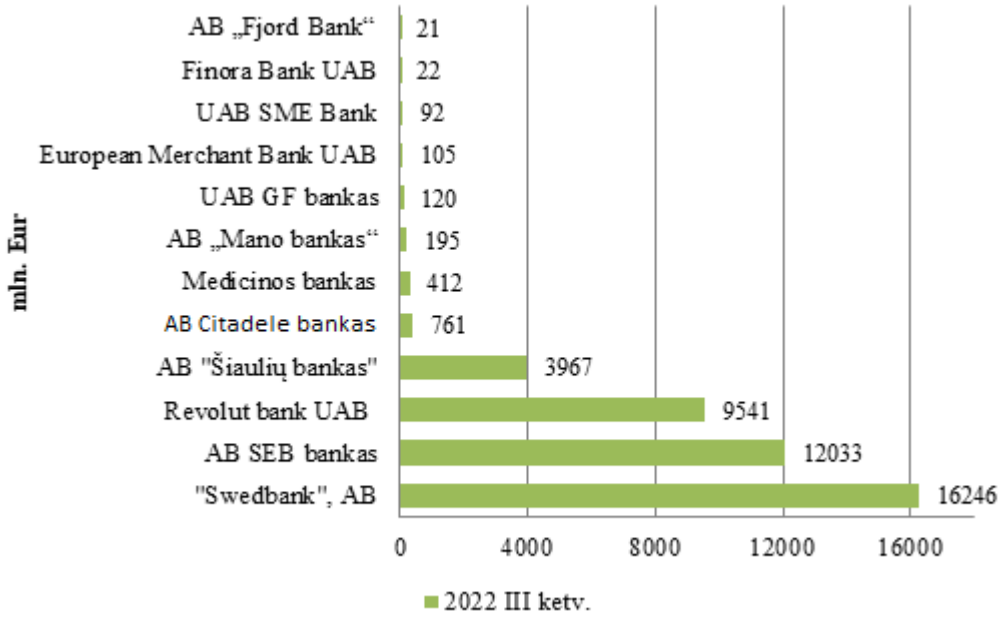
7 pav. Lietuvos bankų turimo turto struktūra 2022 m.

Šaltinis: Lietuvos bankas, 2022

Lietuvoje 2022 m. pabaigoje veikė 13 bankų ir 6 bankai veikė kaip užsienio bankų filialai. Vertinant Lietuvos komercinių bankų veiklos efektyvumą, analizuojami tik Lietuvos komerciniai bankai, be užsienio bankų filialų. Mokslinė literatūros analizė atskleidė, kad bankų rinkos dydį galima įvertinti lyginant komercinio banko turtą, vartotojų skaičių, banko pajamas. Veiklos efektyvumo analizei atrinkti 5 komerciniai bankai, didžiausi pagal turimą turtą, kurie šiame tiriamajame darbe atstovaus Lietuvos komercinių bankų rinką (žr. 8 pav.).

- „Swedbank“, AB;
- AB SEB bankas;
- AB Šiaulių bankas;
- AS „Citadele banka“ Lietuvos filialas;
- UAB Medicinos bankas.

Taigi Lietuvos komercinių bankų rinkai, vertinant jų veiklos efektyvumą, atstovaus šie komerciniai bankai.

8 pav. Lietuvos komercinių bankų turimas turtas 2022 m., III k.

Šaltinis: Lietuvos bankas, 2022m. spalio 31d. duomenimis

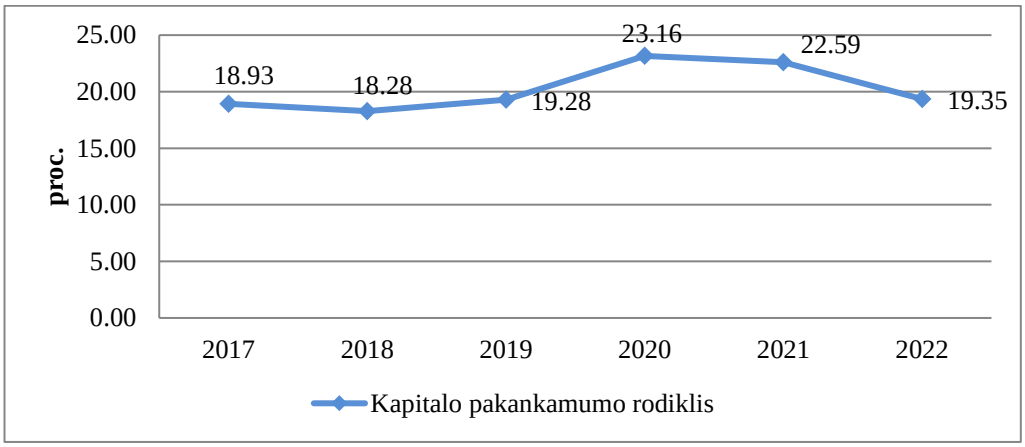
Didžiausias rinkoje pagal 2022 m. turimą turtą yra „Swedbank“, AB, kuris turėjo 16246 mln. Eur turto arba tai sudarė 37,7 proc. visų Lietuvos bankų turimo turto. Kiek mažiau turto 2022 m. pabaigoje turi ir antroje vietoje yra AB SEB bankas: 12033 mln. Eur arba 27,9 proc. visų komercinių bankų turto. Trečias komercinis bankas, kuris bus analizuojamas šiame darbe yra AB Šiaulių bankas, kurio turtas 2022 m. pabaigoje sudarė 3967 mln. Eur arba 9,2 proc. visų komercinių banko turtimo turto. Ketvirtas analizuojamas komercinis bankas šiame darbe yra AS „Citadele banka“ Lietuvos filialas turintis 761 mln. Eur arba 2,2 proc. visų komercinių bankų turto. Penktas pasirinktas analizei komercinis bankas yra UAB Medicinos bankas su 412 mln. Eur turimu turtu. Pagal turimą turtą UAB Medicinos bankas rinkoje siekia 1 proc. visų komercinių bankų turimo turto. „Swedbank“, AB;

3.2. Lietuvos komercinių bankų finansinių rodiklių analizė

Vertinant Lietuvos komercinių bankų veiklos efektyvumą, reikia išanalizuoti, ar veiksmingai komerciniai bankai valdo savo resursus. Lietuvos komercinių bankų veiklos efektyvumo vertinimui pasirinkti šie finansiniai rodikliai:

- kapitalo pakankamumo rodiklis;
- padengimo likvidžiuoju turtu (LCR) rodiklis;
- turto pelningumo (ROA) rodiklis;
- nuosavo kapitalo pelningumo (ROE) rodiklis;
- išlaidų ir pajamų santykio rodiklis;

Lietuvos Bankas skelbia bendrą visų komercinių bankų ***kapitalo pakankamumo rodiklį***, kuris grafiškai pateikiamas 9 paveiksle.

9 pav. Lietuvos komercinių bankų kapitalo pakankamumo rodiklis, proc.

Šaltinis: Lietuvos bankas, 2023

Lietuvos bankas pagal nustatytus kapitalo pakankamumo reikalavimus yra nustatęs 8 proc. santykį, tačiau pagal 8 paveikslą matyti, kad Lietuvos komerciniuose bankuose dominuoja aukščiausio lygio priemonės, nes kapitalo pakankamumo rodiklis visu analizuojamu laikotarpiu yra pakankamai aukštas ir viršija 8 proc. ribą (su papildomu 2,5 proc. kapitalo apsaugos rezervo reikalavimu). Aukščiausią ribą kapitalo pakankamumo rodiklis buvo pasiekęs 2020 metais – 23,16 proc. 2020 metais Europos centrinis bankas rekomendavo nustatytu dividendų mokėjimų ribojimus. Nustatyta, kad jeigu komercinis bankas norės mokėti dividendus, jo veikla turi būti pelninga, kapitalo raida stabili. Todėl 2020 metais dividendus mokėjimo tik du komerciniai Lietuvos bankai: AB SEB bankas ir AB „Šiaulių bankas“. Visi kiti bankai nusprendė dividendų nemokėti. Todėl ir kapitalo pakankamumo rodiklis buvo aukštas, nes bankų kapitalas buvo

sustiprintas beveik 182 mln. Eur, o tai sudarė 7,8 proc. tuometinės kapitalo bazės (Lietuvos bankas, 2023). Dėl išaugusių rinkos pozicijų vėlesniais laikotarpiais, rodiklis šiek tiek mažėjo.

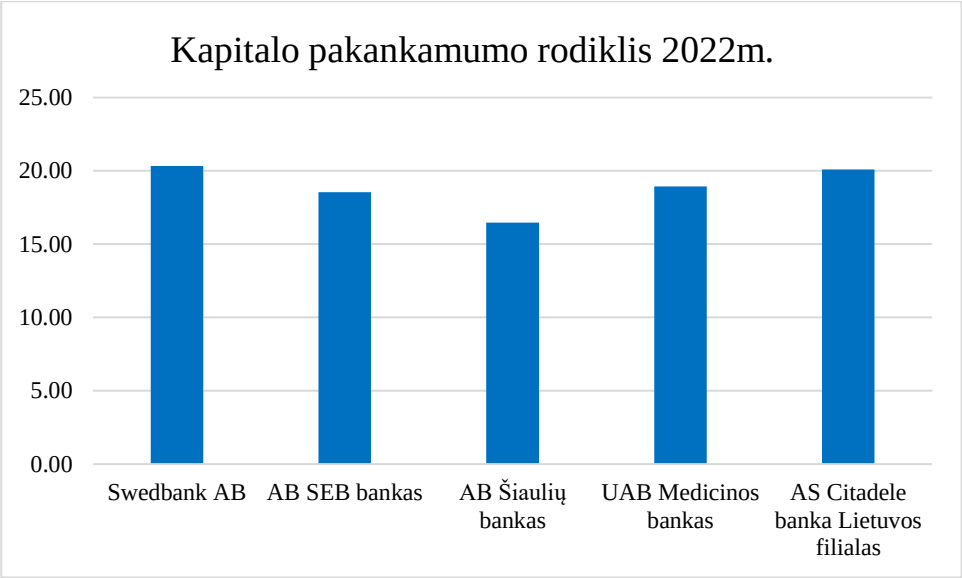
Analizuojant atskirai 2017-2022 m. komercinių bankų kapitalo pakankamumo rodiklį, aiškiai matyti, kad visi komerciniai bankai buvo įvykdę jiems nustatytus kapitalo pakankamumo reikalavimus – 8 proc. (žr. 8 lentelę).

8 lentelė. Komercinių bankų kapitalo pakankamumo rodiklis, proc.

Komercinis bankas	2017	2018	2019	2020	2021	2022
„Swedbank“, AB	22,48	19,88	20,88	**26,14**	**22,54**	20,33
AB SEB bankas	19,95	18,70	19,21	**21,36**	**21,69**	18,55
AB „Šiaulių bankas“	15,32	14,82	16,09	**20,10**	**19,90**	16,48
UAB „Medicinos bankas“	18,59	19,95	20,90	**26,00**	**18,80**	18.93
AS „Citadele banka“ Lietuvos filialas	14,59	19,95	17,63	**20,95**	**22,31**	20.10
Bendras visų bankų	**18.93**	**18.28**	**19.28**	**23.16**	**22.59**	**19.35**

Analizuojamų bankų kapitalo pakankamumo lygis visais metais buvo aukštas. Nežymiai kapitalo pakankamumo rodikliai mažėjo „Swedbank“, AB (2,15 proc.), AB SEB banko (1,4 proc.) ir AS „Citadele banka“ Lietuvos filiale atitinkamai 0,49 procentiniais punktais. Kitų dviejų komercinių bankų AB „Šiaulių bankas“ ir UAB Medicinos bankas kapitalo pakankamumo rodikliai didėjo atitinkamai 1,16 ir 4,34 procentiniais punktais.

Taigi Lietuvos komercinių bankų kapitalo būklė 2017-2022 m. laikotarpiu buvo tvari, kapitalo pakankamumo reikalavimai vykdomi pagal nustatytus reikalavimus. Tvarumas buvo užtikrintas ir 2020-2021m. pandemijos laikotarpiu, bankų akcininkų sprendimu 2020 metais didžiąją dalį uždirbto pelno buvo skirta kapitalui stiprinti, nes dividendus išsimokėjo tik du bankai AB SEB bankas ir AB „Šiaulių bankas“. Visi komerciniai bankai palaiko aktyviai valdomą kapitalo bazę, kad padengtų verslui būdingą riziką ir atitiktų norminius kapitalo pakankamumo reikalavimus.

10 pav. Lietuvos komercinių bankų kapitalo pakankamumo rodiklis, proc.

Šaltinis: Lietuvos bankas, 2022m. spalio 31d. duomenimis

2022m. „Swedbank“ AB kapitalo pakankamumo rodiklis buvo aukščiausias (20.33 proc.), labai panašus ir AS „Citadele banka“ Lietuvos filialo (20.10 proc.), UAB „Medicinos bankas“ ir AB SEB banko panašūs rodikliai, atitinkamai 18.93 proc. ir 18.55 proc.. Mažiausias kapitalo pakankamumo rodiklis buvo AB „Šiaulių banko“ – 16.48 proc.. (žr.10 pav.)

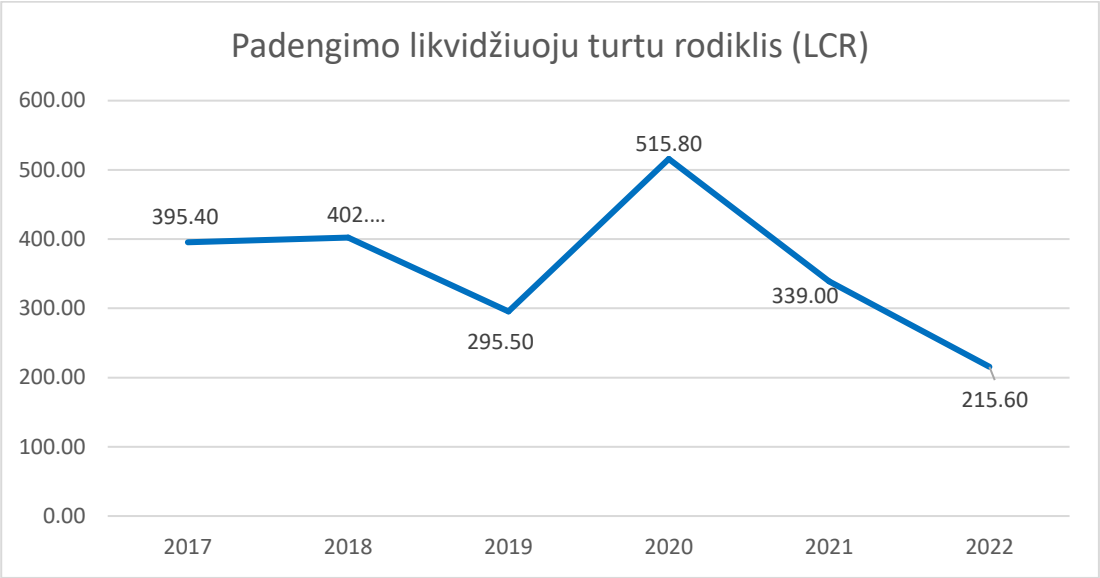
Išanalizavus bei atlikus lyginamąją analizę, bendrai Lietuvos komercinių bankų 2017-2022 metų laikotarpiu, pastebima, kad ***padengimo likvidžiuoju turtu rodikliai*** pakankamai aukšti.

9 lentelė. Komercinių bankų padengimo likvidžiuoju turtu rodiklis (LCR), proc.

Komercinis bankas	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**
„Swedbank“, AB	217.80	171.10	204.30	**598.80**	**345.20**	158.90
AB SEB bankas	264.80	169.90	222.93	**655.87**	**338.07**	165.95
AB „Šiaulių bankas“	307.40	276.60	202.20	**277.80**	**241.90**	179.50
UAB „Medicinos bankas“	722.00	932.00	505.00	**493.00**	**525.00**	389.00
AS „Citadele banka“ Lietuvos filialas	347.00	226.00	327.00	**346.00**	**164.00**	162.00
Bendras visų bankų	**395.40**	**402.20**	**295.50**	**515.80**	**339.00**	**215.60**

Komercinių bankų teigiamos reikšmės leidžia daryti prielaidą, kad bankai turi užtektinai likvidaus turto, kuris yra reikalingas einamiems įsipareigojimams vykdyti. Vadinasi, Lietuvos komerciniai bankai yra pajėgūs vykdyti veiklą bei užtikrinti, kad įveiks likvidumo šoką (-us), pasireiškus netikėtiems neigiamiems bankų finansiniams ištekliams. Tai reiškia, kad nenumatytais atvejais, ar finansiniais neigiamais padariniais, komerciniai bankai lengvai susidorotų ir problemas išspręstų pasitelkę likvidumą. Tokių atsargų pagrindas yra vertybiniai popieriai, grynieji pinigai, lėšos centriniuose bankuose, nuosavybės VP ir kitas turtas, kuris bus grąžintas ne vėliau negu per

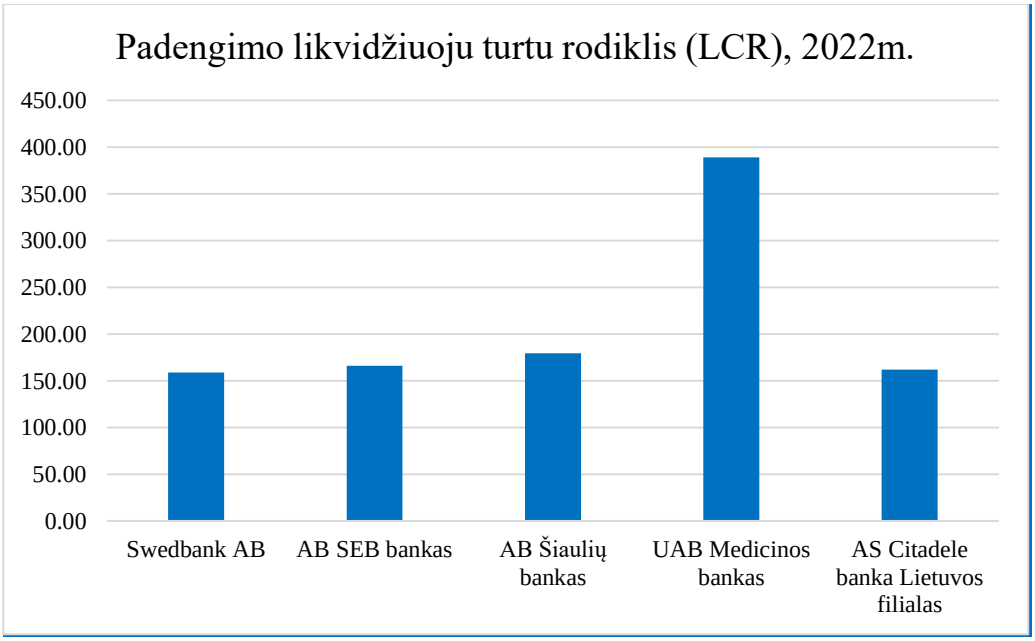
mėnesį ir pan. Detalus bankų likvidaus turto sąrašas yra pateikiamas Likvidumo normatyvo skaičiavimo taisyklėse, kurias 2014 m. sausio 29 d. nutarimu patvirtino Lietuvis banko valdyba.

11 pav. Lietuvos komercinių bankų padengimo likvidžiuoju turtu rodiklis, proc.

Šaltinis: Lietuvos bankas, 2022m. spalio 31d. duomenimis

2020-2021m. pandemijos laikotarpiu padengimo likvidžiuoju turtu rodikliai bankuose buvo pakankamai aukšti. 2020m. buvo pats aukščiausias bendras bankų padengimo likvidžiuoju turtu rodiklis (515.80 proc.), sumažėję rodikliai AS „Citadele banka“ Lietuvos filialo (164.00 proc.) ir AB „Šiaulių banko“ (241.90 proc.) įtakojo bendrą 2021m. padengimo likvidžiuoju turtu rodiklį (339.00 proc.). Aukšti rodikliai parodė, kad bankai būtų buvę pajėgūs laiku įvykdyti savus įsipareigojimus. (žr.11 pav.)

12 pav. Lietuvos komercinių bankų padengimo likvidžiuoju turtu rodikliai 2022 m.

Šaltinis: Lietuvos bankas, 2022m. spalio 31d. duomenimis

Plačiau nagrinėjant, 2022 metus, padengimo likvidžiuoju turtu rodiklius pagal skirtingus Lietuvos komercinius bankus, pastebima, kad 2022 metais, kad kiekvienas jų turėjo užtektinai likvidaus turto; nepalankiomis sąlygomis galėtų vykdyti einamuosius įsipareigojimus. Kuo didesnis šis rodiklis – indėlininkai gali jaustis saugesni. Didžiausias padengimo likvidžiuoju turtu rodiklis buvo UAB „Medicinos banke (389.00 proc.), šiame banke šis rodiklis beveik dvigubai didžiausias nei kituose nagrinėtuose bankuose. Tarp kitų bankų rodikliai skiriasi 3.95 – 17.50 proc. Mažiausi rodiklis buvo AB „Swedbank“ (162.00 proc.) (žr. 12 pav.).

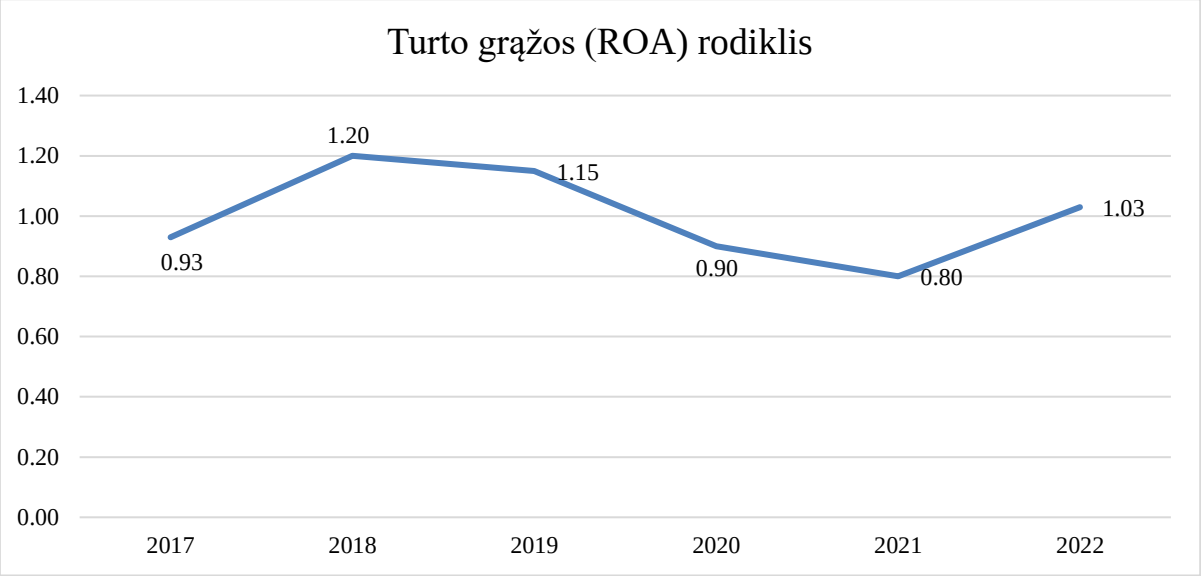
Komercinių bankų pelningumas. Norint išsiaiškinti, kurio iš komercinių bankų veikla 2022 metais buvo efektyviausia, būtina išanalizuoti pelningumo rodiklius.

Turto pelningumas (ROA). Šis rodiklis parodo kokią procentinę grąžą uždirba bankas iš turto. Didesnė rodiklio reikšmė parodo, kad efektyviau panaudojamas turtas. Komercinių bankų turto grąža 2017-2022 metais visą laiką buvo teigiama. Visa tai rodo, kad turtas buvo naudojamas efektyviai bei pelningai (žr. 10 pav.).

10 lentelė. Komercinių bankų turto pelningumo rodiklis (ROA), proc.

Komercinis bankas	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**
„Swedbank“, AB	1.34	1.24	1.09	**0.73**	**0.49**	0.58
AB SEB bankas	1.23	1.33	1.44	**0.99**	**1.09**	1.31
AB „Šiaulių bankas“	1.62	2.52	2.26	**1.58**	**1.62**	1.59
UAB „Medicinos bankas“	0.60	0.76	1.17	**0.97**	**1.16**	1.11
AS „Citadele banka“ Lietuvos filialas	0.71	1.10	1.07	**0.78**	**1.33**	1.00
Bendras visų bankų	**0.93**	**1.20**	**1.15**	**0.90**	**0.80**	**1.03**

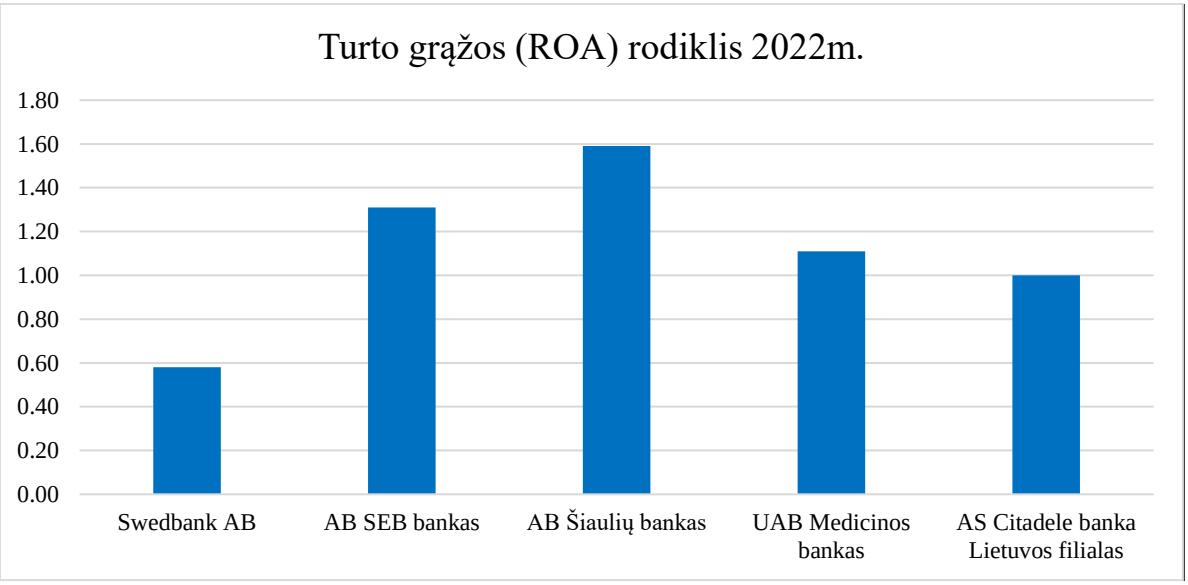
Analizuojant pandeminį 2020-2021m. laikotarpį aiškiai matosi, kad tais metais bendras visų bankų turto pelningumo rodiklis buvo mažiausias, 2020m. (0.90 proc.) ir 2021m. (0.80 proc.). UAB “Medicinos banko” šis rodiklis netgi buvo aukštesnis (0.97proc.) nei 2017m.(0.60 proc.) ir 2018m. (0.76 proc.). Galima išskirti ir AS “Citadele banka” Lietuvos filialo 2021 metų turto pelningumo rodiklį, jis buvo aukščiausias per visą šio banko analizuojamą 2017-2022m. laikotarpį – 1.33 proc. (žr.14 pav.)

13 pav. Bankų sektoriaus turto grąžos (ROA) tendencijos 2017 – 2022 m.

Šaltinis: Lietuvos bankas, 2022m. spalio 31d. duomenimis

Analizuojant 2022 metų komercinių bankų ROA rodiklius, pastebėtina, kad pelningiausias komercinis bankas – AB „Šiaulių bankas“ (1,59 proc.) bei AB „SEB bankas“ (1,31 proc.). UAB „Medicinos banko“ ir AS „Citadele banka“ Lietuvos filialo turto grąžos rodikliai panašūs, atitinkamai 1.11 proc. ir 1.00 proc.. Mažiausias 2022 metais turto grąžos ROA buvo „Swedbank“, AB– 0.58 proc. (žr. 14 pav.).

14 pav. Komercinių bankų turto grąža 2022 m.

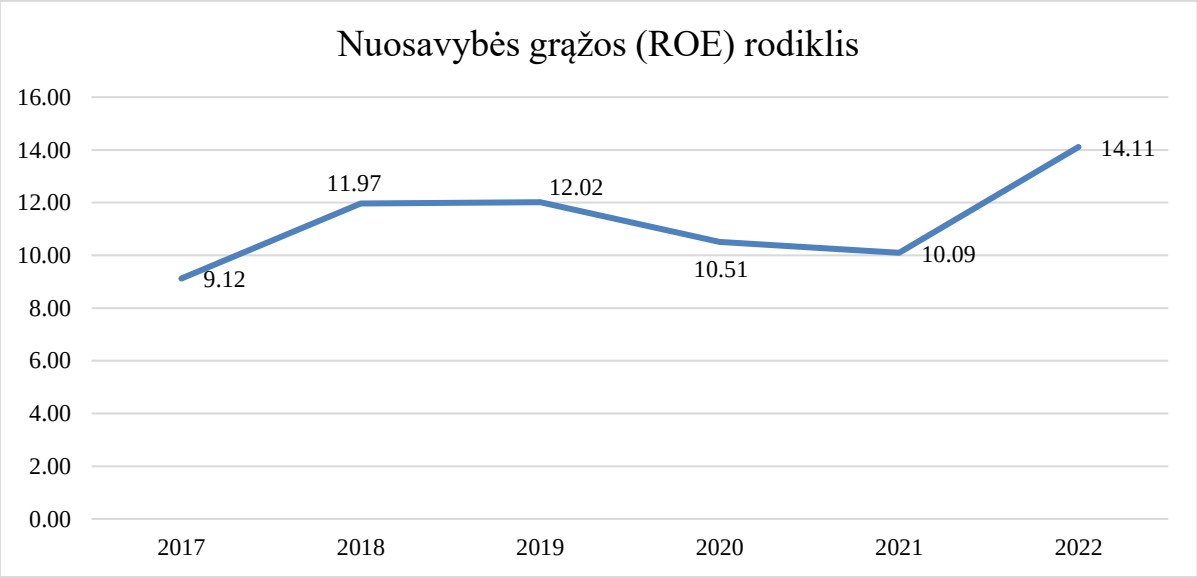
Šaltinis: Lietuvos bankas, 2022m. spalio 31d. duomenimis

Nuosavo kapitalo pelningumas (ROE). Šis rodiklis parodo kokią procentinę grąžą uždirba bankas iš kiekvieno akcininko investuoto piniginio vieneto.

11 lentelė. Komercinių bankų nuosavo kapitalo pelningumo rodiklis (ROE), proc.

Komercinis bankas	2017	2018	2019	2020	2021	2022
„Swedbank“, AB	13.68	13.47	13.09	**10.03**	**7.70**	9.68
AB SEB bankas	12.02	13.1	15.22	**11.29**	**12.75**	16.09
AB „Šiaulių bankas“	16.48	22.53	18.30	**12.92**	**14.68**	15.04
UAB „Medicinos bankas“	6.18	8.39	12.24	**9.91**	**11.47**	10.23
AS „Citadele banka“ Lietuvos filialas	5.22	7.30	11.50	**8.10**	**16.80**	12.40
Bendras visų bankų	**9.12**	**11.97**	**12.02**	**10.51**	**10.09**	**14.11**

2017-2022 metų nuosavo kapitalo bendras bankų pelningumo rodiklis ROE nagrinėjant Lietuvos komercinius bankus, pastebėtina, kad nuolat didėjo iki pandemijos metų. 2020-2021m. laikotarpiu sumažėjo atitinkamai 2020m. buvo 10.51 proc., o 2021m. buvo 10.09 proc.. Galime daryti išvadą, kad investicijos grąža sumažėjo. Galima išskirti AS „Citadele banka“ Lietuvos filialo 2021m. nuosavo kapitalo pelningumo rodiklis buvo pats aukščiausias per visą 2017-2022m. laikotarpį – 16.80 proc. (žr. 11 pav.).

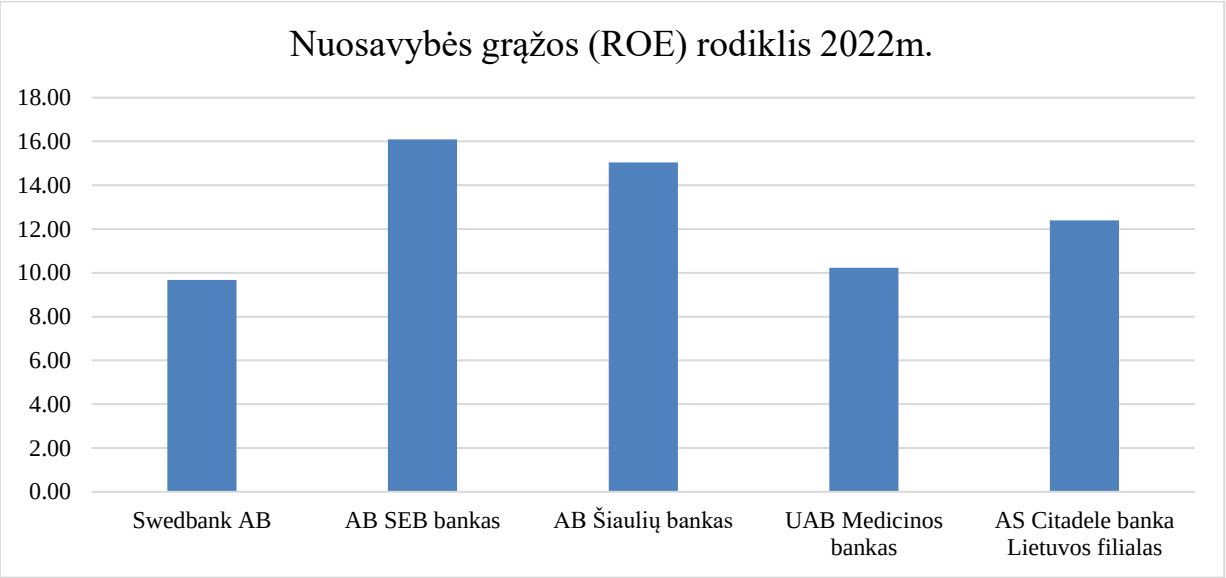

15 pav. Komercinių bankų sektoriaus nuosavybės grąžos (ROE) tendencijos 2017-2022 m.

Šaltinis: Lietuvos bankas, 2023

Analizuojant 2017-2022m. laikotarpį galime pastebėti, kad nuosavybės grąžos ROE rodiklis kiekvienais metais didėjo nuo 9.12 proc. iki 14.11 proc. 2022 metais, išskyrus pandemijos laikotarpį kai smuktelėjo iki 10.51 proc. (2020m.) ir 10.09 proc. (2021m.), bendras visų bankų nuosavybės grąžos rodiklis didžiausias per visą laikotarpį – 14.11 proc. „Swedbank“ AB nuosavybės grąžos rodiklis visą laikotarpį 2017-2022m. mažėjo, 2017m. buvo 13.68 proc., o jau

2022m. – 9.68 proc. Nors pastebime, kad 2021m. šis rodiklis buvo dar labiau nukritęs iki 7.70 proc. Lyginant 2021m. ir 2022m. jis padidėjo beveik 2 proc.

16 pav. Komercinių bankų nuosavybės grąža 2022 m.

Šaltinis: Lietuvos bankas, 2022m. spalio 31d. duomenimis

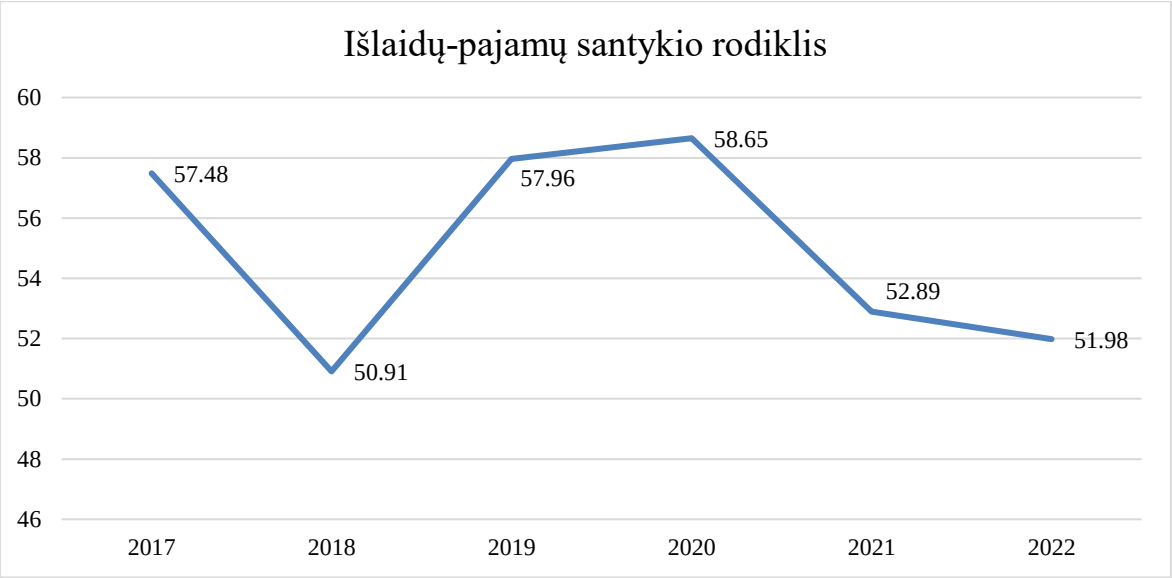
Analizuojant 2022 metų kiekvieno iš komercinių bankų ROE rodiklį, pastebima, kad AB „SEB bankas“ bankas uždirbo daugiausiai grynojo pelno (16.09 proc.) bei AB „Šiaulių bankas“ (15.04 proc.). AB „SEB bankui“ 2022m. nuosavybės grąžos ROE rodiklis pats didžiausias per 2017-2022m. laikotarpį, padidėjo 4.07 proc. taip pat ir bendras visų bankų nuosavybės grąžos rodiklis padidėjo 4.99 proc.

Išlaidų ir pajamų santykis parodo, kokią dalį bankų pajamų sudaro jų išlaidos. Mažesnė rodiklio reikšmė parodo, kad banko veikla yra pelninga.

12 lentelė. Komercinių bankų išlaidų ir pajamų santykio rodiklis, proc.

Komercinis bankas	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**
„Swedbank“, AB	59.95	45.60	55.00	**55.00**	**44.50**	49.30
AB SEB bankas	38.58	38.90	63.50	**39.80**	**50.10**	42.30
AB „Šiaulių bankas“	47.20	32.33	36.33	**38.87**	**40.38**	40.10
UAB „Medicinos bankas“	77.20	70.64	68.15	**79.60**	**73.27**	73.75
AS „Citadele banka“ Lietuvos filialas	63.50	67.10	66.80	**79.99**	**56.19**	54.45
Bendras visų bankų	**57.48**	**50.91**	**57.96**	**58.65**	**52.89**	**51.98**

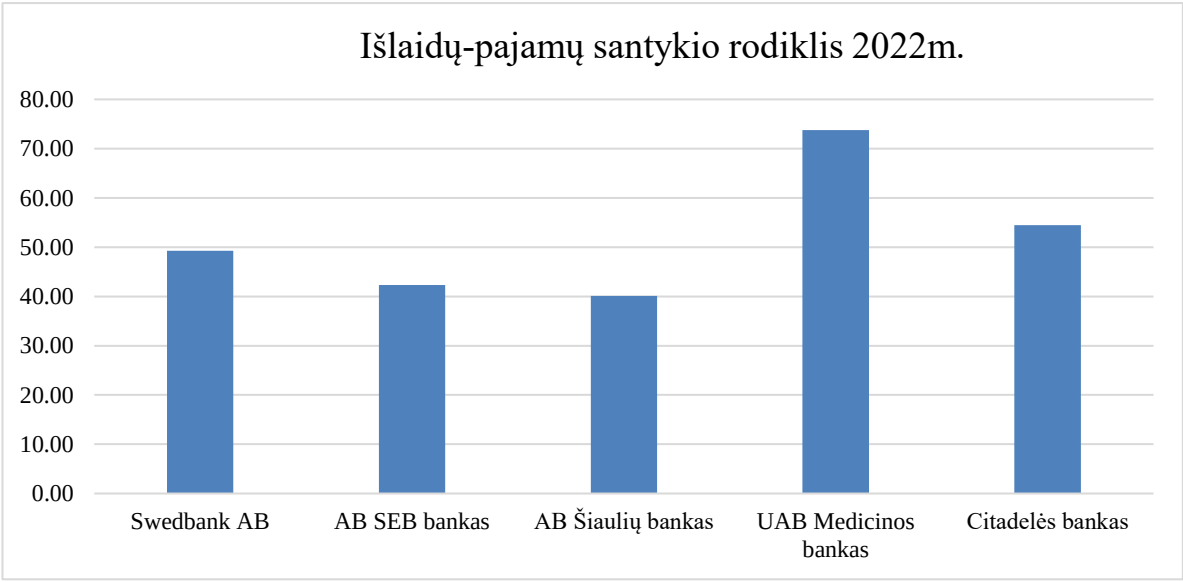
Analizuojant bendrą išlaidų ir pajamų santykio rodiklį 2017-2022m. laikotarpiu galima teigti, kad šis rodiklis buvo labai panašus visu laikotarpiu, geriausias rezultatas buvo 2018m. – 50.91 proc. prasčiausias 2020m. – 58.65 proc., skirtumas 7.74 proc.

17 pav. Komercinių bankų sektoriaus išlaidų-pajamų santykio rodiklio tendencijos 2017-2022 m.

Šaltinis: Lietuvos bankas, 2023

2020m. pandemijos laikotarpiu šis rodiklis buvo blogiausias 58.65 proc. Teigti, kad blogiausi rezultatai visu pandemijos laikotarpiu 2020-2021m. negalime, nes 2019m. ir 2020m. šis rodiklis taip pat buvo vienas iš aukštesnių, atitinkamai 57.96 proc. ir 58.65 proc., bet 2021m. jau šis rodiklis buvo 52.89, t.y. 5.76 proc. geresnis rezultatas nei 2020m.

18 pav. Komercinių bankų išlaidų-pajamų santykio rodiklis 2022 m.

Šaltinis: Lietuvos bankas, 2022m. spalio 31d. duomenimis

Analizuojant 2022m. komercinių bankų bendrą išlaidų-pajamų santykio rodiklį matome, kad jis sumažėjo 0.91 proc. lyginant su 2021m. Geriausią išlaidų-pajamų santykio rodiklį pasiekė AB

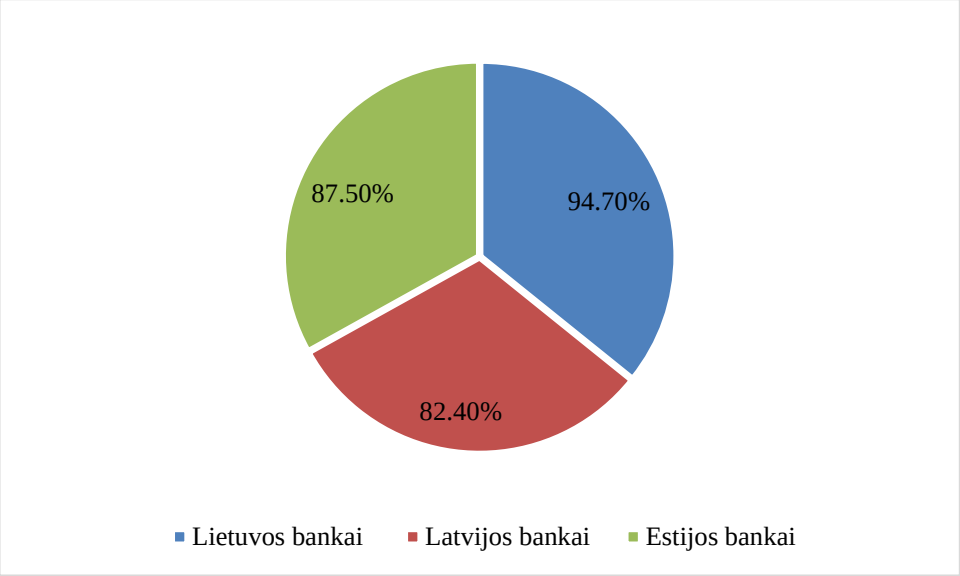
„Šiaulių“ bankas, mažiausias iš visų analizuojamų bankų, 40.10 proc. nuo jo 2.2 proc. atsilieka AB SEB bankas su 42.30 proc. rodikliu. Prasčiausias yra UAB Medicinos banko – 73.75 proc.

3.3. Komercinių bankų veiklos efektyvumo tyrimo pagal nefinansinius rodiklius rezultatai

Ankstesniame skyriuje (žr. 3.2 sk.) komercinių bankų veiklos efektyvumas buvo vertinamas atsižvelgiant į finansinius rodiklius. Kaip žinia, finansiniai rodikliai pateikia banko veiklos efektyvumo „vaizdą“. Visgi vertinant per platesnę prizmę – svarbūs tampa ne tik finansiniai rodikliai, tačiau nefinansiniai, paslaugų rodikliai. Nefinansiniams rodikliams nustatyti pasirinktas paslaugų kokybės aspektas. Remtasi „Dive Lietuva“ pateikta informacija, kurie kiekvienais metais atlieka „Slapto pirkėjo“ tyrimus įskaitant ir bankų veiklą. Tyrimo metu slaptieji pirkėjai lankėsi penkiuose didžiuosiuose miestuose. Tyrimas vyko 2022 metų lapkričio mėnesį. Vykdydami tyrimą slaptieji pirkėjai turėjo įvertinti tokius veiksnius:

- Aplinką;
- Aptarnaujančio personalo išvaizdą;
- Kontakto užmezgimą ir pasisveikinimą;
- Kliento poreikių išsiaiškinimą;
- Paslaugų pristatymą;
- Papildomų paslaugų pardavimo įgūdžius;
- Bendravimo įgūdžius;
- Kontakto užbaigimą;
- Atsisveikinimą.

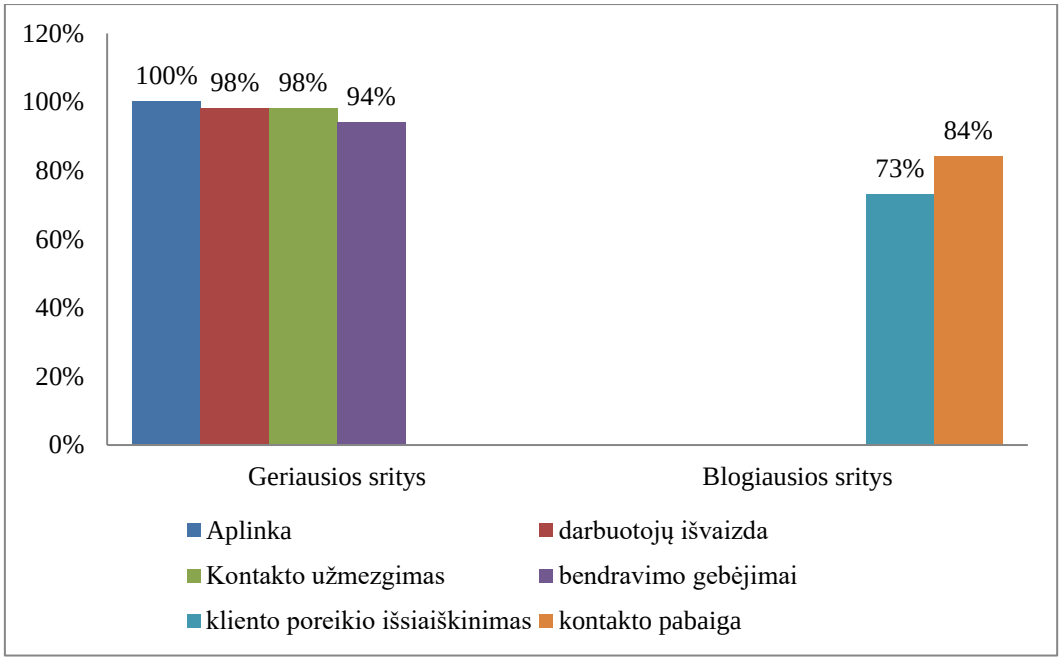
Atkreiptinas dėmesys, kad lyginant tris Baltijos šalis – Lietuvoje komercinių bankų aptarnavimo kokybė yra aukščiausia: Lietuvoje 94.7 proc., Latvijoje – 82.4 proc., Estijoje – 87.5 proc. iš 100 proc. (žr. 18 pav.).

19 pav. Baltijos šalių komercinių bankų aptarnavimo kokybės procentas

Šaltinis: Dive Lietuva, 2022

Slapto pirkėjo užduotis buvo išsiaiškinti kokios bankuose yra taupymo sąlygos, kaip teisingai ir protingiausiai ateičiai uždirbti pinigus. Tyrimo rezultatai atkleidė, kad stipriausios Lietuvos komercinių bankų aptarnavimo sritys yra aplinka, darbuotojų išvaizda, kontakto užmezgimas, bendravimo gebėjimai. Silpniausiai vertinama kliento poreikio išsiaiškinimas, kontakto pabaiga. Bei pasiūlymo pateikimas. (žr. 20 pav.).

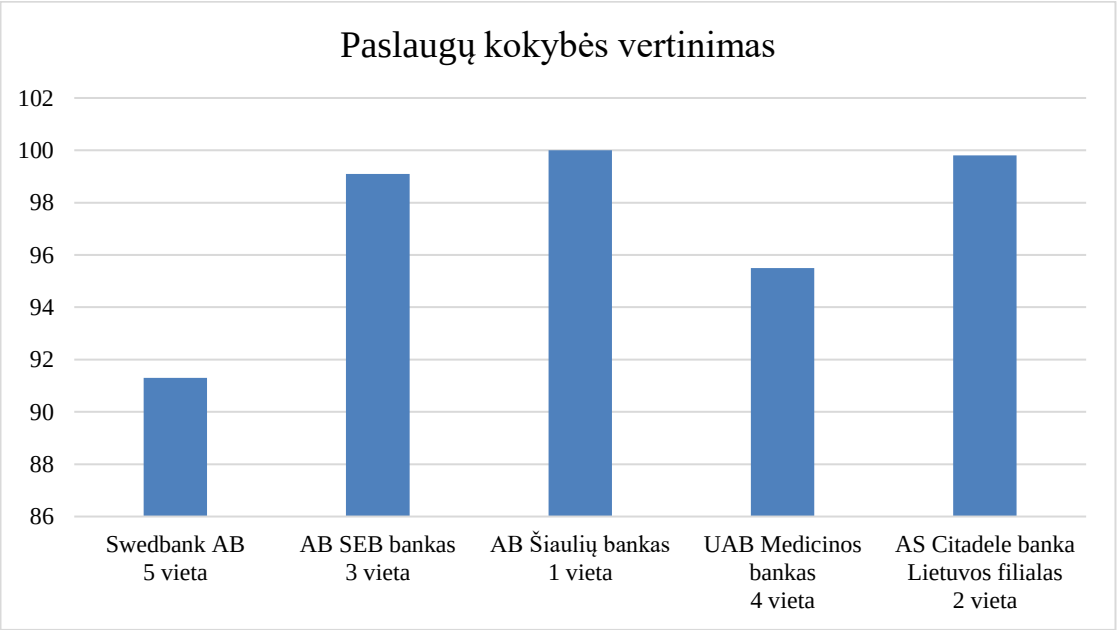

20 pav. Komercinių bankų Lietuvoje slapto pirkėjo vertinimas

Šaltinis: Dive Lietuva, 2022

Tyrimas parodė, kad klientų poreikių supratimas komercinių bankų atžvilgiu yra itin didelė spraga.

Vadovaujantis Dive Lietuva tyrimo rezultatais, 2022 metais geriausias komercinis bankas vertinant paslaugų aptarnavimo kokybę yra – AB Šiaulių bankas. AB Šiaulių bankas pasiekė 100 proc. gyvo klientų aptarnavimo kokybės rodiklį – tai geriausias rezultatas tarp šešių tyrime dalyvavusių bankų ir 3,4 proc. punktais lenkia bankų sektoriaus gyvo aptarnavimo vidurkį, kuris siekė 96,6 procento. „Dive Lietuva“ duomenimis, antroje vietoje, vertinant aptarnavimo kokybę apsilankius banko skyriuje, buvo AS „Citadele banka” Lietuvos filialas (99,8 proc.), trečioje – AB SEB bankas (99,1%). Toliau rikiavosi UAB Medicinos bankas (95,5%) ir „Swedbank“ AB (91,3%). (žr. 21 pav.).

21 pav. Komercinių bankų Lietuvoje paslaugų kokybės vertinimas

Šaltinis: Dive Lietuva, 2022

Taigi, galima pastebėti, kad pagal klientų aptarnavimo paslaugų kokybę lyderis yra AB Šiaulių bankas , o prasčiausiai aptarnaujantis bankas klientus yra – Swedbank AB.

Visi rinkos dalyviai siūlo labai panašų paslaugų ir produktų spektrą, kai nėra labai daug erdvės konkuruoti paslaugų kainomis, labai svarbiu veiksniu, lemiančiu kliento pasirinkimą, tampa aptarnavimo kokybė. Lietuvoje finansinių paslaugų sektorius pasižymi aukšta konkurencija, naujų dalyvių skaičius auga kiekvienais metais, į rinką ateina startuoliai, kurie siūlo paslaugas visame pasaulyje, todėl šiandien bankams yra kaip niekada svarbu gerinti aptarnavimo kokybę.

3.4. Komercinių bankų veiklos efektyvumo tyrimo rezultatų aptarimas

Atliktas tyrimas, kurio metu vertinami 2022m. laikotarpiu Lietuvoje veikę komerciniai bankai dviem aspektais: finansiniais rodikliais bei aptarnavimo kokybės aspektu. Finansiniais rodikliais buvo tiriama ir lyginama komercinių bankų kapitalo palankumas, likvidumas, pajamų ir išlaidų rodikliai, turto ir kapitalo grąžos rodikliai. Pagal nefinansinius rodiklius buvo pasirenkami veiksniai sietini su klientais ir klientų aptarnavimo kokybe.

Kapitalo pakankamumo rodiklis lyginant 2017-2022m. laikotarpį padidėjo, bet aukščiausias buvo pandeminiu 2020-2021m. laikotarpiu, atitinkamai 23.16 proc. ir 22.59 proc., žemiausias 2018m. - 18.28 proc.

Komercinių bankų padengimo likvidžiuoju turtu (LCR) rodiklis per 2017-2022m. laikotarpį sumažėjo, aukščiausias buvo 2020m. - 515.80 proc., žemiausias 2022m. - 215.60 proc.

Komercinių bankų turto pelningumo (ROA) rodiklis 2017-2022m. laikotarpiu aukščiausias buvo 2018m. – 1.2 proc., žemiausias 2021m. – 0.8 proc.

Komercinių bankų nuosavybės grąžos (ROE) rodiklis lyginant 2017-2022m. laikotarpį padidėjo, aukščiausias buvo 2022m. – 14.11 proc., žemiausias 2017m. – 9.12 proc.

Komercinių bankų išlaidų ir pajamų santykio rodiklis 2017-2022m. laikotarpiu geriausias buvo 2018m. – 50.91 proc., blogiausias 2020m. – 58.65 proc.

Pagal nefinansinius rodiklius „Dive Lietuvos“ slaptųjų pirkėjų tyrime 2021-2022m. geriausiai pasirodė trys bankai. Vertinant slaptųjų pirkėjų vizitus į bankus lyderiai yra AB Šiaulių bankas (100%), AS “Citadele banka” Lietuvos filialas (99.8%) ir AB SEB bankas (99.1%).

Lietuvoje bankai labai daug dėmesio skiria klientui nuo įėjimo į banką iki išlydėjimo. Daugiau dėmesio skirti reikėtų kliento poreikio išsiaiškinimui, papildomų banko paslaugų pristatymui.

13 lentelė. Bankų veiklos efektyvumo pagal finansinius santykinius rodiklius suvestinė, 2022m.

Banko pavadinimas	kapitalo pakankamumo rodiklis/reitingas		turto grąža ROA/reitingas		nuosavybės grąža ROE/reitingas		likvid.turto rodiklis/reitingas		pajamų/išlaidų santykis/reitingas		reitingų suma	reitingas pagal finansinius rodiklius
Swedbank AB	20.33	***1***	0.58	***5***	9.68	***5***	158.90	***5***	49.30	***3***	19	***5***
AB SEB bankas	18.55	***4***	1.31	***2***	16.09	***1***	165.95	***3***	42.30	***2***	12	***2***
AB Šiaulių bankas	16.48	***5***	1.59	***1***	15.04	***2***	179.50	***2***	40.10	***1***	11	***1***
UAB Medicinos bankas	18.93	***3***	1.11	***3***	10.23	***4***	389.00	***1***	73.75	***5***	16	***3***
AS Citadele banka Lietuvos filialas	20.10	***2***	1.00	***4***	12.40	***3***	162.00	***4***	54.45	***4***	17	***4***

Vertinant Lietuvos komercinius bankus, tyrimo metu atskleista, kad 2022 metais, pagal finansinius rodiklius efektyviausias bankas yra AB „Šiaulių bankas“ (1/11 reitingas) bei AB SEB bankas (2/12 reitingas). Mažiausiai efektyvus pagal finansinius rodiklius yra Swedbank, AB – (5/19 reitingas). (žr.13 pav.)

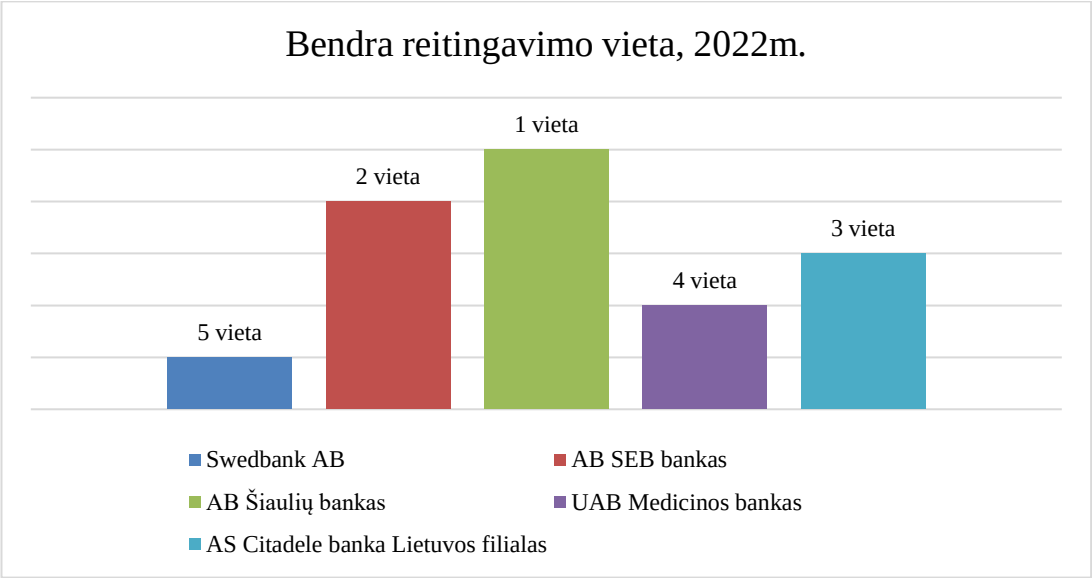
14 lentelė. Bendras komercinių bankų veiklos efektyvumo reitingavimas

Bankas	**Finansiniai rodikliai 2022 metais**	**Nefinansiniai rodikliai 2022 metais**	**Reitingas**	**Bendras veiklos efektyvumas 2022 metais**
„Swedbank“ AB	**5**	**5**	**10**	**5**
AB „SEB Bankas“	**2**	**3**	**5**	**2**
AB „Šiaulių bankas“	**1**	**1**	**2**	**1**
UAB „Medicinos bankas“	**3**	**4**	**7**	**4**
AS „Citadele banka“ Lietuvos filialas	**4**	**2**	**6**	**3**

Šaltinis: Darbo autorė, 2023

Apibendrinant, galima daryti prielaidą, kad 2022m. bendras komercinių bankų veiklos efektyvumas tiek vertinant pagal finansinius, tiek pagal, nefinansinius rodiklius, efektyviausias

komercinis bankas Lietuvoje yra – AB „Šiaulių bankas“ - 1 vieta reitinge, 2-ą vietą reitingo skalėje užima AB „SEB bankas“. Mažiausiai efektyvus bankas yra „Swedbank“, AB – 5 vieta reitinge.

22 pav. Bendra reitingavimo vieta, 2022m.

AB „Šiaulių bankas“ pirmą vietą užimą ir pagal finansinius santykinius rodiklius ir pagal nefinansinius rodiklius. Atitinkamai penktą vietą pagal finansinius ir nefinansinius rodiklius užima „Swedbank“, AB.

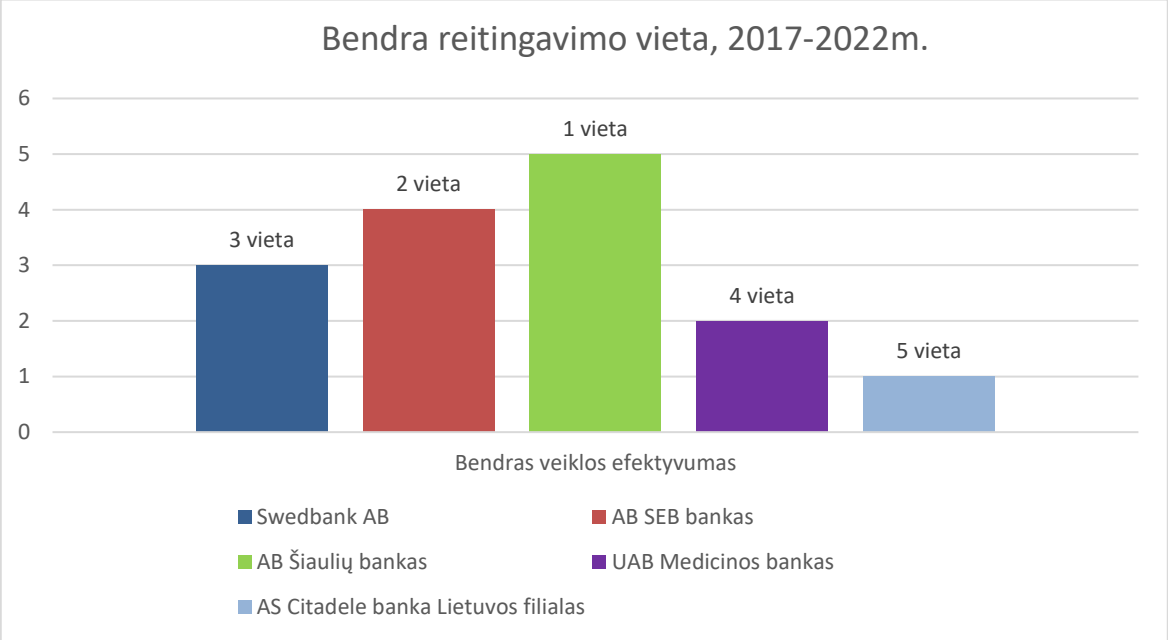
Vertinant Lietuvos komercinius bankus 2017 – 2022m. laikotarpiu pagal finansinius santykinius rodiklius ir nefinansinius rodiklius, sudarius atskirai kiekvienų metų bendrą veiklos efektyvumo reitingą, galima matyti kaip keitėsi skirtingomis ekonominėmis sąlygomis veikiančių bankų vertinimas.

15 lentelė. Bendras 2017-2022m. komercinių bankų veiklos efektyvumo reitingavimas

Banko pavadinimas	2017m.	2018m.	2019m.	2020m.	2021m.	2022m.	Reitingų suma	Bendras veiklos efektyvumas
Swedbank AB	2	2	3	3	3	5	18	**3**
AB SEB bankas	2	3	2	1	4	2	14	**2**
AB Šiaulių bankas	1	1	1	2	1	1	7	**1**
UAB Medicinos bankas	3	3	2	4	5	3	20	**4**
AS Citadele banka Lietuvos filialas	4	4	4	5	2	4	23	**5**

Šaltinis: Darbo autorė, 2023

Apibendrinant galima teigti, kad visu 2017-2022m. laikotarpiu lyderis tarp šių komercinių bankų stabiliai išlieka AB Šiaulių bankas, vertinant pagal finansinius ir nefinansinius rodiklius. 2020m. pandemijos laikotarpiu smuktelėjo į antrą vietą. Stabiliai trečioje pozicijoje tiek prieš pandeminį laikotarpį 2019m. ir visu pandeminiu laikotarpiu 2020-2021m. išliko Swedbank AB.

23 pav. Bendra reitingavimo vieta, 2017-2022m.

Lyginant bendrus reitingavimo rezultatus 2022m. su 2017-2022m. laikotarpiu, efektyviausiai veikiantis bankas yra AB Šiaulių bankas. Antroje vietoje išlieka AB SEB bankas, pagal bendrą reitingą 2022m. ir 2017-2022m. laikotarpio reitingą. Labiausiai keičiasi Swedbank AB reitingas. Išanalizavus 2022m. finansinius santykinius rodiklius ir nefinansinius rodiklius šio banko reitingo vieta yra penkta, bet atlikus reitingavimą ilgesniu laikotarpiu bendras rezultatas keičiasi ir šio banko reitingas pakyla į trečią vietą. Didžiausias veiklos efektyvumo pagal finansinius ir nefinansinius rodiklius svyravimas matomas AB SEB banke pandeminiu 2020-2021m. laikotarpiu. 2020m. reitingas yra 1 vieta, o jau 2021m. - 4 vieta. Panašus svyravimas pastebimas ir tuo pačiu pandeminiu laikotarpiu AS „Citadele banka“ Lietuvos filiale, 2020m. reitingas yra 5, o 2021m. pakyla iki 2 vietos. 2020-2021m. pandeminiu laikotarpiu prastesnis veiklos efektyvumo vertinimas matomas ir UAB Medicinos banke, šiuo laikotarpiu banko reitingas atitinkamai yra 4 ir 5 vietos, bet jau 2022m. pasiekia iki pandemijos laikotarpio buvusį reitingą. Analizuojant Lietuvos komercinių bankų veiklos efektyvumo rodiklius ilgesniuoju 2017-2022m. laikotarpiu galime daryti išvadą, kad skirtinga ekonominė aplinka turi įtakos bankų veiklai.

IŠVADOS

1. Pagrindiniu bankų veiklos vertinimo metodu dažniausiai minimi finansiniai rodikliai, tačiau vien jie neparodo bendro bankų veiklos vaizdo, todėl į bankų veiklos efektyvumo vertinimą būtina įtraukti ir nefinansinius rodiklius. Šiame darbe darbo autorė sudarė kompleksinį bankų veiklos efektyvumo vertinimo modelį, apimantį finansinius ir nefinansinius bankų veiklos rodiklius, leidžiantį įvairiapusiškai įvertinti bankų veiklą.
2. Atlikus pasirinktų Lietuvos komercinių bankų veiklos efektyvumo vertinimą pagal finansinius santykinius rodiklius ir nefinansinius rodiklius, sudarytas efektyviausiai 2022m. veiklą vykdžiusių komercinių bankų reitingas.
3. Galima teigti, kad 2020-2021m. bankų sektorius sėkmingai atlaikė pandemijos iškeltus iššūkius. 2020-2021m. bankai dirbo pelningai ir beveik pasiekė prieš pandemiją buvusį pelningumą. Didžiausią įtaką banko pelno augimui darė atkurtos paskolų vertės sumažėjimo išlaidos. Po Rusijos invazijos į Ukrainą susidariusios aplinkybės labiau verčia atidžiau stebėti likvidumo situaciją, kitus priežiūrinius rodiklius.
4. Bankų sektoriuje stebėtas 2022m. vasario pabaigoje padidėjęs grynųjų pinigų atsiėmimas iš bankomatų ir trumpalaikių indėlių sumažėjimas neturėjo įtakos bankų likvidumo rodikliams, kurie ir toliau buvo geri.
5. Priimti teisingi sprendimai, kad Lietuvoje ir Europoje nebuvo sušvelninti likvidumo reikalavimai mažiems ir vidutiniams bankams. Padengimo likvidžiuoju turtu rodikliai, stabilaus finansavimo rodikliai galioja visiems bankams, net ir patiems mažiausiems.
6. Tvarų bankų kapitalo pakankamumo rodiklio užtikrinimą lėmė tai, kad bankų akcininkai 2020m. didžiąją dalį uždirbto pelno skyrė bankų kapitalui stiprinti. 2020m. pabaigoje ECB pateikė rekomendacijas „visiems bankams apsvarstyti galimybę nepaskirstyti dividendų ir nustatyti ribojimus dividendų mokėjimui iš sukaupto 2020-2021m. pelno. Bankų, ketinančių mokėti dividendus veikla turi būti pelninga, o kapitalo raida stabili, dividendų mokėjimas turi būti suderintas su kompetentinga priežiūros institucija“, 2020m. dividendus mokėjo tik du bankai, tiesiogiai prižiūrimi ESB, tai AB SEB bankas ir AB Šiaulių bankas.
7. 2020-2021m. bankų efektyvumo rodikliai šiek tiek pablogėjo, tačiau, palyginti su atitinkamais Europos Sąjungos šalių rodikliais, jie toliau buvo dideli.
8. Lyginant 2017-2022m. Lietuvos komercinių bankų veiklos efektyvumo rodiklius ir sudarius šio laikotarpio bendrą veiklos efektyvumo reitingavimą, daroma išvada, kad vertinant skirtingomis sąlygomis veikiančius bankus, efektyviausiai veikiantis yra AB

Šiaulių bankas, mažiausiai efektyvus – AS „Citadele banka“ Lietuvos filialas. Lyginant tik 2017m. ir 2022m. bendrą bankų veiklos efektyvumo reitingą pastebima, kad visų bankų, išskyrus Swedbank AB, reitingavimo rezultatai šiais metais nesikeitė, išliko tokie patys. Swedbank AB reitingavimo rezultatai per visą 2017-2022m. laikotarpį prastėjo.

9. Pagal 2021m. ketvirto ketvirčio Europos bankininkystės institucijos (EBI) lyginamuosius duomenis į EBI imtį patenkantys Lietuvos bankai ir toliau buvo vieni iš efektyviausiai veikiančių iš visos Europos Sąjungos šalių bankų sistemos.

LITERATŪRA

1. Abuzayed B., Molyneux, F., Al-Fayuumi, N. (2009). Market value, bookvalueandearnings: is bank efficiency a missing link? *ManagerialFinance*, 35(2), 156-179. Prieiga per internetą: http://www.emeraldinsight.com/doi/abs/10.1108/03074350910923491.
2. Alharbi, A. T. (2017). DeterminantsofIslamicbanks'profitability: internationalevidence. *International JournalofIslamicandMiddle Eastern FinanceandManagement*, 10(3), 331-350. http://doi.org/10.1108/IMEFM-12-2015-0161.
3. Al Mansour, A. H. (2007). *Applicationof TQM to Financial Services*. Prieiga per internetą: http://faculty.kfupm.edu.sa/CEM/bushait/cem515/term-papers/TQM-Finance.pdf.
4. Alper, K., Binici, M., Demiralp, S., Kara, H., Özlu, P. (2018). ReserveRequirements, Liquidity Risk, and Bank LendingBehavior. *Journalof Money, CreditandBanking*, 50(4), 817-827.
5. Aluko, O. A., Ajayi, M. A. (2018). Determinantsofbankingsectordevelopment: EvidencefromSub-SaharanAfricancountries. *BorsaIstanbulReview*, 18(2), 12-139.
6. Appat, B. (2011). TotalQualityManagementinBanking: SomeNewerApproaches. Prieiga per internetą: http://bankingtqm.blogspot.com/2011/12/total-qualitymanagement-in-banking-some.html.
7. Azam, S. M. F., Haque, A., Sarwar, A., Anwar, N. (2014).TrainingProgramEffectivenessofServiceInitiators: MeasuringPerceptionofFemaleEmployeesof Bank UsingLogisticApproach. *AsianResearchJournalofBusinessManagement*, 1(2), 98-108.
8. Bagdanavičius, J., Stankevičius, P., Lukoševičius, V. (1999). Ekonomikos terminai ir sąvokos: (mokomasis žodynas). Vilniaus pedagoginis universitetas. Prieiga per internetą: www.biblioteka.vpu.lt/elvpu/15260.pdf.
9. Bagdonienė, L., Hopienė, R. (2009). *Paslaugų marketingas ir vadyba*. Kaunas: Technologija.
10. Bertašius, D. (2007). Pramonės įmonių vadybos sistemų efektyvumo vertinimas. Ūkio technologinis ir ekonominis vystymas, XIII(1), 3-9.
11. Bolea, I., Dimofte, G., Dimofte, G. (2012). MeasurementandEvaluationofEfficiency. CriteriaforPoliceUnits. *AnnalsofDunarea De Jos University. Fascicle I: EconomicsandAppliedInformatics*, 1(2), 31-38.

12. Cherchye, L., Kuosmanen, T., Leleu, H. (2010). Technicalandeconomicefficiencymeasuresundershortrunprofitmaximizingbehavior. *Rechercheséconomiques de Louvain*, 76(2), 163-173.
13. Corrigan, E. G. (1983). Are BanksSpecial? AnnualReports 1982. Publications& Papers | TheFederalReserve Bank ofMinneapolis. Prieiga per internetą: http://www.minneapolisfed.org/publications_papers/pub_display.cfm?id=684.
14. Čiapas, L. (1999). Bankų kapitalo pakankamumo reguliavimo raida. *Pinigai ir bankininkystė*, 3, 5-24. Prieiga per internetą: https://www.lb.lt › docs › publications › ciapas.
15. Daft, R. L. (2010). *Organizationtheoryanddesign*. 10th ed. - Mason: South – Western CengageLearning, 672 p.
16. Dietrich, A., Wanzenried, G. (2011). Determinantsof bank profitabilitybefore ir duringthecrisis: EvidencefromSwitzerlir. *Journalof International Financial Markets, Institutions ir Money*, 21(3), 307-327.
17. Ekelund, R., Hébert, R. (2013). *A HistoryofEconomicTheoryandMethod*. London: Waveland Press, Inc.
18. *Ekonomikos terminų žodynas*. (2013). Komercinis bankas. Prieiga per internetą: http://www.ekonomika.lt/ekonomikos-terminu-zodynas/komercinis-bankas.
19. „EDUCBA“ (CorporateBridgeConsultancyPvtLtd). (2019). *Pelningumo rodikliai*. Prieiga per internetą: https://www.educba.com/profitability-ratios-formula/.
20. Flavian, C., Guinali, M., Torres, E. (2005). Therelationshipbetweentheimageoffinancialinstitutionandconsumertrust. *JournalofServicesMarketing*, 11(4), 46-59.
21. Frost, S. M. (2004). *The bank analyst'shandbook: money, risk andconjuringtricks*. England, Chichester: Wiley. ISBN 0-470-09118-5.
22. Gambacorta, L., Shin, H. S. (2018). Why bank capitalmattersformonetarypolicy. *Journalof Financial Intermediation*, *35*(B), 17-29.
23. Gimžauskienė, E. (2006). Veiklos vertinimo proceso ypatumai organizacinių vertybių aspektu. *Organizacijų vadyba: sisteminiai tyrimai*, (39), 67-83.
24. Gražulis, V., Valickas, A., Dačiulytė, R., Sudnickas, T. (2012*). Darbuotojas organizacijos koordinačių sistemoje: žmogiškojo potencialo vystymo perspektyvos*: mokslo studija. Vilnius: Mykolo Romerio universitetas. ISBN 978-9955-19-452-1.
25. Ginevičius, R., Podviezko, A. (2011). A frameworkofevaluationofcommercialbanks. *IntellectualEconomics*, 1(9), 37-53.
26. Gronskas, V. (2005). *Ekonominė analizė*. Kaunas: Technologija.

27. Gudelytė, L., Valužis, M. (2012). *Bankų valdymo ir jų priežiūros pagrindai*. Vilnius. Viešoji įstaiga Socialinių mokslų kolegija.
28. Hoyle, E., Wallace, M. (2006). *Educationalleadership: Ambiguity, professionalsandmanagerialism*. London: SAGE Publications.
29. Hughes, J. P., Mester, L. J. (2008). *Efficiencyinbanking: theory, practice, andevidence: working papers*. DepartmentofEconomics, Rutgers, theState University ofNewJersey, No. 01. 30 p. Prieiga per internetą: http://hdl.handle.net/10419/31302.
30. Jasienė, M., Staroselskaja, J. (2010). Lietuvos banko konkurencingumas ir banko pasirinkimas. *Pinigų studijos*. *Pinigai ir bankininkystė*, 2, 29-41.
31. Jasienė, M., Staroselskaja, J., Sobianina, N. (2013). Komerciniai bankai Lietuvoje: patikimumas ir veiklos tobulinimas. *Viešasis administravimas*, 2(38), 51-63.
32. Jasienė, M. (2022). Komercinis bankas. *Visuotinė lietuvių enciklopedija*. Prieiga per internetą: https://www.vle.lt/straipsnis/komercinis-bankas/.
33. Jasevičienė, F. (2013). *Komercinė bankininkystė: analizė ir vertinimai*. Monografija. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla. ISBN 978-609-459-223-2.
34. Jhingan, M., Girija, M. (2014). *HistoryofEconomicThought*. London: VrindaPublications P Ltd.
35. Jasevičienė, F. (2013). Komercinė bankininkystė: analizė ir vertinimai : monografija. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla
36. Jocius, M., Tomkevičius, E., Ovčinikova, O. 2019. Bankų finansinių rodiklių palyginamoji analizė 2007-2018 metais. *Tarptautinė studentų mokslinė-praktinė konferencija „Teorija ir praktika: studentiškos įžvalgos*", 31-43. ISSN 2335-2086.
37. Kancerevyčius, G. (2004). *Finansai ir investicijos*. Kaunas: Smaltijos leidykla. ISBN 9955-551-40-2.
38. Kaplan, R. S., Norton, D. P. (1996). *Thebalancedscorecard: translatingstrategyintoaction*. HarvardbusinessschoolpressBoston. Massachusetts.
39. Kazakevičius A., Jakštas E. (2018). Verslo įmonių finansinių ataskaitų analizė: Mokomoji knyga. Kaunas: Kauno kolegijos Vadybos ir ekonomikos fakultetas.
40. Kropas, S., Čiapas, L., Šidlauskas, G., Vengraitis, D. (2013). Banko finansų valdymas: krizės pamokos ir reguliavimo priemonių poveikis. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla. ISBN 978-609-459-274-4.
41. Kumbirai, M., Webb, R. (2010). A financialRatioAnalysisofCommercial Bank PerformanceinSouthAfrica. *AfricanReviewofEconomicsandFinance,* 2(1), 30-53.

42. Lampe, H. W., Hilgers, D. (2015). Trajectoriesofefficiencymeasurement: A bibliometricanalysisof DEA and SFA. *EuropeanJournalofOperationalResearch*, 240(1), 1-21.
43. Langvinienė, N., Vengrienė, B. (2005). Paslaugų teorija ir praktika. Kaunas: Technologija.
44. Lapinskaitė, I., Kvedarytė, R. (2020). Finansinių technologijų įtakos komercinių bankų pelningumo rodikliams tyrimas. Lietuvos jaunųjų mokslininkų konferencija „Mokslas - Lietuvos ateitis“. Ekonomika ir vadyba, 23rd Conferencefor Young Researchers „EconomicsandManagement“. http://jmk.vvf.vgtu.lt/index.php/Verslas/2020/paper/view/568/0
45. Lietuvos bankas. https://www.lb.lt/lt/apzvalgos-ir-leidiniai/category.39/series.171
46. Lapinskaitė, I., Kvedarytė, R. (2020). Finansinių technologijų įtakos komercinių bankų pelningumo rodikliams tyrimas. 23-iosios Lietuvos jaunųjų mokslininkų konferencijos „Mokslas – Lietuvos ateitis“ teminė konferencija. Ekonomika ir vadyba, 1-10. https://doi.org/10.3846/vvf.2020.029.
47. Lileikienė, A., Kovalčik, A. (2014). Komercinių bankų veiklos riziką ribojančių normatyvų vykdymo analizė (AB Šiaulių banko pavyzdžiu). *Vadyba*, 24(1), 77-91. ISSN 1648-7974.
48. Lydeka, Z., Drilingas, B. (2001). *Firmos ekonomikos pagrindai*. Vilnius: Pačiolio leidykla.
49. Lukaševičius, K., Martinkus, B., Piktys, R. (2005). *Verslo ekonomika*. Kaunas: Technologija.
50. Mackevičius, J. (2005). *Įmonių veiklos analizė: informacijos rinkimas, sisteminimas ir vertinimas*. Monografija. Vilnius: TEV. ISBN 9955-680-13-X.
51. Mackevičius, J., Giriūnas, L., Valkauskas, R. (2014). *Finansinė analizė*. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla.
52. Mackevičiaus, J., Savicko, V. (2014). Prof. Vlado Jurgučio įžvalgos apie bankus ir jų plėtotė lietuvių autorių darbuose. *Buhalterinės apskaitos teorija ir praktika*, 16, 128-139. ISSN 1822-8682.
53. Mačerinskienė, I., Ivaškevičiūtė, L. (2000). Banko paskolų portfelio valdymo tyrimo metodologiniai aspektai. Socialiniai mokslai, 5(26), 41-53.
54. Maudos, J., Pastor, J. M., Perez, F., Quesada, J. (2002). CostandprofitefficiencyinEuropeanbanks, *Journalof International Financial Markets, Institutionsand Money*, 12(1), 33-58.

55. Minh, N. V., Huu, N. H. (2016). TheRelationshipbetweenServiceQuality,CustomerSatisfactionandCustomerLoyalty:AnInvestigationinVietnameseRetailBankingSector. *JournalofCompetitiveness*, 8(2), 21-103
56. Nábrádi, A., Pető, K., Orbán, I. (2009). *Analysisofefficiencyindicators*. Prieiga per internetą: http://real.mtak.hu/6949/1/1195039.pdf.
57. Ndubisi, N. O. (2007). Relationshipmarketingandcustomerloyalty. *JournalofMarketingIntelligenceandPlanning,* 25(1), 98-106.
58. Nguyen, N., Leblanc, G. (1998). Theimportanceoffinancialinstitutions' imageandcustomerretention. *International Journal of Bank Marketing*, 19(5), 55-63.
59. Ostrom, E. (2011). Backgroundontheinstitutionalanalysisanddevelopmentframework. *PolicyStudiesJournal*, 39(1), 7-27.
60. Ouertani, M., Naifar, N., BenHaddad, H. (2018). Assessinggovernmentspendingefficiencyandexplaininginefficiencyscores: DEA-bootstrapanalysisinthecaseofSaudiArabia. *CogentEconomics&Finance,* 6(1), 1-16. doi: 10.1080/23322039.2018.1493666.
61. Petria, N., Capraru, B., Ihnatov, I. (2015). Determinantsofbanks'profitability: evidencefrom EU 27 bankingsystems. *ProcediaEconomicsandFinance*, 20, 518-524.
62. Pierret, D., Steri, R. (2018). StressedBanks. *SwissFinance Institute ResearchPaperSeries*, 17(58), 3-78.
63. Pranulis, V., Pajuodis, A., Urbonavičius, S., Virvilaitė, R. (2008). *Marketingas*. Vilnius: Garnelis.
64. Puškorius, S. (2004). Veiklos auditas. Vilnius: Lietuvos teisės universitetas. ISBN 9955-563-66-4.
65. Podvezko, V., Podviezko, A. (2013). Naujos absoliutaus daugiakriterio vertinimo galimybės. Lietuvos matematikų draugijos darbai, 54-59.
66. Radavičiūtė, M., Danilevičienė, I. (2019). Banko sektoriaus veiklos efektyvumo vertinimas. 22-osios Lietuvos jaunųjų mokslininkų konferencijos „Mokslas – Lietuvos ateitis" teminė konferencija. *Ekonomika ir vadyba. Finansų valdymas*, 1-7.
67. Roy, A., Kaveri, V. S. (2011). *CommercialBankinginIndia: A Beginner's Module. NCFM NSE'sCertificationin Financial Markets*. NationalStock Exchange ofIndiaLimited. Prieiga per internetą: http://www.nseindia.com/content/ncfm/ncfm_CBBM_workbook.pdf.
68. Rutgers, M., Meer, H. V. D. (2010). TheOriginsandRestrictionofEfficiencyinPublicAdministration:

RegainingEfficiencyastheCoreValueofPublicAdministration. *Administration&Society*, 42(7), 755-779. doi: 10.1177/0095399710378990.

69. Rutkauskas, A. V., Damašienė, V. (2002). *Finansų valdymas*. Šiauliai: Šiaulių universiteto leidykla. ISBN 9986-38-327-7.
70. Salike, N., Ao, B. (2018). Determinantsof bank's profitability: role ofpoorassetqualityinAsia. *ChinaFinanceReview International*, 8(2), 216-231. http://doi.org/10.1108/CFRI-10-2016-0118.
71. Simanavičienė, R., Cibulskaitė, J. (2015). Sprendimo, gauto TOPSIS metodu, patikimumo statistinė analizė. Lietuvos statistikos darbai, 54(1), 110-118.
72. Scheer, T. (2010). „Efficiency" andtheEstablishmentofPublicAdministration. *PublicAdministrationReview,* 70(5), 832-835. doi: 10.1111/j.1540-6210.2010.02214.x.
73. Skvarciany, V., Simanavičiūtė, J. (2018). Bank profitabilityanalysisandforecasting: Lithuania case. *TrendsEconomicsandManagement,* 12(32), 101. https://doi.org/10.13164/trends.2018.32.101.
74. Šeputienė, J. (2003). *Vidinis įmonės įvaizdis: teoriniai ir praktiniai aspektai*. 6-oji Lietuvos jaunųjų mokslininkų konferencija „Lietuva be mokslo – Lietuva be ateities". Vilnius: Technika.
75. Škėlaitė, B., Mačiulytės-Šniukienė, A. (2019). Gamybinių įmonių veiklos efektyvumo vertinimo teoriniai aspektai ir modelis. 22-osios Lietuvos jaunųjų mokslininkų konferencijos „Mokslas – Lietuvos ateitis" teminė konferencija. *Ekonomika ir vadyba. Šiuolaikinio verslo aktualijos*, 1-8.
76. Talib, F., Rahman, Z., Qureshi, M. N. (2012). ImpactofTotalQualityManagementandServiceQualityintheBankingSector . *Telecommunications System andManagement,* 1, 1-5. Prieiga per internetą: http://www.omicsgroup.org/journals/2167-0919/2167-0919-1-102.pdf.
77. Taqi, M., Mustafa, S. M. (2018). Financial AnalysisofPublicandPrivateSectorBanksofIndia: A ComparativeStudyofPunjabNational Bank and HDFC Bank. *International AcademicJournalofBusinessManagement, 5*(1), 26
78. Vanagas, P. (2004). *Visuotinės kokybės vadyba*. Kaunas: Technologija.
79. Vaškelaitis, V. (2006). *Pinigai: centriniai bankai ir jų funkcijos*. Vilnius: VI Mokslotyros institutas.
80. Vitkienė. E. (2004). *Paslaugų marketingas*. Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla.
81. Zaini, Z. D. (2018). Functionsofthe Bank ofIndonesiaasLenderofLastResortforBank'sSafety. *EuropeanResearchStudiesJournal, XXI*(3), 607-621.

Verikienė V. Lietuvos komercinių bankų veiklos efektyvumo vertinimas/Finansų valdymo magistro baigiamasis darbas. Vadovė Prof. Dr. A. Vasiliauskaitė. – Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, Viešojo valdymo ir verslo fakultetas, 2023. – 80 p.

ANOTACIJA

Magistro baigiamajame darbe įvertintas pasirinktų tyrimui Lietuvoje veikiančių komercinių bankų veiklos efektyvumas remiantis darbe suformuotu kompleksiniu bankų veiklos efektyvumo vertinimo modeliu, pateiktos išvados. Pirmoje darbo dalyje pateikta komercinių bankų veiklos efektyvumo vertinimo teoriniai aspektai: pateikta veiklos efektyvumo samprata, komercinių bankų funkcijos, bankų veiklos aplinka. Pateikti komercinių bankų veiklos efektyvumo vertinimo pagrindiniai metodai. Pateiktas komercinių bankų veiklos efektyvumo vertinimo teorinis modelis, apimantis daugelį banko sričių: finansinę, vidaus procesų, klientų aptarnavimo, inovacijų, veiklos skaidrumo, įvaizdžio. Antroje dalyje pateikiama komercinių bankų veiklos efektyvumo tyrimo metodologija. Trečioje dalyje pateikiamas Lietuvos komercinių bankų veiklos efektyvumo tyrimas, apimantis bankų finansinę veiklos analizę ir nefinansinę veiklą. Pabaigoje pateikiamos išvados.

Pagrindiniai žodžiai: komerciniai bankai, veiklos efektyvumas, finansinis ir nefinansinis banko vertinimas, rodikliai.

Verikienė V. Assessment of the Operational Efficiency of Lithuanian Commercial Banks / Master's thesis in Financial Management. Scientific adviser Prof. Dr A. Vasiliauskaite. – Vilnius: Mykolas Romeris University, Faculty of Public Management and Business, 2023. – 80 p.

ANNOTATION

Master's thesis assesses the operational efficiency of the selected commercial banks operating in Lithuania based on the complex model for assessing the operational efficiency of banks that was developed in the thesis, and presents the conclusions. The first part of the thesis presents the theoretical aspects of the assessment of the efficiency of commercial banks: the concept of operational efficiency, the functions of commercial banks, and the environment of bank operations. The thesis presents the main methods of assessing the efficiency of commercial banks. It presents a theoretical model for assessing the operational efficiency of commercial banks, covering multiple banking areas such as finances, internal processes, customer service, innovation, operational transparency, and image. The second part presents the methodology of the study of the operational efficiency of commercial banks. The third part presents the study of the operational efficiency of Lithuanian commercial banks, which includes the analysis of financial and non-financial operations of the bank. Conclusions are presented in the end.

Key words: commercial banks, operational efficiency, financial and non-financial bank assessment, indicators.

Verikienė V. Lietuvos komercinių bankų veiklos efektyvumo vertinimas/Finansų valdymo magistro baigiamasis darbas. Vadovė Prof. Dr. A. Vasiliauskaitė. – Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, Viešojo valdymo ir verslo fakultetas, 2023. – 80 p.

SANTRAUKA

Magistrinio baigiamojo darbo tema aktuali, nes vienas svarbiausiųjų Lietuvos ekonomikos sektorių yra finansų sritis, o ypatingai joje didžiausią ir reikšmingiausią vietą užima komerciniai bankai.

Bankų sistemos vykdomos veiklos efektyvumo aktualumas pasireiškia ir tuo, jog esant kokiam nors bankų sistemos nestabilumui tuo pačiu didėja valstybės finansinės bei ekonominės krizės pavojus. Stabiliai ir efektyviai veikiantys bankai – pagrindas valstybės ekonomikos plėtrai. Todėl bankai turi siekti kuo efektyvesnio, racionalesnio išteklių valdymo, konkurencinio pranašumo bei maksimalios naudos.

Tyrimo problema. Šiuolaikiniame vis labiau globalizacijos proceso paveiktame pasaulyje ypač svarbu dirbti tiek efektyviai, tiek pelningai. Kad komerciniai bankai efektyviai funkcionuotų, sąlygoja efektyvus jų valdymas. Siekdami pelno bei norėdami išlikti likvidžiais komerciniai bankai didžiulį dėmesį turi skirti racionalių sprendimų priėmimui, veiklos rizikos ir turto valdymui. Tam reikalingas tikslingas jų veiklos efektyvumo įvertinimas. Dėl to svarbu išnagrinėti bei susisteminti, kokie esminiai finansiniai bei nefinansiniai rodikliai gali tinkamiausiai įvertinti bankų vykdomos veiklos efektyvumą bei suformuoti komercinio banko veiklos efektyvumo įvertinimo teorinį modelį, kuriuo būtų galima įvertinti jų veiklą įvairiapusiškai – kiekybiškai bei kokybiškai.

Taigi šio darbo mokslinę tyrimo problemą atspindi klausimas – kaip adekvačiai įvertinti Lietuvos komercinių bankų veiklos efektyvumą?

Tyrimo objektas – Lietuvos komercinių bankų veiklos efektyvumo vertinimas.

Tyrimo tikslas – išanalizavus komercinių bankų veiklos efektyvumo vertinimo teorinius aspektus, įvertinti Lietuvos komercinių bankų veiklos efektyvumą.

Tyrimo uždaviniai:

1. Atskleisti veiklos efektyvumo sampratą, efektyvumo vertinimo ypatumus ir komercinių bankų aspektus.

2. Išnagrinėti komercinių bankų veiklos efektyvumo vertinimo pagrindinius metodus ir parengti jų veiklos efektyvumo įvertinimo teorinį modelį.

3. Atlikti pasirinktų Lietuvoje veikiančių komercinių bankų veiklos efektyvumo įvertinimą pagal parengtą teorinį vertinimo modelį, kuris apima finansinės ir nefinansinės jų veiklos įvertinimą.

Tyrimo metodai. Teoriniai analizei naudoti mokslinės literatūros lyginamosios analizės, sisteminimo, dedukcijos, grafinio pavaizdavimo, apibendrinimo metodai. Sudarytas kompleksinis bankų veiklos efektyvumo vertinimo modelis. Skaičiavimams naudojama bankų reitingų skaičiavimo metodika, nustatomas bendrasis veiklos efektyvumo reitingas pagal finansinius ir nefinansinius rodiklius, naudotas kiekybinis ir kokybinis tyrimo metodas, koreliacinė analizė, skaičiavimai atlikti naudojant statistinių programų paketus SPSS.

Atlikus Lietuvos komercinių bankų 2022m. veiklos efektyvumo pagal finansinius santykinius rodiklius ir nefinansinius rodiklius tyrimą, gavome išvadą, kad efektyviausiai veiklą vykdo AB „Šiaulių bankas“, prasčiausiai – „Swedbank“, AB.

Tyrimui naudoti Lietuvos banko skelbiami pagrindiniai bankinio sektoriaus veiklos rodikliai 2017-2022m. Analizuojant santykinius finansinius ir nefinansinius rodiklius atkreiptas dėmesys į 2020-2021m. pandemijos laikotarpį. Šiuo laikotarpiu bankų efektyvumo rodikliai šiek tiek pablogėjo, tačiau, palyginti su atitinkamais Europos Sąjungos šalių rodikliais, jie toliau buvo dideli.

Pagal 2021m. ketvirto ketvirčio Europos bankininkystės institucijos (EBI) lyginamuosius duomenis į EBI imtį patenkantys Lietuvos bankai ir toliau buvo vieni iš efektyviausiai veikiančių iš visos Europos Sąjungos šalių bankų sistemos.

Darbą sudaro įvadas, 3 darbo dalys, išvados, literatūros šaltinių sąrašas, priedai.

Verikienė V. Assessment of the Operational Efficiency of Lithuanian Commercial Banks / Master's thesis in Financial Management. Scientific adviser Prof. Dr A. Vasiliauskaite. – Vilnius: Mykolas Romeris University, Faculty of Public Management and Business, 2023. – 80 p.

SUMMARY

The topic of the Master's thesis is relevant, because one of the most important sectors of the Lithuanian economy is the financial sector, and commercial banks, in particular, occupy the largest and most significant part of it.

The relevance of the efficiency of the operations carried out by the banking system is also manifested in the fact that, in case of any instability of the banking system, there is also an increase in the risk of the financial and economic crisis of the state. Stable and efficient banks are the basis for the development of the state economy. Therefore, banks must strive for the most efficient and rational resource management, competitive advantage and maximum benefit.

Research problem. In today's world, which is increasingly affected by the globalisation process, it is extremely important to work both efficiently and profitably. The efficient functioning of commercial banks depends on their efficient management. In order to achieve profit and to remain liquid, commercial banks must pay great attention to rational decision-making, operational risk and asset management. This requires a targeted assessment of their operational efficiency. Therefore, it is important to analyse and systematise what essential financial and non-financial indicators can be used to best assess the operational efficiency of banks and to form a theoretical model for assessing the operational efficiency of commercial banks, which could be used to assess their operations both quantitively and qualitatively.

Hence, the scientific research problem of this thesis is reflected in the question - how to adequately assess the operational efficiency of Lithuanian commercial banks?

Research object is the assessment of the operational efficiency of Lithuanian commercial banks.

Research aim is to assess the operational efficiency of Lithuanian commercial banks following the analysis of the theoretical aspects of assessing the operational efficiency of commercial banks.

Research objectives:

1. To unravel the concept of operational efficiency, the peculiarities of efficiency assessment, and the aspects of commercial banks.

2. To examine the main methods of assessing the operational efficiency of commercial banks and to prepare a theoretical model for assessing their operational efficiency.

3. To carry out an assessment of the operational efficiency of selected commercial banks operating in Lithuania according to the developed theoretical assessment model, which includes the assessment of their financial and non-financial operations.

Research methods. Theoretical analysis is based on the methods of comparative analysis, systematisation, deduction, graphic representation, summarisation of scientific literature. A comprehensive model for assessing the operational efficiency of banks has been developed. Calculations are based on the methodology for calculating bank ratings, the overall operational efficiency rating is determined based on financial and non-financial indicators, the quantitative and qualitative research method, correlation analysis, and calculations have been performed using the SPSS statistical software packages.

Having completed the research of operational efficiency of Lithuanian commercial banks in 2022 according to financial relative indicators and non-financial indicators, we came to the conclusion that Siauliu bankas AB is the most efficient, and Swedbank AB is the least efficient.

The research used the main operational efficiency indicators of the banking sector for 2017-2022 published by the Bank of Lithuania. When analysing relative financial and non-financial indicators, attention was drawn to the period of the pandemic in 2020-2021. During this period, the efficiency indicators of the banks deteriorated slightly, but compared to the corresponding indicators of the European Union countries, they continued to be high.

According to the European Banking Authority (EBI) comparative data of Q4 2021, the Lithuanian banks included in the EBI sample continued to be among the most efficiently operating banks within the banking system of the European Union.

The thesis consists of an introductions, 3 parts, conclusions, references, and appendices.

PRIEDAI

1 priedas. LIETUVOS KOMERCINIAI BANKAI

Akcinė bendrovė Šiaulių bankas

Tilžės g. 149, LT-76348 Šiauliai

Administracijos vadovas Vytautas Sinius

Akcinė bendrovė SEB bankas

Konstitucijos pr. 24, LT-08105 Vilnius

Valdybos pirmininkė Sonata Gutauskaitė-Bubnelienė

„Swedbank“, Akcinė bendrovė

Konstitucijos pr. 20A, LT-03502 Vilnius

Administracijos vadovė Inga Skisaker

AS „Citadele banka“ Lietuvos filialas

Upės g. 21-1, LT-08128 Vilnius

Administracijos vadovas Darius Burdaitis

UAB Medicinos bankas

Pamėnkalnio g. 40, LT-01114 Vilnius

Administracijos vadovas Marius Arlauskas

2 Priedas. PAGRINDINIAI BANKŲ SEKTORIAUS VEIKLOS RODIKLIAI (2018 M. SAUSIO 1D. AUDITUOTI DUOMENYS, TŪKST. EUR)

Pagrindiniai bankų sektoriaus veiklos rodikliai (2018 m. sausio 1 d. audituoti duomenys, tūkst. Eur)									
Duomenų skelbimo data: 2018 m. birželio 27 d.									
Balansinės ataskaitos straipsnis	„Swedbank“, AB	AB SEB bankas	Luminor Bank AB	AB Šiaulių bankas	AB „Citadele“ bankas	UAB Medicinos bankas	**Visi bankai (6 bankai)**	**Visi užsienio bankų filalai (6 filialai)[1, 2]**	**Bankų sektorius**
Skolos vertybiniai popieriai	**90 331**	**394 822**	**86 478**	**604 929**	**195 327**	**39 860**	**1 411 747**	**13 807**	**1 425 554**
Nuosavybės vertybiniai popieriai	**178 248**	**7 014**	**96 205**	**28 052**	**16**	**6 439**	**315 974**	**9 568**	**325 542**
Išvestinės finansinės priemonės	**12 441**	**47 549**	**6 369**	**3 031**		**7**	**69 397**	**853**	**70 250**
Grynieji pinigai	**125 721**	**118 828**	**134 105**	**38 669**	**5 187**	**24 478**	**446 988**	**20 422**	**467 410**
Lėšos centriniuose bankuose	**2 511 635**	**1 105 066**	**1 228 438**	**17 727**	**76 686**	**29 042**	**4 968 594**	**14 623**	**4 983 217**
Lėšos kredito įstaigose	**273 479**	**221 063**	**251 142**	**75 735**	**4 003**	**11 592**	**837 014**	**542 038**	**1 379 052**
Paskolos ir kiti išankstiniai mokėjimai (su lizingu)	**4 591 100**	**5 739 116**	**5 036 947**	**1 200 119**	**254 600**	**163 357**	**16 985 239**	**1 467 367**	**18 452 606**
Valdžios sektoriaus institucijos	5 659	51 593	200 141	104 473	2 230	3 471	367 567	115 375	482 942
Kitos finansų įmonės	409 042	1 427	651 484	64 379	1 211	1 600	1 129 143	618	1 129 761
Ne finansų įmonės	1 305 404	3 180 884	1 605 338	796 324	140 154	104 142	7 132 246	1 107 111	8 239 357
Namų ūkiai	2 870 995	2 505 212	2 579 984	234 943	111 005	54 144	8 356 283	244 263	8 600 546
iš jų paskolos būstui įsigyti	2 375 948	2 149 464	2 199 366	42 153	67 186	17 114	6 851 231	149 618	7 000 849
Kitos turto pozicijos	**23 930**	**87 046**	**29 820**	**21 704**	**6 098**	**11 393**	**179 991**	**41 987**	**221 978**
Visas turtas	**7 806 885**	**7 720 504**	**6 869 504**	**1 989 966**	**541 917**	**286 168**	**25 214 944**	**2 110 665**	**27 325 609**
Centrinių bankų indėliai		**13**	**300 000**		**10**	**3 000**	**303 023**		**303 023**
Įsipareigojimai kredito įstaigoms	**3 367**	**1 398 625**	**1 929 590**	**51 617**	**21 141**	**622**	**3 404 962**	**577 841**	**3 982 803**
Išvestinės finansinės priemonės	**10 532**	**45 249**	**7 744**	**1 894**	**35**	**31**	**65 485**	**1 810**	**67 295**
Indėliai	**6 927 606**	**5 416 835**	**3 888 188**	**1 658 019**	**453 130**	**244 374**	**18 588 152**	**1 484 569**	**20 072 721**
Valdžios sektoriaus institucijos	472 970	210 826	448 214	123 378	24 286	3 292	1 282 966	283 329	1 566 295
Kitos finansų įmonės	218 321	183 564	44 522	51 241	668	6 702	505 018	43 794	548 812
Ne finansų įmonės	1 405 028	1 589 019	1 626 195	317 684	181 078	44 185	5 163 189	800 971	5 964 160
Namų ūkiai	4 831 287	3 433 426	1 769 257	1 165 716	247 098	190 195	11 636 979	356 475	11 993 454
Išleisti skolos vertybiniai popieriai		**526**		**20 003**			**20 529**		**20 529**
Kitos įsipareigojimų pozicijos	**100 613**	**93 852**	**23 083**	**56 474**	**14 882**	**10 676**	**299 580**	**23 624**	**323 204**
Visa nuosavybė	**764 767**	**765 404**	**720 899**	**201 959**	**52 719**	**27 465**	**2 533 213**	**22 821**	**2 556 034**
Einamųjų metų pelnas (nuostolis)	101 659	93 674	-13 099	30 890	2 681	1 647	217 452	7 929	225 381
Visi įsipareigojimai ir nuosavybė	**7 806 885**	**7 720 504**	**6 869 504**	**1 989 966**	**541 917**	**286 168**	**25 214 944**	**2 110 665**	**27 325 609**
Veiklos riziką ribojančių reikalavimų vykdymas									
Bendro kapitalo pakankamumo rodiklis[3]	**22,48**	**19,95**	**16,98**	**15,32**	**18,59**	**14,59**	**18,93**	**–**	**–**
Didelių pozicijų rodiklis[4]	**17,24**	**21,92**	**14,42**	**18,43**	**22,11**	**20,99**	**–**	**–**	**–**
Padengimo likvidžiuoju turtu rodiklis[5]	**449,2**	**264,8**	**147,4**	**307,4**	**242,6**	**721,8**	**270,7**	**–**	**–**
Pelningumo rodikliai									
Turto grąža (RoA), proc.[6]	**1,34**	**1,23**	**-0,24**	**1,62**	**0,51**	**0,60**	**0,93**	**0,25**	**0,85**
Nuosavybės grąža (RoE), proc.[7]	**13,68**	**12,02**	**-2,20**	**16,48**	**5,22**	**6,18**	**9,12**	**–**	**–**

3 priedas. PAGRINDINIAI BANKŲ SEKTORIAUS VEIKLOS RODIKLIAI (2019 M. SAUSIO 1D. AUDITUOTI DUOMENYS, TŪKST. EUR)

Pagrindiniai bankų sektoriaus veiklos rodikliai (2019 m. sausio 1 d. audituoti duomenys, tūkst. Eur)									
							Duomenų skelbimo data: 2019 m. birželio 14 d.		
Balansinės ataskaitos straipsnis	„Swedbank“, AB	AB SEB bankas	Luminor Bank AB	AB Šiaulių bankas	AB „Citadele“ bankas	UAB Medicinos bankas	**Visi bankai (6 bankai)**	**Visi užsienio bankų filalai (6 filialai)[1, 2]**	**Bankų sektorius**
Skolos vertybiniai popieriai	**126 529**	**335 632**	**84 198**	**681 971**		**70 746**	**1 299 076**		**1 299 076**
Nuosavybės vertybiniai popieriai	**178 248**	**9 785**	**94 018**	**25 746**	**26**	**7 521**	**315 344**	**11 292**	**326 636**
Išvestinės finansinės priemonės	**8 060**	**64 741**	**8 309**	**1 197**	**28**	**41**	**82 376**	**427**	**82 803**
Grynieji pinigai	**136 280**	**132 678**	**128 700**	**46 997**	**3 701**	**27 304**	**475 660**	**16 976**	**492 636**
Lėšos centriniuose bankuose	**3 481 531**	**846 677**	**1 384 026**	**11 999**	**216 254**	**30 070**	**5 970 557**	**7 744**	**5 978 301**
Lėšos kredito įstaigose	**163 626**	**127 062**	**38 319**	**34 060**	**2 579**	**13 562**	**379 208**	**165 784**	**544 992**
Paskolos ir kiti išankstiniai mokėjimai (su lizingu)	**5 210 549**	**6 280 452**	**5 027 872**	**1 398 185**	**262 797**	**169 472**	**18 349 327**	**1 329 994**	**19 679 321**
Valdžios sektoriaus institucijos	5 875	58 635	124 421	95 306	1 445	2 552	288 234	102 475	390 709
Kitos finansų įmonės	513 736	7 101	760 260	74 037	777	1 075	1 356 986	558	1 357 544
Ne finansų įmonės	1 442 095	3 457 065	1 579 832	938 621	148 264	112 880	7 678 757	979 748	8 658 505
Namų ūkiai	3 248 843	2 757 651	2 563 359	290 221	112 311	52 965	9 025 350	247 213	9 272 563
iš jų paskolos būstui įsigyti	2 741 652	2 338 593	2 213 181	50 203	63 968	15 534	7 423 131	124 410	7 547 541
Kitos turto pozicijos	**26 024**	**62 513**	**27 047**	**21 583**	**6 383**	**9 414**	**152 964**	**53 118**	**206 082**
Visas turtas	**9 330 847**	**7 859 540**	**6 792 489**	**2 221 738**	**491 768**	**328 130**	**27 024 512**	**1 585 335**	**28 609 847**
Centrinių bankų indėliai		**15**	**172 713**	**16 166**	**12**		**188 906**		**188 906**
Įsipareigojimai kredito įstaigoms	**5 888**	**673 384**	**1 252 257**	**27 538**	**500**	**228**	**1 959 795**	**689 710**	**2 649 505**
Išvestinės finansinės priemonės	**7 649**	**64 163**	**8 574**	**1 048**		**5**	**81 439**	**424**	**81 863**
Indėliai	**8 411 609**	**6 289 807**	**4 572 026**	**1 828 148**	**431 335**	**279 632**	**21 812 557**	**511 044**	**22 323 601**
Valdžios sektoriaus institucijos	697 016	276 421	689 475	106 130	26 508	4 068	1 799 618	34 528	1 834 146
Kitos finansų įmonės	335 090	244 171	34 397	38 201	6 617	4 686	663 162	12 879	676 041
Ne finansų įmonės	1 662 260	1 810 421	1 838 992	443 879	124 649	68 922	5 949 123	433 699	6 382 822
Namų ūkiai	5 717 243	3 958 794	2 009 162	1 239 938	273 561	201 956	13 400 654	29 938	13 430 592
Išleisti skolos vertybiniai popieriai				**20 003**		**2 167**	**22 170**		**22 170**
Kitos įsipareigojimų pozicijos	**97 537**	**64 879**	**30 922**	**59 725**	**5 004**	**15 499**	**273 566**	**347 150**	**620 716**
Visa nuosavybė	**808 164**	**767 292**	**755 997**	**269 110**	**54 917**	**30 599**	**2 686 079**	**37 007**	**2 723 086**
Einamųjų metų pelnas (nuostolis)	105 950	103 546	43 423	53 065	3 928	2 435	312 347	22 119	334 466
Visi įsipareigojimai ir nuosavybė	**9 330 847**	**7 859 540**	**6 792 489**	**2 221 738**	**491 768**	**328 130**	**27 024 512**	**1 585 335**	**28 609 847**
Veiklos riziką ribojančių reikalavimų vykdymas									
Bendro kapitalo pakankamumo rodiklis[3]	**19,88**	**18,70**	**17,79**	**14,82**	**19,95**	**17,14**	**18,28**	**–**	**–**
Didelių pozicijų rodiklis[4]	**15,08**	**23,09**	**12,61**	**18,23**	**14,16**	**22,75**	**–**	**–**	**–**
Padengimo likvidžiuoju turtu rodiklis[5]	**332,21**	**169,80**	**175,00**	**276,59**	**393,21**	**931,77**	**247,43**	**–**	**–**
Pelningumo rodikliai									
Turto grąža (RoA), proc.[6]	**1,24**	**1,33**	**0,64**	**2,52**	**0,76**	**0,79**	**1,20**	**1,20**	**1,20**
Nuosavybės grąža (RoE), proc.[7]	**13,47**	**13,51**	**5,88**	**22,53**	**7,30**	**8,39**	**11,97**	**–**	**–**

4 priedas. PAGRINDINIAI BANKŲ SEKTORIAUS VEIKLOS RODIKLIAI (2020 M. SAUSIO 1D. AUDITUOTI DUOMENYS, TŪKST. EUR)

Pagrindiniai bankų sektoriaus veiklos rodikliai (2020 m. sausio 1 d. audituoti duomenys, tūkst. Eur)

Duomenų skelbimo data: 2021 m. kovo 23 d.

Balansinės ataskaitos straipsnis	„Swedbank", AB	AB SEB bankas	AB Šiaulių bankas	UAB Medicinos bankas	AB "Mano bankas"	Revolut Bank, UAB	European Merchant Bank, UAB	Visi bankai (7 bankai)	Visi užsienio bankų filalai (8 filialai)[1, 2]	Bankų sektorius
Skolos vertybiniai popieriai	174 010	429 305	558 583	50 004	9 678			1 221 580	188 248	**1 409 828**
Nuosavybės vertybiniai popieriai	178 545	13 024	33 232	6 687				231 488	89 477	**320 965**
Išvestinės finansinės priemonės	14 369	83 707	986	10				99 072	17 093	**116 165**
Grynieji pinigai	154 676	156 115	63 206	29 650	26			403 673	102 607	**506 280**
Lėšos centriniuose bankuose	3 966 804	1 454 810	90 184	45 534	5 661	99	7 176	5 570 268	1 592 180	**7 162 448**
Lėšos kredito įstaigose	111 042	65 584	30 620	11 362	441	8 353	1 437	228 839	196 611	**425 450**
Paskolos ir kiti išankstiniai mokėjimai (su lizingu)	5 847 759	6 266 651	1 672 673	203 686	28 689			14 019 458	6 234 416	**20 253 874**
Valdžios sektoriaus institucijos	4 876	59 400	99 666	1 587				165 529	349 039	514 568
Kitos finansų įmonės	571 774	2 876	128 956	6 651				710 257	509 854	1 220 111
Ne finansų įmonės	1 586 892	3 335 263	1 082 753	139 716	18 007			6 162 631	2 516 932	8 679 563
Namų ūkiai	3 684 217	2 869 112	361 298	55 732	10 682			6 981 041	2 858 591	9 839 632
iš jų paskolos būstui įsigyti	3 163 877	2 498 353	101 727	15 088	4 732			5 783 777	2 279 038	8 062 815
Kitos turto pozicijos	78 394	72 078	20 334	9 438	5 091	1 724	942	188 001	286 061	**474 062**
Visas turtas	**10 525 599**	**8 541 274**	**2 469 818**	**356 371**	**49 586**	**10 176**	**9 555**	**21 962 379**	**8 706 693**	**30 669 072**
Centrinių bankų indėliai		15		3 000				3 015	44 822	**47 837**
Įsipareigojimai kredito įstaigoms	11 055	559 055	24 105	36				594 251	963 654	**1 557 905**
Išvestinės finansinės priemonės	12 528	85 871	945	59				99 403	19 474	**118 877**
Indėliai	9 551 184	7 017 124	2 021 707	302 423	42 214	1	171	18 934 824	6 063 813	**24 998 637**
Valdžios sektoriaus institucijos	784 398	406 810	119 171	5 241				1 315 620	1 130 654	2 446 274
Kitos finansų įmonės	309 481	176 936	106 815	5 381	357			598 970	93 776	692 746
Ne finansų įmonės	2 067 214	2 061 221	406 289	80 529	2 420		171	4 617 844	2 301 571	6 919 415
Namų ūkiai	6 390 091	4 372 157	1 389 432	211 272	39 437	1		12 402 390	2 537 812	14 940 202
Išleisti skolos vertybiniai popieriai			20 044	2 184				22 228		**22 228**
Kitos įsipareigojimų pozicijos	102 061	99 801	91 666	14 079	241	687	7 413	315 948	1 516 917	**1 832 865**
Visa nuosavybė	848 771	779 408	311 351	34 590	7 131	9 488	1 971	1 992 710	98 013	**2 090 723**
Einamųjų metų pelnas (nuostolis)	108 418	117 693	53 103	3 991	428	– 1 024	– 1 317	281 292	43 445	324 737
Visi įsipareigojimai ir nuosavybė	**10 525 599**	**8 541 274**	**2 469 818**	**356 371**	**49 586**	**10 176**	**9 555**	**21 962 379**	**8 706 693**	**30 669 072**
Veiklos riziką ribojančių reikalavimų vykdymas										
Bendro kapitalo pakankamumo rodiklis[3]	20,88 24,05*	19,21 22,71*	16,09 20,51*	17,63	15,80	51,70	54,97	19,28 22,74*	–	–
Didelių pozicijų rodiklis[4]	17,47	22,50	14,83	20,96	24,30	–	7,00	–	–	–
Padengimo likvidžiuoju turtu rodiklis[5]	299,48	222,93	202,21	504,64	196,22	397,35	800,00	264,46	–	–
Pelningumo rodikliai										
Turto grąža (RoA), proc.[6]	1,09	1,44	2,26	1,17	1,73	– 20,13	– 27,57	1,15	0,84	1,10
Nuosavybės grąža (RoE), proc.[7]	13,09	15,22	18,30	12,24	12,00	– 21,59	– 133,64	12,02	–	–

5 priedas. PAGRINDINIAI BANKŲ SEKTORIAUS VEIKLOS RODIKLIAI (2021 M. SAUSIO 1D. AUDITUOTI DUOMENYS, TŪKST. EUR)

Pagrindiniai bankų sektoriaus veiklos rodikliai (2021 m. sausio 1 d. audituoti duomenys, tūkst. Eur)

Balansinės ataskaitos straipsnis	„Swedbank", AB	AB SEB bankas	AB Šiaulių bankas	UAB Medicinos bankas	Revolut Bank, UAB	AB "Mano bankas"	UAB GF bankas	European Merchant Bank, UAB	PayRay Bank, UAB	AB "Fjord Bank"	Visi bankai (10 bankai)	Visi užsienio bankų filialai (6 filialai)[1, 2]	Bankų sektorius
Skolos vertybiniai popieriai	256 223	486 885	736 409	54 584		12 217					1 546 318	282 777	**1 829 095**
Nuosavybės vertybiniai popieriai	164 465	8 075	33 659	6 406					250		212 855	89 254	**302 109**
Išvestinės finansinės priemonės	15 117	16 126	445	6							31 694	27 010	**58 704**
Grynieji pinigai	119 846	139 408	69 398	29 442		15	152				358 261	89 117	**447 378**
Lėšos centriniuose bankuose	6 309 645	1 795 419	350 015	79 238	68 490	20 681	4 524	21 897	1 392	1 834	8 653 135	3 317 286	**11 970 421**
Lėšos kredito įstaigose	1 159 399	1 888 670	14 352	11 356	4 092	398	2 599	24 095	3 469	1 145	3 109 575	239 450	**3 349 025**
Paskolos ir kiti išankstiniai mokėjimai (su lizingu)	5 868 863	5 828 497	1 751 413	199 989	12 461	40 831	63 851	1 990	37 136	54	13 805 085	5 537 261	**19 342 346**
Valdžios sektoriaus institucijos	4 025	78 894	92 135	1 354							176 408	163 465	339 873
Kitos finansų įmonės	483 703	9 621	120 814	14 050	10 926	2 542					641 656	449 970	1 091 626
Ne finansų įmonės	1 377 668	2 707 895	1 003 046	124 333		25 474		1 990	36 668		5 277 074	2 047 895	7 324 969
Namų ūkiai	4 003 467	3 032 087	535 418	60 252	1 535	12 815	63 851		468	54	7 709 947	2 875 931	10 585 878
iš jų paskolos būstui įsigyti	3 503 992	2 681 837	295 717	17 767		5 932					6 505 245	2 311 466	8 816 711
Kitos turto pozicijos	87 996	72 640	31 978	8 497	1 214	4 385	3 482	2 181	1 122	1 466	214 961	194 893	**409 854**
Visas turtas	**13 981 554**	**10 235 720**	**2 987 669**	**389 518**	**86 257**	**78 527**	**74 608**	**50 163**	**43 369**	**4 499**	**27 931 884**	**9 777 048**	**37 708 932**
Centrinių bankų indėliai		14	149 602								149 616	29 974	**179 590**
Įsipareigojimai kredito įstaigoms	630 134	646 481	23 791	1				472			1 300 879	447 539	**1 748 418**
Išvestinės finansinės priemonės	15 213	20 002	3 840	61	306						39 422	34 533	**73 955**
Indėliai	12 265 635	8 584 169	2 393 919	335 599	69 220	70 363	51 161	37 655	6 067	1 016	23 814 804	8 066 001	**31 880 805**
Valdžios sektoriaus institucijos	881 297	284 092	149 170	4 273							1 318 832	2 299 384	3 618 216
Kitos finansų įmonės	259 987	224 404	103 653	9 432	13 686	17 204	7 244	24 254	5 001		664 865	127 091	791 956
Ne finansų įmonės	3 226 833	2 829 979	613 517	105 671		10 042		2 212			6 788 254	2 718 275	9 506 529
Namų ūkiai	7 897 518	5 245 694	1 527 579	216 223	55 534	43 117	43 917	11 189	1 066	1 016	15 042 853	2 921 251	17 964 104
Išleisti skolos vertybiniai popieriai			20 027	2 201							22 228		**22 228**
Kitos įsipareigojimų pozicijos	131 840	111 908	40 926	13 458	#REF!	519	4 552	5 860	2 885	381	#REF!	1 077 795	**1 393 789**
Visa nuosavybė	938 732	873 146	355 564	38 198	13 066	7 645	18 895	6 176	34 417	3 102	2 288 941	121 206	**2 410 147**
Einamųjų metų pelnas (nuostolis)	89 687	93 254	43 095	3 607	– 1 714	514	896	– 2 792	– 598	– 997	224 952	47 714	272 666
Visi įsipareigojimai ir nuosavybė	**13 981 554**	**10 235 720**	**2 987 669**	**389 518**	**86 257**	**78 527**	**74 608**	**50 163**	**43 369**	**4 499**	**27 931 884**	**9 777 048**	**37 708 932**
Veiklos riziką ribojančių reikalavimų vykdymas													
Bendro kapitalo pakankamumo rodiklis[3]	26,14	21,36	20,10	20,95	47,70	14,75	24,06	22,90	80,20	134,17	23,16	–	–
Didelių pozicijų rodiklis[4]	7,58	18,79	8,42	16,53	5,66	21,89	4,93	86,00	18,39		–	–	–
Padengimo likvidžiuoju turtu rodiklis[5]	1 022,83	655,87	277,79	493,19	857,11	150,73	595,00	172,00	1 566,29	7 213,00	723,13	–	–
Pelningumo rodikliai													
Turto grąža (RoA), proc.[6]	0,73	0,99	1,58	0,97	– 3,55	0,80	2,40	– 9,35	– 2,76	– 44,32	0,90	0,52	0,80
Nuosavybės grąža (RoE), proc.[7]	10,03	11,29	12,92	9,91	– 15,20	6,96	9,49	– 68,54	– 3,48	– 64,28	10,51	–	–

6 priedas. PAGRINDINIAI BANKŲ SEKTORIAUS VEIKLOS RODIKLIAI (2022 M. SAUSIO 1D. AUDITUOTI DUOMENYS, TŪKST. EUR)

Pagrindiniai bankų sektoriaus veiklos rodikliai (2022 m. sausio 1 d. audituoti duomenys, tūkst. Eur)

Duomenų skelbimo data: 2022 m. birželio 21 d.

Balansinės ataskaitos straipsnis	„Swedbank", AB	AB SEB bankas	AB Šiaulių bankas	Revolut Bank, UAB	UAB Medicinos bankas	PayRay Bank, UAB	AB "Mano bankas"	UAB GF bankas	European Merchant Bank, UAB	UAB SME Bank	AB "Fjord Bank"	Visi bankai (11 bankai)	Visi užsienio bankų filalai (6 filialai)[1, 2]	Bankų sektorius
Skolos vertybiniai popieriai	1 248 111	495 715	784 974		59 177		16 204					2 604 181	559 909	**3 164 090**
Nuosavybės vertybiniai popieriai	156 404	2 871	36 970	25	8 369	2 003						206 642	75 083	**281 725**
Išvestinės finansinės priemonės	17 624	11 512	2 121	2 738								33 995	23 597	**57 592**
Grynieji pinigai	140 878	132 578	66 861		30 803		7	115				371 242	96 661	**467 903**
Lėšos centriniuose bankuose	8 475 660	3 432 931	867 794	803 575	78 962	48 532	37 387	4 738	47 827	3 544	2 008	13 802 958	1 483 202	**15 286 160**
Lėšos kredito įstaigose	90 455	624 841	31 347	1 487	12 610	5 991	1 526	2 173	11 225	1 896	1 964	785 515	156 149	**941 664**
Paskolos ir kiti išankstiniai mokėjimai (su lizingu)	6 524 441	6 298 655	2 100 852	28 605	210 479	123 079	50 352	87 602	25 272	41 207	5 861	15 496 405	6 731 573	**22 227 978**
Valdžios sektoriaus institucijos	3 681	118 078	86 916									208 675	137 865	346 540
Kitos finansų įmonės	600 376	1 687	139 656	7 402	19 363	5 026	2 430	4 974		23		780 937	759 249	1 540 186
Ne finansų įmonės	1 559 306	2 939 066	1 189 367		122 099	115 907	35 870		25 272	40 971		6 027 858	2 635 802	8 663 660
Namų ūkiai	4 361 078	3 239 824	684 913	21 203	69 017	2 146	12 052	82 628		213	5 861	8 478 935	3 198 657	11 677 592
iš jų paskolos būstui įsigyti	3 846 368	2 881 645	454 751		27 670		5 768					7 216 202	2 603 041	9 819 243
Kitos turto pozicijos	77 375	68 554	28 555	4 372	8 050	1 740	3 999	2 639	3 001	1 818	1 849	201 952	138 624	**340 576**
Visas turtas	**16 730 948**	**11 067 657**	**3 919 474**	**840 802**	**408 450**	**181 345**	**109 475**	**97 267**	**87 325**	**48 465**	**11 682**	**33 502 890**	**9 264 798**	**42 767 688**
Centrinių bankų indėliai	994 722	12	625 167									1 619 901		**1 619 901**
Įsipareigojimai kredito įstaigoms	431 469	208 754	32 473	1	101				2 166			674 964	297 994	**972 958**
Išvestinės finansinės priemonės	15 190	10 254	96	625	87							26 252	19 743	**45 995**
Indėliai	14 144 490	9 782 954	2 698 193	727 314	344 454	142 262	98 889	70 713	73 797	42 584	4 758	28 130 408	6 980 015	**35 110 423**
Valdžios sektoriaus institucijos	1 355 708	503 386	212 039		4 862	412						2 076 407	986 196	3 062 603
Kitos finansų įmonės	445 996	234 147	119 921	32 491	3 631	23 076	23 276		48 152			930 690	174 991	1 105 681
Ne finansų įmonės	3 133 711	3 028 049	777 966		110 448		21 762		2 304	3 543		7 077 783	2 671 519	9 749 302
Namų ūkiai	9 209 075	6 017 372	1 588 267	694 823	225 513	118 774	53 851	70 713	23 341	39 041	4 758	18 045 528	3 147 309	21 192 837
Išleisti skolos vertybiniai popieriai			95 212		2 218					1 520		98 950	2 965	**101 915**
Kitos įsipareigojimų pozicijos	131 927	122 644	60 752	18 771	18 744	4 814	1 743	5 442	791	610	412	366 650	1 811 961	**2 178 611**
Visa nuosavybė	1 013 150	943 039	407 581	94 091	42 846	34 269	8 843	21 112	10 571	3 751	6 512	2 585 765	152 120	**2 737 885**
Einamųjų metų pelnas (nuostolis)	75 132	115 806	56 005	– 6 883	4 647	– 94	1 197	2 219	– 605	– 219	– 1 266	245 939	72 875	318 814
Visi įsipareigojimai ir nuosavybė	**16 730 948**	**11 067 657**	**3 919 474**	**840 802**	**408 450**	**181 345**	**109 475**	**97 267**	**87 325**	**48 465**	**11 682**	**33 502 890**	**9 264 798**	**42 767 688**
Veiklos riziką ribojančių reikalavimų vykdymas														
Bendro kapitalo pakankamumo rodiklis[3]	22,54	21,69	19,90	372,76	22,31	30,63	18,77	23,14	18,57	16,37	92,80	22,59	–	–
Didelių pozicijų rodiklis[4]	15,13	20,03	10,70	4,41	21,17	24,07	19,41	24,36	24,00	23,60	20,59	–	–	–
Padengimo likvidžiuoju turtu rodiklis[5]	424,30	338,07	241,95	904,60	525,47	3 616,69	193,37	488,00	174,78	1 855,50	3 361,00	387,59	–	–
Grynojo pastovaus finansavimo rodiklis[6]	236,89	186,44	149,00	3 575,15	183,98	155,90	181,94	128,86	170,00	135,00	195,82	206,66	–	–
Sverto rodiklis[7]	10,10	6,87	8,76	10,87	9,94	12,81	7,17	21,12	9,99	5,77	48,71	8,53	–	–
Pelningumo rodikliai														
Turto grąža (RoA), proc.[6]	0,49	1,09	1,62	– 1,48	1,16	– 0,08	1,27	2,58	– 0,88	– 0,90	– 15,65	0,80	0,77	0,79
Nuosavybės grąža (RoE), proc.[7]	7,70	12,75	14,68	– 12,85	11,47	– 0,27	14,52	11,09	– 7,23	– 11,68	– 26,34	10.09	–	–

7 priedas. PAGRINDINIAI BANKŲ SEKTORIAUS VEIKLOS RODIKLIAI (2022 M. SPALIO 1D. AUDITUOTI DUOMENYS, TŪKST. EUR)

Pagrindiniai bankų sektoriaus veiklos rodikliai (2022 m. spalio 1 d. duomenys, tūkst. Eur)

Duomenų skelbimo data: 2022 m. gruodžio 29 d.

Balansinės ataskaitos straipsnis	„Swedbank", AB	AB SEB bankas	AB Šiaulių bankas	Revolut Bank, UAB	UAB Medicinos bankas	PayRay Bank, UAB	AB "Mano bankas"	UAB GF bankas	European Merchant Bank, UAB	UAB SME Bank	AB "Fjord Bank"	Finora Bank UAB	Visi bankai (12 bankų)	Visi užsienio bankų filalai (6 filialai)[1, 2]	Bankų sektorius
Skolos vertybiniai popieriai	1 243 585	405 705	1 080 074	886 413	58 350	22 793	17 088	–	–	–	–	–	3 714 008	1 059 911	**4 773 919**
Nuosavybės vertybiniai popieriai	156 440	–	35 038	25	9 379	3 003	–	–	–	–	22	–	203 907	65 538	**269 445**
Išvestinės finansinės priemonės	28 795	66 480	6 266	23 887	70	–	–	–	–	–	–	–	125 498	82 130	**207 628**
Grynieji pinigai	161 340	169 422	78 630	–	24 968	–	62	72	–	–	–	–	434 494	77 739	**512 233**
Lėšos centriniuose bankuose	6 773 381	1 505 818	45 863	6 204 075	53 101	87 141	83 295	4 267	69 606	28 386	1 935	–	14 856 868	545 786	**15 402 654**
Lėšos kredito įstaigose	287 011	3 222 079	185 056	43 937	11 397	1 756	1 716	3 205	12 166	38	649	697	3 769 707	147 171	**3 916 878**
Paskolos ir kiti išankstiniai mokėjimai (su lizingu)	7 449 639	6 599 845	2 498 248	163 702	246 996	181 138	88 279	109 870	19 443	61 510	16 717	7 501	17 442 888	7 840 184	**25 283 072**
Valdžios sektoriaus institucijos	3 120	118 133	63 212	–	–	–	–	–	–	–	–	–	184 465	128 105	312 570
Kitos finansų įmonės	741 192	3 218	203 769	18 983	23 236	10 062	2 490	3 899	–	516	–	–	1 007 365	1 019 800	2 027 165
Ne finansų įmonės	1 974 647	3 028 218	1 397 845	62	145 668	166 040	73 716	–	19 443	60 700	–	7 324	6 873 663	3 194 080	10 067 743
Namų ūkiai	4 730 680	3 450 276	833 422	144 657	78 092	5 036	12 073	105 971	–	294	16 717	177	9 377 395	3 498 199	12 875 594
iš jų paskolos būstui įsigyti	4 176 063	3 058 442	610 892	–	32 691	–	6 202	–	–	–	–	–	7 884 290	2 842 018	10 726 308
Kitos turto pozicijos	69 510	63 785	33 229	760 810	8 183	3 518	4 301	2 266	4 313	1 977	2 241	494	954 627	121 492	**1 076 119**
Visas turtas	**16 169 701**	**12 033 134**	**3 962 404**	**8 082 849**	**412 444**	**299 349**	**194 741**	**119 680**	**105 528**	**91 911**	**21 564**	**8 692**	**41 501 997**	**9 939 951**	**51 441 948**
Centrinių bankų indėliai	990 596	17	622 899	–	–	–	–	–	–	–	–	–	1 613 512	–	**1 613 512**
Įsipareigojimai kredito įstaigoms	425 363	897 190	28 934	1 034	100	–	–	–	4 929	–	–	4 505	1 362 055	464 957	**1 827 012**
Išvestinės finansinės priemonės	23 464	27 505	892	15 524	8	–	–	–	–	–	–	–	67 393	51 507	**118 900**
Indėliai	13 513 416	9 992 012	2 699 202	7 343 131	340 301	258 838	180 402	91 261	88 905	83 532	15 523	–	34 606 523	7 322 092	**42 221 264**
Valdžios sektoriaus institucijos	1 236 806	541 798	311 877	–	7 223	–	–	–	–	–	–	–	2 097 704	1 796 029	3 893 733
Kitos finansų įmonės	382 474	347 741	72 114	120 311	2 432	37 567	50 741	4 500	49 274	1 060	–		1 068 214	224 801	1 293 015
Ne finansų įmonės	2 857 820	3 270 782	793 852	1 208 716	111 211	–	22 593	–	9 117	10 515	–	–	8 284 606	2 560 769	10 845 375
Namų ūkiai	9 036 316	5 831 691	1 521 359	6 014 104	219 435	221 271	107 068	86 761	30 514	71 957	15 523	–	23 155 999	3 033 142	26 189 141
Išleisti skolos vertybiniai popieriai	–	–	96 719	–	2 192	–	–	–	–	1 957	–	–	100 868	2 965	**103 833**
Kitos įsipareigojimų pozicijos	243 679	172 966	87 138	324 478	23 579	6 588	4 183	6 180	904	706	587	1 261	872 249	1 914 330	**2 493 930**
Visa nuosavybė	973 183	943 444	426 620	398 682	46 264	33 923	10 156	22 239	10 790	5 716	5 454	2 926	2 879 397	184 100	**3 063 497**
Einamųjų metų pelnas (nuostolis)	72 095	113 809	47 044	50 230	3 418	– 226	1 313	1 977	220	465	– 1 057	– 50	289 238	75 356	364 594
Visi įsipareigojimai ir nuosavybė	**16 169 701**	**12 033 134**	**3 962 404**	**8 082 849**	**412 444**	**299 349**	**194 741**	**119 680**	**105 528**	**91 911**	**21 564**	**8 692**	**41 501 997**	**9 939 951**	**51 441 948**
Veiklos riziką ribojančių reikalavimų vykdymas															
Bendro kapitalo pakankamumo rodiklis[3]	20,33	18,55	16,48	22,92	18,93	28,03	13,68	18,44	23,27	16,43	25,57	53,82	19,35	–	–
Didelių pozicijų rodiklis[4]	15,80	18,35	10,33	21,24	20,10	20,32	23,55	21,86	23,85	18,78	12,59	_	-	–	–
Padengimo likvidžiuoju turtu rodiklis[5]	402,59	132,77	152,37	2 439,02	357,06	373,02	160,82	261,86	152,00	537,76	2 230,87	_	415,94	–	–
Grynojo pastovaus finansavimo rodiklis[6]	207,03	116,80	131,20	797,58	158,20	182,67	178,23	120,29	232,57	182,36	142,03	137,70	185,03	–	–
Sverto rodiklis[7]	5,23	6,37	8,04	4,28	9,50	10,30	4,12	16,40	7,81	4,34	17,69	29,97	5,80	–	–
Pelningumo rodikliai															
Turto grąža (RoA), proc.[6]	0,58	1,31	1,59	1,50	1,11	– 0,13	1,15	2,43	0,30	0,88	– 8,48	– 1,53	1,03	1,05	1,03
Nuosavybės grąža (RoE), proc.[7]	9,68	16,09	15,04	27,18	10,23	– 0,88	18,43	12,16	2,75	13,10	– 23,56	– 4,56	14,11	–	–